

Římskokatolická farnost Krista Krále v Ostravě-Svinově 1931–2011

Jan Larisch

Ostrava-Svinov
2011

Úvodní slovo	3
Náboženský rozměr farnosti	
Svatost křtu	6
Výuka náboženství	9
První svaté přijímání	21
Svatost biřmování	24
Svatost manželství	28
Liturgický rok	31
Církevní pohřeb	40
Provozní rozměr farnosti	
Údržba, provoz, úklid a výzdoba kostela	44
Ministranti	56
Varhany a varhaníci	64
Chránový sbor	72
Schola a scholka	77
Společenský rozměr farnosti	
Náboženské a katolické spolky	86
Společenské a charitativní aktivity	91
Farní knihovna	99
Divadelní aktivity	100
Výstavy	106
Poutní zájezdy	109
Farní tábory	115
Sportovní aktivity	
Koncerty a pořady s duchovní tematikou	127
Politická angažovanost	131
Věřící z Krásného Pole	132
Závěr	
Faráři a kaplani ve Svinově	136
Prameny a literatura	138

Římskokatolická farnost v Ostravě-Svinově si v roce 2011 připomíná 80 let své existence. Byla zřízena 1. prosince 1931 olomouckým arcibiskupem Leopoldem Prečanem. Její ustavení bylo výsledkem dlouhého procesu, který souvisel s dynamickým rozvojem obce, započatým v 2. polovině 19. století. Byla to především výstavba železnice, zřízení železniční stanice a vybudování továrny na výrobu trub, které učinily z malé zemědělské vesnice významné hospodářské, kulturní a společenské centrum dané oblasti. S narůstajícím počtem obyvatel vznikaly různé kulturní, společenské i náboženské instituce a aktivity.

Původně byla po dlouhá staletí náboženským centrem Svinova dnes už neexistující kaple sv. Jana a Pavla na křižovatce dnešní Polanecké a Bílovecké ulice. Ta se ale s narůstající velikostí obce jevila jako nedostatečná a nevyhovující. Proto se už na počátku 20. století uvažovalo o stavbě nového kostela. Trvalo ale téměř 20 let, než se podařilo tyto úvahy uskutečnit. Po dlouhém úsilí byla na jaře roku 1928 zahájena stavba nového kostela a již 23. června 1929 byl hotový kostel slavnostně posvěcen. Následně došlo ke zřízení samostatné farnosti ve Svinově, a to 1. prosince 1931.

Od té chvíle si svinovští vytvářejí své dějiny i jako samostatná farní obec a o tom chce být tato publikace. Nebude se ale jednat o chronologický popis toho, co se kdy a kde a jak dělo, z pera jednoho autora, tedy jakýsi přepis farní kroniky, ale půjde o kratší či delší prezentování konkrétní oblasti života svinovské farnosti v uplynulých 80 letech.

Na mou prosbu o poskytnutí historického materiálu k různým oblastem života farnosti zareagovali svinovští farníci různě. Někteří zpracovali celé téma kompletně sami, jiní dodali tak obsáhlé vzpomínkové texty, že stačilo doplnit úvod a závěr, někteří dodali „drobné“ poznámky, které ale plasticky doplnily zpracovávaná témata. Takto vzniklé texty byly uspořádány a roztrženy do tří okruhů. První–svátosti a svátostiny, tj. oblast, která je z náboženského pohledu pro život farnosti tím nejpodstatnějším; druhý–péče o kostel, jak o jeho údržbu a provoz, tak o řádný a krásný průběh bohoslužeb; třetí se týká společenských a kulturních aktivit, které jsou součástí života farnosti.

Publikace navazuje na čtyři monografie o svinovských farářích, vydané v roce 2009, a na biogramy deseti svinovských novokněží, vydané v roce 2010. Chce především pomoci svinovskému farnímu společenství uchopitelně podržet minulost a skrze toto uchopení dát i pokornou naději – budeme-li alespoň trochu pro Boží působení otevření – do budoucnosti. Zároveň může posloužit široké veřejnosti jako jistý objektivní vhled do života katolické farnosti ve Svinově.

Dne 16. října 2011 na svátek sv. Hedviky, patronky Slezska

P. Jan Larisch, Th. D.

Kapitola první

Náboženský rozměr farnosti

Svátost křtu 6

Výuka náboženství 9

První svaté přijímání 21

Svátost biřmování 24

Svátost manželství 28

Liturgický rok 31

Církevní pohřeb 40

Svátost křtu

Jan Larisch

Svátost křtu je první ze sedmi svátostí nejen pokud se týká pořadí v seznamu svátostí, ale je první především svou důležitostí. Je základem celého křesťanského života. Znamená jak teologické, tak společenské začlenění do Božího tajemství.

Podle staré tradice, mající svůj původ v prvotní církvi, a také vzhledem k pokřesťanštění evropského kontinentu byl křest malých dětí obvyklou praxí. Vzhledem k dalším okolnostem (nedostatečná lékařská péče a z toho často plynoucí ohrožení života dítěte) byl křest udílen co nejdříve po porodu, tj. v průběhu 1–3 dnů bylo dítě přineseno do kostela a zde bez dalšího otálení pokřtěno. Takovéto udělování křtu vyplývalo z biblických kontextů, které odkazují na potřebnost křtu k dosažení spásy – nebe. Vlastní nábožensko-společenská oslava se konala teprve po 40 dnech od narození dítěte. V kostele se konala zvláštní bohoslužba, tzv. úvod matky či přesněji řečeno „úvod nedělký“. Maminky po šestinedělí přicházely do kostela, aby poděkovaly Bohu za udělená dobrodiní, zvláště za dar dítěte a za ochranu v nebezpečí porodu, a také aby přijaly kněžské požehnání. Teprve potom následovala vlastní společenská oslava události narození a křtu dítěte.

Od poloviny 20. století se vzhledem k změnám ve společnosti začínají více a více prosazovat jiné důrazy při udělování svátosti křtu malým dětem. Nejen (sice trochu zjednodušeně řečeno) mechanicky zajistit pro dítě křest jako nutnou podmínku ke spásě, ale smysluplně prožít udělování svátosti křtu skrze osobní vyznání víry rodičů a složení slibu náboženské výchovy jejich dítěte. (Tyto prvky při křtu dítěte vždy byly, ale vzhledem ke křesťanskému milieu ve společnosti se jejich prožívání pokládalo za samozřejmé.) Druhý vatikánský koncil (1962–1965) tuto změnu důrazů potvrdil. Prakticky to znamenalo, že křest dítěte se nyní nekoná hned po narození dítěte, ale je úkolem kněze formou tzv. katecheze napomoci rodičům k hlubokému prožití události křtu jejich dítěte.

Změnou také prošla role kmotra. Dříve v sobě nesla obsah jak sociální, tak–v případě nutnosti – i ekonomický. Dnes se od kmotra vyžaduje svědectví křesťanského života.

Také se nově více a více objevují křty dospělých. Tyto byly ještě v nedávné minulosti při studiu teologie jen teoretickou kapitolou praktické teologie, nyní jsou pravidelnou součástí duchovní správy. Před křtem dospělého je potřebná delší příprava, tzv. katechumenát, ve kterém se dotýčný seznamuje se základními pravdami katolické víry a je uváděn do křesťanského způsobu života.

Křest se obvykle uděloval a uděluje ve farním kostele, kde je k tomuto účelu zřízena tzv. křtitelnice. Svinovští, dokud Svinov patřil pod porubskou duchovní správu, přinášeli své děti křtít do kostela sv. Mikuláše v Porubě. Svinovská kaple sv. Jana a Pavla neměla právo křtu. Po posvěcení nového kostela a po zřízení křtitelnice se začaly udělovat křty ve svinovském kostele (*tab. 1*).

Tab. 1 Počet pokřtěných v kostele Krista Krále 1929–2011

1929	40						
1930	70						
1931	60	1951	68	1971	58	1991	21
1932	50	1952	73	1972	54	1992	18
1933	41	1953	60	1973	69	1993	31
1934	26	1954	48	1974	71	1994	20
1935	36	1955	40	1975	69	1995	20
1936	36	1956	45	1976	69	1996	13
1937	38	1957	45	1977	60	1997	12
1938	27	1958	43	1978	34	1998	10
1939	57	1959	37	1979	48	1999	12
1940	62	1960	52	1980	49	2000	24
1941	67	1961	46	1981	52	2001	22
1942	57	1962	46	1982	51	2002	20
1943	74	1963	54	1983	51	2003	12
1944	61	1964	54	1984	53	2004	13
1945	66	1965	53	1985	61	2005	20
1946	61	1966	53	1986	19	2006	14
1947	68	1967	59	1987	12	2007	13
1948	46	1968	53	1988	15	2008	11
1949	44	1969	59	1989	23	2009	10
1950	58	1970	71	1990	24	2010	14
						2011 ¹	18
Celkem: 3 494 pokřtěných							

Statistické údaje o počtu křtů se bez dalších údajů nedají jakkoliv blíže interpretovat. Mezi korelující údaje patří počet narozených dětí v konkrétním roce, počet obyvatel Svinova, demografická změna plynoucí z výstavby „velké“ Poruby po roce 1945 a další.

¹ leden–říjen 2011

Výuka náboženství

Jan Larisch

Velikonoční vigilie 2008, svěcení křestní vody

Výuka náboženství bývá v našich krajích trvalou konstantou v životě katolického farního společenství. Je pravdou, že základní náboženská formace se prožívá v rodině, kde rodiče vlastním příkladem–slovy i činy–vštěpují svým dětem základní náboženské postoje. Na tuto rodinnou náboženskou formaci navazuje formace probíhající v rámci širšího společenství, a to buď v rámci farnosti jako tzv. farní katecheze, nebo v součinnosti se školou jako výuka náboženství, popřípadě dítě prožívá obojí.

Vzhledem k historickým souvislostem a také vzhledem k většinově katolickému vyznání obyvatel českých zemí byla druhá forma v našem prostředí až do doby nedávno minulé jedním ze samozřejmých a obvyklých způsobů náboženské formace veškeré populace.

Výuka náboženství probíhala spíše jako naukový předmět, protože se počítalo s tím, že nejen život obecné pospolitosti byl naprosto samozřejmý a přirozeně určován prožíváním svátků a slavností církevního roku, ale také osobní či rodinný život člověka byl zvláště v jeho významných či mezních okamžicích propojen s konkrétními svátostmi, jako např. narození a křest, svatba v kostele pro volbu životního stavu, pomazání nemocných v ohrožení života a nakonec smrt s církevním pohřbem, takže praxe běžného života každého člověka i celé společnosti byla korigována hodnotami křesťanství. Toto po dlouhá staletí platící nábožensko-společenské propojení bylo poprvé znejištěno protikatolickou vlnou, vycházející z protihabsburských postojů v době vzniku ČSR. Ta vyústila ve vznik Církve československé. Podruhé je výrazně narušil, ba přímo zásadním a brutálním způsobem změnil čtyřicetiletý ateistický tlak komunistického režimu.

Výuka náboženství ve školách byla samozřejmým úkolem kněží, a to jak na obecných či měšťanských školách, tak i na školách středních. Na konci 40. let se sice do katecheze dětí začali zapojovat katecheté a katechety z řad laiků, ale komunistický režim tyto aktivity velice rychle prakticky vyloučil z legální pastorační činnosti církve.

Tyto skutečnosti platily na obecné rovině i pro naši svinovskou obecní pospolitost včetně našich škol s tím, že po stránce katolické duchovní správy byl Svinov součástí farnosti Poruba a o výuku náboženství se tudíž starali kněží z Poruby.

Výuku náboženství ve Svinově je možno rozdělit na několik období:

- období 1918–1938, tj. doba první Československé republiky
- období 1938–1945, tj. doba, kdy Svinov byl součástí Německé říše
- období 1945–1989, tj. doba komunistického monopolu ve školství
- období 1989–2011, tj. doba od „sametové“ revoluce po současnost

I. Období 1918–1938, tj. doba Československé republiky

Svinov byl v době první republiky dynamicky se rozvíjející obcí se zemědělskými statky, významnou továrnou a dopravním uzlem. To se samozřejmě projevovalo

i v náboženském životě obce, která byla až do vzniku republiky téměř 100 % katolická. Po vzniku ČČS v roce 1920 v Praze došla protikatolická vlna i do Svinova a obec je od počátku dvacátých let nábožensky rozdělena.

Na katolické straně se podařilo po dlouholetém úsilí vybudovat katolický kostel, který byl posvěcen 23. června 1929, a následně ke dni 1. prosince 1931 ve Svinově zřídit samostatnou katolickou duchovní správu.

Na straně Církve československé vzniká v roce 1924 náboženská obec (farnost) a v roce 1934 byl ve Svinově zbudován její sbor (kostel).

Pokud se týká výuky náboženství, byla situace po právní stránce určována tzv. Malým školským zákonem č. 226/1922 ze dne 13. července 1922. Ten stanovoval dvě vyučovací hodiny v týdnu pro třídu s tím, že škola měla povinnost zabezpečit výuku náboženství podle vyznání jejich žáků. Pokud si rodiče nepřáli aby jejich dítě náboženství navštěvovalo, museli to u ředitele školy ohlásit a pak bylo dítě z výuky náboženství uvolněno (tab. 2).

Tab. 2 Počty dětí na české měšťanské škole ve Svinově

	Počet dětí v měšťan- ské škole	Počet a % dětí v náboženství CK		Počet a % dětí v náboženství ČČS		Počet a % dětí v náboženství celkem	
1928–29	294	210	71 %	54	18 %	264	89 %
1929–30	303	228	75 %	51	17 %	279	92 %
1930–31	284	202	71 %	52	18 %	254	89 %
1931–32	318	216	68 %	60	19 %	276	87 %
1932–33	339	234	69 %	69	20 %	303	89 %
1933–34	409	275	67 %	85	21 %	360	88 %
1934–35	482	329	68 %	89	19 %	418	87 %
1935–36	473	324	69 %	85	18 %	409	87 %
1936–37	446	299	67 %	77	17 %	376	84 %
1937–38	435						

PS: CK = Církev katolická, ČČS = Církev československá. Tučně tištěná data jsou „zdrojová“ data, obvykle tištěná data jsou „sekundární“, tj. vznikla výpočtem z dat zdrojových. Počty dětí, které navštěvovaly náboženství od školního roku 1928/29, se podařilo získat z Kroniky měšťanské školy. Počty dětí navštěvujících náboženství na měšťanské škole před školním rokem 1928/29 a na české i německé obecné škole se nepodařilo dohledat. Je možno analogicky předpokládat, že v případě českých dětí byly údaje procentuálně obdobné. V případě německých dětí se počet pohyboval kolem 100 %, protože svinovští Němci byli katolického vyznání.

V tomto období existovala ve Svinově česká obecná škola, německá obecná škola a česká měšťanská škola, a jak naznačuje tabulka, pohybovaly se počty a procenta dětí navštěvujících katolické náboženství kolem 70 % a dětí navštěvujících československé náboženství kolem 20. Zbývajících 10 % dětí se buď hlásilo k některé z men-

ších církví (církev československá, církev pravoslavná), nebo k bezvyznání. V takovéto situaci se výuka náboženství řešila dle konkrétní situace, v případě bezvyznání nebo písemného odhlášení z náboženství byly děti z výuky uvolněny.

Výuku katolického náboženství zajišťovali kněží buď z duchovní správy, nebo pokud byla škola dostatečně velká – bylo přímo v učitelském sboru vytvořeno tabulkové místo pro učitele náboženství, tzv. katechetu. V případě svinovských škol se o výuku katolického náboženství starali kněží z Poruby, od roku 1922 to byl především kaplan z Poruby a po vzniku farnosti farář ve Svinově P. Ladislav Kubíček, kterému vypomáhal kaplan z Poruby P. Alois Stratil.

Hodin náboženství však bylo ve školách tolik, že škola vytvořila výše zmíněnou pozici katechety, a tak do Svinova k 1. září 1933 přichází P. František Krist, který byl ustanoven katechetou na svinovských školách. Dle zápisu ve farní kronice pro školní rok 1935/36 je patrné, že katecheta František Krist vyučoval 24 hod. a farář Ladislav Kubíček 18 hod. týdně. (Kromě toho měl P. František Krist ještě úvazek na obecné škole v Polance nad Odrou.) Prakticky to znamenalo při dotaci dvou vyučovacích hodin pro třídu, že se katolické náboženství vyučovalo na svinovských školách v celkem 21 třídách.

Analogická situace platila pro výuku československého náboženství, která patřila k povinností faráře ČČS, jímž byl v té době Rudolf Pařík.

Můžeme říci, že všechno probíhalo v zaběhaných společensko-náboženských rytmech, dokud nedošlo k zásadním mezinárodním a politickým proměnám v důsledku událostí z podzimu 1938.

II. Období 1938–1945, tj. doba, kdy Svinov byl součástí Německé říše

Školní rok 1938/39 začal přes všechno mezinárodní napětí standardním způsobem. Velice brzo se ale situace v důsledku podpisu Mnichovské smlouvy změnila a město Svinov se dostalo do pásma přičleněného do Německé říše. Společenská situace se stala hodně nepřehlednou. Mnohé rodiny v důsledku obsazení Svinova německými vojsky odcházely do okleštěné ČSR, popř. později do Protektorátu Čechy a Morava. Jiní rodiče přehlašovali své děti do německé obecné školy. V prosinci 1938 byla ve Svinově nově zřízena také německá měšťanská škola (tab. 3, tab. 4).

Během tohoto období byla navíc výuka v německých školách ze strany úřadů různými stimuly podporována, výuka na českých školách potlačována, a tento protičeský tlak šel tak daleko, že česká měšťanská škola ve Svinově byla po ukončení školního roku 1941/42 zrušena. Závěr tohoto období byl poznamenáván víc a více válečnými událostmi. Svinov se stal válečným územím. Od ledna 1945 až do konce školního roku se ve svinovských školách de facto neučilo.

Z právního hlediska platily v tomto období pro školy a také pro výuku náboženství německé říšské zákony a předpisy. Zatímco pro české školy v ohledu výuky náboženství nacistické úřady volily zpočátku benevolentnější přístup a výuka mohla probíhat obvyklým způsobem za obvyklých podmínek, pro německé školy byla vydána nová

nařízení, která jsou přísně kontrolována: účast na výuce náboženství už nebyla ze zákona dle vyznání povinná, rodiče museli své dítě do náboženství u ředitele školy sami přihlásit. Vzápětí byl na tyto rodiče vytvářen společenský i ekonomický nátlak, aby své děti z náboženství odhlásili, neboť „reakční“ náboženské přesvědčení se neshodovalo s hlavní ideovou linií „pokrokového“ velkoněmeckého nacistického státu. Farní kronika poznamenává, že počet dětí přihlášených do náboženství v německých školách oproti předcházejícímu školnímu roku ve školním roce 1942/43 „klesl na polovičku“.

Tab. 3 Počty dětí na česká obecné a měšťanské škole ve Svinově v letech 1938–1945

	Počet dětí v české škole obecné a měšťanské	Počet a % dětí v náboženství CK	Počet a % dětí v náboženství CČM ³	Počet a % dětí v náboženství celkem
1938–39 ¹	400 + 446 = 846			
1939–40	268 + 230 = 498	178 + 162 = 340	68 %	67 + 42 = 109 22 %
1940–41	298 + 123 = 421	203 + 99 = 302	72 %	67 + 3 = 70 17 %
1941–42	300 + 63 = 363			
1942–43	301 + -²	207	69 %	67 22 %
1943–44	287	199	69 %	64 22 %
1944–45	269			

Tab. 4 Počty dětí na německé obecné a měšťanské škole ve Svinově v letech 1938–1945

	Počet dětí v německé škole obecné a měšťanské	Počet a % dětí v náboženství CK
1938–39	50 (září 1938) + - - ⁴ 144 (červen 1939) + - -	123 85 %
1939–40		
1940–41		
1941–42	203 + 87 = 290	119 + 69 = 188 65 %
1942–43		94
1943–44		
1944–45		

PS: CČM = Církev českomoravská. Data se podařilo získat ze školních kronik a z Pamětní knihy farnosti Svinov 1931–2005 a z archivu Římskokatolické farnosti Svinov.

- ¹ V tomto školním roce je situace ohledně počtu žáků jak ve školách, tak v náboženství velmi nepřehledná. Přesné údaje pro výuku náboženství nelze dohledat.
- ² Česká měšťanská škola byla k 31. červenci 1942 nacistickými úřady zrušena.
- ³ Po přičlenění Sudet k Německé říši byla Církev československá přejmenovaná na Církev českomoravskou.
- ⁴ V prosinci 1938 byla ve Svinově zřízena německá měšťanská škola.

Došlo také k personálním změnám. Katecheta P. František Krist byl ještě na podzim 1938 přeložen do Moravské Ostravy. Do farnosti přicházeli na výpomoc mladí kněží. Ti však nepobyli ve farnosti dlouho, němečtí museli rukovat do německé armády, čeští byli z různých důvodů překládáni do jiných farností. Navíc těmto mladým kněžím nedovolily nacistické úřady vstup do českých ani německých škol. V důsledku administrativních obstrukcí byla výuka náboženství zahajována až v průběhu měsíce října a později dokonce až v listopadu. Farář P. Ladislav Kubíček učil náboženství jen na českých školách, pro německé školy i přes velmi dobrou znalost němčiny povolení nedostal. Proto musel do Svinova dojíždět kněz z Hájce-Chabíčova P. Pavel Gemsa, pro kterého se podařilo povolení získat.

S posouváním frontové linie z východu směrem na západ se postupně i Svinov stal její součástí. Obvyklý rytmus života města se měnil, koncem ledna se zastavila výuka ve školách (včetně náboženství), školní budovy se proměnily ve vojenské lazarety, budovala se německá obranná linie. V dubnu došlo k ostřelování Svinova Rudou armádou, následně 29. dubna 1945 k jeho osvobození.

III. Období 1945–1989, tj. doba komunistického a ateistického monopolu ve školství

Po ukončení vojenských operací a po kapitulaci Německa se znovu i ve Svinově rozběhl – pokud je možno to takto říci vzhledem k válečným hrůzám – běžný občanský život⁵ včetně obnovení výuky ve školách.

Z pozice právní i společenské se víceméně navázalo na situaci z roku 1938. V září 1945 se rozběhlo standardní školní vyučování, kde mezi povinné předměty pro pokřtěné děti patřila i výuka náboženství podle jejich vyznání. Škola, protože měla ze zákona povinnost zabezpečit výuku náboženství, vedla přesnou evidenci náboženského vyznání dětí a po dohodě s místním duchovenstvem zajišťovala výuku náboženství. Přes různé pozorovatelné prokomunistické tendence na úrovni vysoké politiky byla situace v starousedlických obcích víceméně stabilní. To trvalo až do února roku 1948, kdy se však k moci dostávají komunisté a nekompromisně pak krok za krokem vtiskují celému národu svou představu o fungování společnosti (tab. 5).

Pro oblast školství je už 21. dubna 1948 schválen zákon č. 196/1948 Sb. (zákon o jednotné škole). Ten sice v § 19 formálně stanovoval, že „škola je povinna starat se o náboženskou výchovu žáků podle jejich náboženského vyznání“, ale jinými zákony, nařízeními a prohlášeními „o dozoru státu nad církvemi“ či „o chápání školy jako nástroji ateistické a komunistické výchovy“ komunisty ovládaný stát de facto výuku náboženství znemožňoval.

Školním rokem 1952/53 začala platit administrativní opatření, která měla za cíl likvidovat výuku náboženství ve školách. Rodiče museli své děti do náboženství přihlásit, na přihlášce museli být podepsáni oba rodiče, na odevzdání přihlášek byl ur-

⁵ To se týká většinové české společnosti. Občané německé národnosti byli soustřeďováni ve sběrných táborech a později odsunuti do Německa.

**Tab. 5 Počty dětí na obecné a měšťanské škole (osmiletce, devítiletce)
ve Svinově v letech 1945–1989**

	Celkový počet dětí v obecné a měšťanské škole	Počet a % dětí v náboženství CK	Počet a % dětí v náboženství ČČS ⁶	Počet a % dětí v náboženství celkem
1945–46	254 + 355 = 609	192 + 285 = 477	78 %	-- + 45
1946–47	329 + 302 = 631	260 + 254 = 514	81 %	55 + 33 = 88
1947–48	386 + 207 = 593	316 + 161 = 477	80 %	-- + 35
1948–49	383 + 264 = 647	317 + 211 = 528	82 %	-- + 42
1949–50	423 + 283 = 706	354 + 224 = 578	82 %	62 + 50 = 112
1950–51	463 + 299 = 762	371 + --		77 + --
1951–52	463 + 357 = 820	378 + 292 = 670	82 %	76 + 54 = 130
1952–53	453 + 431 = 884	353 + --		87 + --
1953–54 ⁷	791			
1954–55	754			
1955–56	713			350
1956–57	703			358
1957–58	682			239
1958–59 ⁸	675			149
1959–60				19 %
1960–61	659			
1961–62	672			
1962–63	625			103
1963–64	618			
1964–65	617			
1965–66	575			
1966–67	555			83
1967–68	511			
1968–69	462			
1969–70	453			
1970–71	445	64	14 %	

6 Od roku 1971 byl název Církve československé (zkr. ČČS) doplněn o „husitská“, takže nový název zněl Církve československá husitská (zkr. ČČSH).

7 Vzniká nový model jednotné školy–osmiletka.

8 Do farnosti Svinova nastupuje nový duchovní správce P. Jan Němec

1971–72	431	51	12%				
1972–73		42		-- ⁹			
1973–74		36					
1974–75	397						
1975–76	398	16	4 %				
1976–77	373	13	4 %				
1977–78	364						
1978–79	370	4	1 %				
1979–80		1 ¹⁰					
1980–81	368	5	1,4 %				
1981–82		9					
1982–83	386	7	2 %				
1983–84		7					
1984–85	368	8	2 %				
1985–86 ¹¹		5					
1986–87	379	6	1,6 %				
1987–88	341	4	1,2 %				
1988–89	325	6	1,8 %				
1989–90	323	12	3,7 %				

PS: Informace o počtech dětí ve svinovských školách byly čerpány ze školních kronik, tamtéž byla čerpána data o počtu a procentech dětí v náboženství do roku 1967. Počty dětí v náboženství od roku 1970 byly čerpány z Pamětní knihy farnosti Svinov 1931–2005 a z dochovaných vizitačních protokolů a hlášení o úkonech duchovní správy.

čen jen krátký termín v závěru předcházejícího školního roku. Přihlášku bylo možno odevzdat přímo řediteli školy nebo poslat doporučeně poštou. V prvním případě museli rodiče podstoupit nepříjemný rozhovor s ředitelem školy o „reakčnosti“ a zaostalosti náboženských postojů a o „pokrokovosti“ marx-leninského vědeckého názoru. Ve druhém případě se zase stávalo, že pošty přihlášku doručily pozdě nebo vůbec ne. Děti přihlášené do náboženství byly ve škole často cíleně vystavovány zesměšňování a šikaně, a to jak ze strany učitelů, tak ze strany spolužáků.

Výuka náboženství sice formálně existovala, ale učilo se od října do května, a to pouze od 2. do 7. třídy. Výuka byla v rozvrhu směřována na pozdní odpolední hodiny a nejčastěji na pátek. Od školního roku 1958–59 se pro neustále klesající počet dětí v náboženství přestalo na svinovské základní škole učit po třídách. V případě nízkého

9 Podle ústních svědectví se československé náboženství na svinovské základní škole učilo až do školního roku 1972/73. V roce 1973 ztratil farář svinovského sboru ČČSH Jiří Adámek státní souhlas k duchovním činnostem, farnost byla spravována exkurendo a náboženství této církve se od té doby nevyučovalo.

10 Náboženství nebylo na základní škole ve Svinově otevřeno. Dítě muselo navštěvovat školu v Porubě.

11 Po smrti P. Jana Němce 5. února 1986 nastoupil ke dni 1. března 1986 nový duchovní správce P. Miroslav Straka.

počtu přihlášených dětí mohla výuka probíhat ve skupinách jen jednou za čtrnáct dní (9–16 dětí) či měsíc (do 8 dětí). Byly vytvářeny nesourodé skupiny, nehledě na věk dětí a třídu. Jakékoliv jiné aktivity pro děti mimo hodiny náboženství byly považovány za maření dozoru státu nad církvemi. Pro dokreslení ateistického tlaku ve škole cituji zde několik dobových textů ze školní kroniky svinovské základní školy:

Školní rok 1956–57:

Do náboženství mohou docházet žáci na přání obou rodičů, kdy odevzdají rodiče přihlášku. Rodiče byli ředitelem školy i učiteli přesvědčováni, aby ji nepodávali, neboť náboženství je v rozporu s marx-leninským světovým názorem a narušuje morálku žáků. Protože bylo v kostelích silně agitováno, stoupl počet přihlášek o 2 % na 51 %.

Školní rok 1957–58:

Do náboženství docházeli žáci na přání obou rodičů po předložení přihlášky s podpisy matky i otce. S rodiči bylo hovořeno a poukazováno na rozpor náboženského hlediště s vědeckým světovým názorem, který se neblaze odráží v morálce žáků. Počet přihlášek poklesl v tomto roce z 51 % na 35 %.

Školní rok 1958–59:

Politická výchova mládeže zdejší školy byla prohlubována v duchu marx-leninských zásad. V boji proti náboženským a středověkým předsudkům a pověrám jsme bojovali úspěšně v jednotlivých předmětech, zvláště v dějepise a literární výchově. Osvědčily se relace ve školním rozhlasu a pohovory s rodiči. Počet přihlášek do náboženství poklesl v tomto roce z 35 % na 22 %.

Školní rok 1959–60:

Škola plnila linii strany. Vychovávala žáky k materialistickému světovému názoru a v úctě k pracujícímu člověku, pro socialismus a komunismus. Děti byly vedeny k veřejně prospěšné práci: úklid u školy, práce na stavbě tělocvičny, na pokusném poli, brigády na JZD a státním statku, žáci vypracovali stovky zdravic pracovníkům KSČ a zasloužilým ženám k MDŽ, navázali družbu se školní mládeží NDR a dopisovali si s pionýry SSSR. Byly provedeny čtyři besedy o náboženství, vykonána návštěva lidové hvězdárny aj. Počet přihlášek do náboženství klesl na 19 %.

Školní rok 1966–67:

Religiozita žáků se drží stále okolo 15 %. Je kupodivu, že rodiče nutí žáky 6. a 7. tříd, kdy tito mají již určitý názor na jevy přírodní i společenské, který se pronikavě liší od církevních představ kreslených v náboženské výuce. Že tito žáci trpí rozporem, je víc než jisté.

O přihlášení dítěte do náboženství byli informováni nadřízení rodičů v práci, na pracovištích byly s rodiči vedeny pohovory. V tehdy povinných posudcích pro studium na středních školách znamenala poznámka „navštěvoval náboženství“ výrazné snížení šancí na přijetí. Některé střední (popř. i vysoké) školy humanitního směru (práva, medicína, učitelství) byly pro děti mající v posudku tuto poznámku úplně uzavřeny. Přes všechna demagogicky formulovaná veřejná prohlášení o přísné ná-

boženské neutralitě komunistického státu byl ateistický tlak zvláště ve městech nekompromisní. Mnozí rodiče náboženskou výchovu vzdali s tím, že se dítě až dospěje, bude-li chtít, samo pro víru rozhodne. Bohužel takto vlastně o to více umožnili, aby do jejich dětí bylo implantováno ateistické a komunistické vidění světa.

Během třiceti let se „podařilo“ snížit počty dětí přihlášených do náboženství z cca 95 % na počátku padesátých let na cca 2 % na počátku osmdesátých let. Řečeno konkrétně: zatímco pro generaci tehdejších rodičů byla víra ještě normální součástí života, jejich děti vzhledem k ateistickému tlaku školy zaujímaly k víře lhostejně neutrální postoj a děti těchto dětí se na víru svých prarodičů dívají nechápavým pohledem ateistické protináboženské školní výchovy.

Obstát před tímto tlakem znamenalo postavit se na druhou stranu či přímo jít proti proudu. Někteří rodiče se dali dohromady a vytvářeli za přísných konspiračních podmínek náboženské formační prostředí na víkendových a prázdninových pobytech. Vznikala tzv. společenství, která se scházela pod pláštěm oslav narozenin a svátků a v nich bylo možno svobodně nábožensky dýchat. To vše se však dělo pod stálou hrozbou prozrazení s rizikem ztráty zaměstnání či vyhození ze školy. Tato situace s velmi krátkou přestávkou v období Pražského jara v letech 1968–1970 trvala celý čtyřicet let vlády komunismu, tedy až do roku 1989.

Výuku katolického náboženství personálně zajišťovali kněží ze svinovské fary, tj. farář ThDr. Ladislav Kubíček a od 1. října 1945 kaplan a později – po přeložení faráře do Dubu nad Moravou – administrátor (dočasný správce) farnosti P. Antonín Juchelka.

Po nástupu nového faráře P. Františka Hadamčíka dochází k dalším personálním změnám. Odchází P. Antonín Juchelka, po něm nastupuje do funkce kaplana P. Bernard Homola, kterého po sedmi měsících pastoračního působení nahrazuje P. Josef Hrazdil. I tento kaplan zůstane ve Svinově jen jeden rok a odchází. Tyto personální pohyby jsou vyvolány odsunem německého obyvatelstva a z toho plynoucím uprázdněním farářských míst v nově osídlovaných vesnicích v pohraničí. Místo kaplana ve Svinově je neobsazeno a veškerá starost o výuku náboženství zůstává na faráři, v tomto případě na P. Františku Hadamčíkovi. Ten získává pro výuku náboženství laickou katechetku Ludmilu Nogolovou. Farář Hadamčík učí 10 hodin, laická katechetka 28 hodin náboženství týdně. Její působení na svinovských školách však netrvá dlouho. Již v březnu 1949 nastupuje nová katechetka, řádová sestra Imelda (civilním jménem Anežka Janíková) z Kongregace sester Svatého Kříže z Ostravy a přebírá úvazek katechetky Nogolové. (Zdá se, že byla výtvarně a hudebně nadaná a mezi svinovskými dětmi hodně oblíbená.) Jako katechetka pracuje ve Svinově i v následujícím školním roce 1949/50.

Dne 2. února 1950 byl zatčen farář František Hadamčík a 16. května 1950 Státním soudem v Praze odsouzen na sedm let těžkého žaláře zostřeného čtvrtletním tvrdým ložem, k pokutě 10 000 Kčs, konfiskaci celého majetku a ztrátě občanských práv na pět let.

Toto zatčení jistě zapůsobil na celou farní obec, neboť to byl pro místní občany hodně hmatatelný důkaz, kam až je schopen nový totalitní režim zajít. Přímý dopad

na počty dětí v náboženství to nemělo, neboť ještě pořád patřilo mezi povinnosti školy výuku náboženství zajistit.

V září 1950 nastupuje do farnosti nový farář P. František Gavlas. Ten se nejprve pokouší angažovat pro výuku náboženství laické katechetky Františku Chlapkovou z Ostravy-Mariánských Hor a později Marii Žídkovou z Třebovic, ale nakonec se mu podaří přesvědčit jak církevní, tak nové státní úřady (už jsme v době komunistické totality a existuje SÚC – Státní úřad pro věci církevní) o potřebě kaplana ve Svinově, a tak v lednu 1951 přichází do Svinova nový a na dlouhé roky poslední kaplan P. Antonín Uhlář. Prožije zde dva a půl roku a mezi jeho úkoly patří i výuka náboženství ve škole. Své působení ve Svinově končí se závěrem školního roku 1952/53, kdy je přeložen do farnosti Ostrava-Zábřeh.

Po jeho odchodu začínají platit nová administrativní nařízení upravující výuku náboženství. Od té doby až do pádu komunismu v listopadu 1989 může jen pod přísným dozorem státního úředníka, tzv. církevního tajemníka, vyučovat náboženství, a to jen v prostorách školy, pouze svinovský farář, tj. do října roku 1958 P. František Gavlas, pak jeho nástupce P. Jan Němec a po jeho smrti († 5. února 1986) od března roku 1986 P. Miroslav Straka.

Obdobně to platilo i pro výuku náboženství ČČS, tu zajišťoval v období 1945–1970 Otakar Jurek a 1970–1973 Jiří Adámek, který ale pro svou angažovanost ztratil v roce 1973 státní souhlas k duchovenské činnosti. Výuka náboženství ČČSH byla ve Svinově přerušena a už nebyla obnovena.

IV. Období 1989–2011, tj. doba od „sametové“ revoluce po současnost

Po listopadu 1989 se situace „mění a nemění“. Právní situace pro výuku náboženství ve škole je de facto stejná. Stále platí, že vedení školy na základě zájmu rodičů má povinnost umožnit výuku náboženství. Z administrativního hlediska ale dochází ke zrušení omezujících a vymezujících nařízení, která – jak bylo ukázáno v předcházejících řádcích – de facto výuku náboženství znemožňovala.

Nejdůležitější změnou však byla a je proměna atmosféry ve škole. Je potřeba si uvědomit, že zde bylo čtyřicet let agresivně ateistické školské výchovy a takovéto nastavení nebylo možno změnit ze dne na den. Vztah mezi školou a kostelem–obrazně řečeno–byl hluboce narušen a musel se po listopadu 1989 budovat úplně od začátku.

Na jedné straně se učitelé formovaní agresivním protináboženským ateismem museli a dodnes musejí učit nejen objektivně poznávat náboženské skutečnosti, ale také k nim zaujmout postoj, který by s úctou a výchovně respektoval náboženský postoj rodičů dětí, které jsou jim svěřeny. Na druhé straně se katolická veřejnost (rodiče a také duchovní správce), která byla dlouhá desetiletí ponižována nekompromisním a ničeho se neštítícím ateistickým tlakem školy, musela a musí učit věřit, že škola i v ohledu náboženském bude podporovat výchovu jejich dětí. Nejde jen o symbolickou výměnu některého učitele či vedoucího pracovníka, ale o změnu mentality, kterou ale nebylo a není možné udělat během jednoho dne (*tab. 6*).

Tab. 6 Počty dětí na základní škole ve Svinově v letech 1990–2011

	Počet dětí v základní škole	Počet a % dětí v náboženství CK	
1990–91			
1991–92			
1992–93 ¹²	322	30	9,3%
1993–94	311		
1994–95	270	21	7,8%
1995–96	274	32	11,7%
1996–97	324	45	13,9%
1997–98 ¹³	309	46	14,9%
1998–99	303	46	15,2%
1999–00	314	36	11,5%
2000–01	309	49	15,8%
2001–02	314	54	17,2%
2002–03	330	41	12,4%
2003–04	325	42	12,9%
2004–05	305	33	10,8%
2005–06	293	26	8,9%
2006–07	292	20	6,8%
2007–08	309	22	7,1%
2008–09	303	23	7,6%
2009–10	311	30	9,6%
2010–11	323	35	10,8%

PS: Informace o počtech dětí ve svinovské škole byly čerpány ze Statistických výkazů zasílaných ÚIV v Praze. Počty dětí v náboženství byly čerpány z pamětních knih farnosti Svinov, z vizitačních protokolů a hlášení o úkonech duchovní správy.

¹² P. Miroslav Straka přenáší výuku náboženství na faru.

¹³ Od 1. července 1997 je ve Svinově ustanoven nový duchovní správce P. Jan Larisch.

Po roce 1989 má duchovní správce několik možností, jak výuku náboženství uskutečňovat, buď jako církevní záležitost, tedy na faře či v kostele, nebo po dohodě s vedením školy jako nepovinný předmět nebo zájmový kroužek. V případě výuky katolického náboženství se až do konce školního roku 1991/92 uskutečňovalo pod hlavičkou školy, od následujícího školního roku byla výuka přenesena na faru a od školního roku 1997/98 se po dohodě s vedením školy výuka náboženství opět realizuje pod hlavičkou ZŠ v Ostravě-Svinově. Tato praxe trvá i v současnosti.

O výuku náboženství se stará duchovní správce P. Miroslav Straka a od září 1997 nový duchovní správce P. Jan Larisch. Tomu s výukou náboženství vypomáhají katecheté, a to jak z řad jáhnů, kteří na svinovské faře prožívají před přijetím kněžského svěcení pastorační rok, tak i katecheté z řad laiků. Byli to Mgr. Radka Schützová (1998–2000), Mgr. Petra Nejedlá (1999–2005, 2007–2010) a Mgr. Vendy Jarošová (2010–2011). Pro děti se kromě výuky podle možností a konkrétní situace organizují výlety, návštěvy poutních míst, herní odpoledne na faře a farní zahrádě, táboráky, výlety do aquaparků, do lanového centra, o hlavních prázdninách také farní tábory.

Učebnice náboženství pro děti základní školy

První svaté přijímání

Jan Larisch

Křest malého dítěte je první a základní svátost. Je možný jen na základě víry rodičů a jejich slavnostního slibu vychovat svého potomka ve víře. Základní náboženská formace probíhá doma, kde dítě v rámci rodinného společenství dle slov i příkladu rodičů vědomě i podvědomě přijímá nebo také nepřijímá náboženské postoje. Tato rodinná formace je „zesílena“ životem v konkrétním farním společenství. Zde mimo jiné mají zvláštní – mimořádné místo dvě další svátosti, a to svátost smíření (zpověď) a mše svatá, jejíž součástí je svaté přijímání.

Ta prvně jmenovaná formuje svědomí dítěte (i dospělého). Učí se (jistě s pomocí rodičů, ale také už i samo) podle základního rozlišovacího vzoru, kterým je většinou Desatero, rozpoznávat, co je dobré a co je zlé. Učí se uvědomovat si, že i ono dělá chyby, učí se hříchů – špatných skutků litovat a dělat kroky k nápravě. Zpověď – svátost smíření je pak Boží odpověď na situaci konaného pokání, ve které zaznívá slovo o jistotě Boží lásky nabízející nový počátek.

Druhou svátostí je svaté přijímání. Možnost přistupovat k němu je významným krokem, naznačujícím postupně narůstající aktivní zodpovědnost dítěte za rozvíjení svých základních vnitřních postojů k Bohu a k člověku. Platí totiž, že už přestává být „jen malým dítětem“ a že se začíná samo rozhodovat, zda může či nemůže, chce či nechce přistoupit ke stolu Páně. Tak nejen svůj vztah k Bohu rozvíjí (nebo nerozvíjí), navíc se mu svatým přijímáním dostává i vnitřní posily, aby na cestě k Bohu vytrvalo. V tomto ohledu je příklad rodičů nesmírně důležitým výchovným impulsem.

V praxi to v minulosti vypadalo tak, že děti se na přijetí těchto svátostí připravovaly v rámci výuky náboženství ve 3. třídě, zpravidla ve věku devíti let. Byla to „tak trochu“ povinná záležitost celé třídy. Když ale s narůstajícím ateistickým tlakem komunistického režimu klesaly počty dětí v náboženství a vznikaly výukové skupiny napříč třídami, přistupovaly ke svatému přijímání děti ve věku od 7 do 10 let, tj. od 2. do 4. třídy. V té době se také stávalo, že rodiče z obav před možnými negativními dopady ze strany státních orgánů své děti k přijetí těchto svátostí připravovali doma, pak se jen domluvili na „přezkoušení u pana faráře“ a slavnost prvního svatého přijímání svých dětí realizovali v jiné farnosti.

Po roce 1989 se příprava k přijetí těchto svátostí realizuje různě podle místní situace. Někdy se uskutečňuje v rámci výuky náboženství, někdy v rámci mší svatých pro děti, někdy se koná speciální kurz pro rodiče, aby oni sami své děti připravili, někdy se tyto možnosti různě kombinují. To vše vždy s cílem, aby přijetí těchto svátostí nebylo jen jednorázovou velkou farní slavnostní událostí, ale aby po tomto prvním kroku náboženská formace dále pokračovala a dítě tyto svátosti dál pravidelně přijímalo (tab. 7).

Tab. 7 Počet dětí, které ve svinovském kostele prožily první svaté přijímání v období 1929–2011

1929–30	66č + --n						
1930–31	--č + 13n						
1931–32	65č + --n	1951–52	71	1971–72	38	1991–92	14
1932–33	42č + 13n	1952–53	57	1972–73	31	1992–93	12
1933–34		1953–54	40	1973–74	15	1993–94	4
1934–35		1954–55	19	1974–75	14	1994–95	12
1935–36		1955–56		1975–76	0	1995–96	8
1936–37		1956–57	64	1976–77	20	1996–97	20
1937–38		1957–58		1977–78	1	1997–98	11
1938–39	55č + 16n	1958–59	57	1978–79	10	1998–99	0
1939–40		1959–60	73 (51+22)	1979–80	1	1999–00	21
1940–41		1960–61	28	1980–81	5	2000–01	8
1941–42		1961–62		1981–82	33	2001–02	0
1942–43		1962–63	19	1982–83	3	2002–03	14
1943–44		1963–64	28	1983–84	17	2003–04	13
1944–45		1964–65		1984–85	13	2004–05	0
1945–46	51	1965–66		1985–86	4	2005–06	10
1946–47	--*(29+--)	1966–67	36	1986–87	9	2006–07	0
1947–48	48 (25+23)	1967–68	52	1987–88	7	2007–08	6
1948–49	60	1968–69	107	1988–89	7	2008–09	5
1949–50	68	1969–70	73	1989–90	13	2009–10	6
1950–51	59	1970–71	50	1990–91	18	2010–11	7

V letech 1929–1945 jsou v tabulce uvedeny počty českých a německých dětí, neboť slavnost svatého přijímání probíhala zvlášť pro Čechy a zvlášť pro Němce. Písmeno "č" označuje skupinu českých dětí, písmeno "n" označuje skupinu německých dětí.

* = ve školních rocích 1946–47 a 1947–1948 se děti přistupující k prvnímu svatému fotografovali po třídách. Fotografie jedné ze tříd ve školním roce 1946–47 se nedochovala, a proto není možné určit celkový počet dětí.

Společná fotografie prvního svatého přijímání dětí, neděle 28. května 2006

Společná fotografie prvního svatého přijímání dětí, neděle 17. května 2009

Svatost biřmování

Jan Larisch

Biřmování je svátost, kterou se dovršuje náboženská formace, započatá při křtu. Tehdy bylo do malého dítěte zaseto semínko víry, které v rodinném a farním společenství postupně roste, mimo jiné také skrze pravidelnou účast na mši svaté, kde dostává mladý člověk nové impulsy k duchovnímu růstu, a také skrze prožívání svátostí smíření, ve které jsou napřimovány deformace způsobované zlem a hříchem. Kolem 15. roku věku nastává pro mladého člověka čas postupného osamostatňování. To samozřejmě platí i o náboženských postojích.

Víra dětského věku vycházející z postojů rodičů musí být transformována do víry dospělého člověka. Ve farnostech je mladému člověku nabídnuta tzv. příprava ke svátosti biřmování, v jejímž rámci dochází mladý člověk k vědomému a samostatnému ANO či VĚŘÍM, a toto osobní rozhodnutí je potvrzeno přijetím svátosti biřmování.

Takto se dovršuje slib rodičů, daný při křtu jejich malého dítěte. Dítě – dospělý člověk po strážce náboženské – pokud je možno to tak říci – přebírá za svůj život před Pánem Bohem zodpovědnost dospělého člověka.

Svatost biřmování obvykle uděluje diecézní biskup, když po složení vyznání víry a obnovení křestního slibu ze strany biřmovance dělá posvěceným olejem – křížmem – na čele biřmovaného kříž se slovy: „Přijmi pečeť darů Ducha svatého.“ Dnes se upřednostňuje udělování této svátosti buď přímo v domovském – farním kostele v rámci farního společenství, nebo v biskupské katedrále v den Slavnosti Soslání Ducha Svatého, aby tak více vyniklo začlenění biřmovanců do celé místní církve.

V minulosti bylo běžné, že biřmovanci přijímali tuto svátost také mimo svůj farní kostel, v jiné farnosti. Toto bylo dáno mnohými faktory. V neposlední řadě byla příčinou rozsáhlost území olomoucké arcidiecéze a omezené možnosti dopravního spojení, takže farnosti z širokého okolí využívaly svým způsobem mimořádné příležitosti přítomnosti biskupa, zpravidla při tzv. generální vizitaci, kterou konal buď sám arcibiskup nebo některý z jeho pomocných biskupů.

Později v době komunistické totality cílený protináboženský tlak vedl ke značným omezením, olomoucký arcibiskup Josef Matocha byl internován a jeho pomocný biskup Stanislav Zela uvězněn. Od roku 1950 byly zakázány misie, duchovní cvičení, biřmování a generální visitace. (Na dlouhou dobu poslední biřmování bylo po dlouhém rozvažování okresních a krajských úřadů povoleno udělit 5. července 1952 v Olomouci. Od velikonoce 1950 internovaný arcibiskup Matocha využil příležitosti a udělil svátost 1700 konfirmandům. Bylo to jeho poslední veřejné vystoupení. V domácím vězení byl držen až do smrti 2. listopadu 1961.)

Teprve papež Pavel VI. udělil v roce 1967 dekretem zvláštní povolení udělit svátost biřmování všem kapitulním vikářům ČSSR, takže v olomoucké arcidiecézi mohl

biřmovat kapitulní vikář prelát Josef Glogar a po jeho smrti kapitulní vikář prelát Josef Vrana, v roce 1973 vysvěcený na biskupa.

Státní úředníci – tzv. církevní tajemníci – přesto dovolovali udělování svátosti biřmování jen výjimečně a jen v některých kostelích, zpravidla nejvýše jednou ročně v jediném kostele příslušného děkanátu.

Svatosti biřmování v našem kostele udělovali pomocní biskupové: Josef Schinzel (1922–† 1944), Jan Stavěl (1927–† 1938), Stanislav Zela (1941–† 1969, v letech 1950–1963 byl vězněn a po propuštění zbaven možnosti veřejně působit), Josef Hrdlička (1990–dosud). Od osamostatnění ostravsko-opavské diecéze v ní uděluje biřmování biskup František Václav Lobkowicz.

Udělování svátosti biřmování ve svinovském kostele

Co se dá vyčíst z farních knih, které o udělování svátosti biřmování v naší farnosti hovoří? Udělování svátosti biřmování v našem farním kostele Krista Krále proběhlo od jeho posvěcení celkem devětkrát, a to:

- v neděli 23. června 1929 (v den svěcení kostela odpoledne) biřmovali světití biskupové (dále jen zkratka s.b.) Josef Schinzel a Jan Stavěl
počet biřmovanců: 235
- v pátek 12. května 1933 biřmoval Jan Stavěl, s.b.
počet biřmovanců: 276
- v sobota 26. června 1937 biřmoval Jan Stavěl, s.b.
počet biřmovanců: 278
- v neděli a v pondělí 13. a 14. října 1946 biřmoval Stanislav Zela, s.b.
počet biřmovanců: 111
- v neděli 31. října 1971 biřmoval Josef Vrana, kapitulní vikář
počet biřmovanců: 48
- v sobotu 11. června 1994 biřmoval Josef Hrdlička, s.b.
počet biřmovanců: 37
- v neděli 21. května 2000 biřmoval František Lobkowicz, diecézní biskup
počet biřmovanců: 22
- v neděli 1. května 2005 biřmoval František Lobkowicz, diecézní biskup
počet biřmovanců: 9
- v sobotu 2. října 2010 biřmoval František Lobkowicz, diecézní biskup
počet biřmovanců: 20

Udělování svátosti biřmování svinovským biřmovancům v jiném kostele

K obvyklé praxi při udělování svátosti biřmování patřila skutečnost, že se do kostela, kde se konalo biřmování, sjeli pod vedením svých farářů biřmovanci také z okolních farností. Takto se i svinovská farnost zúčastnila čtyřikrát biřmování v jiných farnostech, a to:

- v Klimkovicích, kostel sv. Kateřiny 26. září 1940, biřmoval Josef Schinzel, s.b.
počet biřmovanců: 113

- v Ostravě 1, kostel Božského Spasitele 27. května 1967, biřmoval Josef Glogar, kapitulní vikář
počet biřmovanců: 156
- v Ostravě 1, kostel Božského Spasitele 26. října 1975, biřmoval Josef Vrana, biskup
počet biřmovanců: 21
- v Ostravě-Porubě, kostel sv. Mikuláše 9. prosince 1989, biřmoval František Vaňák, arcibiskup
počet biřmovanců: 33

PS: Na 5. prosinec 1987 se plánovalo udělování biřmování v kostele v Porubě, kterého se měli zúčastnit i svinovští biřmovanci, když náhle 30. listopadu biskup Josef Vrana zemřel. Biřmování bylo odloženo na neurčito či přesněji řečeno na dobu, než bude jmenován nový biskup. Stalo se tak až za rok a půl, kdy byl v červenci 1989 jmenován novým správcem olomoucké arcidiecéze František Vaňák.

Udělování svátosti biřmování, sobota 11. června 1994, zleva: P.Miroslav Straka, P.Jaroslav Bíbr, biskup Josef Hrdlička

Společná fotografie biřmovanců s ostravsko-opavským biskupem Františkem Václavem Lobkowiczem, v neděli 1. května 2005

Společná fotografie biřmovanců s ostravsko-opavským biskupem Františkem Václavem Lobkowiczem, sobota 2. října 2010

Svátost manželství

Jan Larisch

K základním událostem lidského života patří vstup do manželství. Dnešní doba sice z různých důvodů zpochybňuje význam jasného a zřetelného rozhodnutí pro život s druhým člověkem. Je ale pravda, že manželství muže a ženy vždycky bylo, je a bude tím nejlepším a nejideálnějším řešením pro prožití pěkného života. To, že se dnes mnoho manželství rozpadá, není chyba instituce manželství, ale konkrétních lidí, kterým se z různých důvodů nepodaří prožít život v úsilí o neustálý růst lásky.

Dodnes – a zdá se to být více a více potřebnější – svatebnímu obřadu v kostele předchází přípravné období. Dříve se říkalo, že snoubenci musí chodit na faru na poučení, dnes musí snoubenci absolvovat kurz přípravy k manželství. Ten obsahuje setkání s manželskými páry, setkání s psychologem a také setkání s knězem, kteří téma manželství probírají z pohledu praktického, psychologického i teologického. Manželský slib: *“Já (jméno) odevzdávám se Tobě (jméno) a přijímám tě za manžela-manželku. Slibuji, že Ti zachovám lásku, úctu a věrnost, že Tě nikdy neopustím a že s Tebou ponesu všechno dobré a zlé až do smrti. K tomu ať mi pomáhá Bůh. Amen.”* dovršuje ve svatební den celou přípravu.

V rámci farnosti vždy o svátku Svaté Rodiny Ježíše, Marie a Josefa, tj. v první neděli po Vánocích probíhá při mši svaté obnova manželského slibu. Po kázání jsou všichni přítomní manželé pozváni k oltáři. Zde si podají ruce a vysloví své ANO, kterým před Pánem Bohem tomu druhému dají zakusit jeho stálou platnost. Pak společně přijmou kněžské požehnání.

Manželským párům jsou také nabízeny z Centra pro rodinu při ostravsko-opavském biskupství víkendové a prázdninové pobyty, které si kladou za cíl pomoci manželům v jejich problémech a chtějí tak být nápomocny k prohloubení života manželů (tab. 8).

Tab. 8 Počet sezdáných v kostele Krista Krále v Ostravě-Svinově v období 1929–2011

1929	16						
1930	25						
1931	22	1951	29	1971	24	1991	2
1932	28	1952	24	1972	23	1992	9
1933	25	1953	11	1973	17	1993	9
1934	29	1954	22	1974	12	1994	4
1935	25	1955	18	1975	11	1995	6
1936	21	1956	17	1976	10	1996	4
1937	45	1957	22	1977	10	1997	7
1938	27	1958	20	1978	12	1998	3
1939	37	1959	17	1979	11	1999	5
1940	13	1960	16	1980	12	2000	11
1941	16	1961	14	1981	7	2001	9
1942	19	1962	19	1982	6	2002	7
1943	21	1963	16	1983	9	2003	9
1944	13	1964	13	1984	7	2004	6
1945	41	1965	15	1985	8	2005	11
1946	33	1966	17	1986	2	2006	1
1947	29	1967	11	1987	2	2007	6
1948	25	1968	16	1988	2	2008	4
1949	19	1969	20	1989	1	2009	6
1950	29	1970	15	1990	4	2010	5
						2011 ¹	6

Celkem se od 23. června 1929 do 31. října 2011 uskutečnilo **1230** svateb.

¹ Leden–říjen 2011

Svatba v kostele, 70. léta 20. století

Novomanželé Martin a Radka Macháčovi, kostel Krista Krále sobota 13. září 2003

Liturgický rok

Jan Larisch

„Od nepaměti“ se ve Svinově věřící scházeli v místní kapli sv. Jana a Pavla. Mše svatá s kázáním se v ní sloužily jen výjimečně. Musel přijet kněz z Poruby, k níž Svinov až do roku 1931 po stránce duchovní správy spadal, a navíc kapacita kaple byla tak malá, že lidé museli stát venku. Po posvěcení kostela v roce 1929 se přestala kaple sv. Jana a Pavla používat a nový kostel začal okamžitě a plně sloužit svému účelu. Začaly pravidelné bohoslužby, farní obec zde dodnes prožívá významné události církevního i světského života, věřící v něm prožívají události rodinného či osobního charakteru jako jsou křty, svatby i pohřby.

Mše svatá

Neděle a v ní nedělní mše svatá byla a je důležitou součástí křesťanského slavení svátečního dne. V návaznosti na židovskou tradici, která slavila sobotu jako den, kdy Bůh odpočinul od své práce, slaví křesťané „den po sobotě“ – neděli, kterou pro událost vzkříšení Ježíše Krista prožíváme jako počátek nového stvoření.

Mše svatá je centrem tohoto slavení, protože událost vzkříšení tajemným způsobem zpřítomňuje. Mše byla – trochu zjednodušeně řečeno – původně sloužena latinsky a zády k lidu, což navozuje představu něčeho lidem vzdáleného a nesrozumitelného, ale k tomu je potřeba připomenout skoro zapomenutou novozákonní symboliku naznačující vedení lidu knězem k oltáři a tím k nebi. Pokud se konala nedělní nebo sváteční mše svatá, věřící při ní vždy zpívali v národním jazyce a kázání probíhalo česky, evangelium se četlo jak latinsky tak česky. Latinské texty, které se kněz při mši hlasitě modlil, se obvykle opakovaly, takže pro pravidelného účastníka bohoslužby nebyly při troše dobré vůle až tak úplně nesrozumitelné. Celá liturgie mše svaté byla postavena na zdůraznění posvátnosti celého obřadu a k tomu přispívala nejen latina, ale také výzdoba oltářů a krása liturgického roucha. Účastník mše odcházel z kostela povznesen vznešeností a posvátností celého obřadu.

K tomu je možno vzhledem ke svinovské farnosti dodat, že stavitel našeho kostela a první svinovský farář P. Ladislav Kubiček pokládal slavnostnost mše svaté za významný prvek své pastorační činnosti a podle toho nejen náš kostel patřičně liturgicky vybavil, ale dbal na krásu a posvátnost svátečních bohoslužeb.

Z dochovaných Pořadů bohoslužeb je zřejmé, že ve svinovském kostele od počátku byly v neděli vždy dvě mše svaté, tzv. ranní a hrubá (či velká). Vzhledem k tomu, že v obci žila i německá komunita, bylo po vznesení jejího požadavku mít mši svatou také v německém jazyce olomouckým arcibiskupstvím určeno, aby se tak dělo v neděli jednou za měsíc. Když došlo v roce 1938 k začlenění Svinova do Německé říše, byla tato německá mše svatá zavedena jako pravidelná třetí nedělní mše svatá mezi „ranní“ a „hrubou“. Po válce a odsunu německého obyvatelstva byla německá

mše zrušena. Od té doby se až do dnešních dnů v dopoledních hodinách konaly a konají v neděli dvě mše svaté. Ranní mši více navštěvují starší věřící, velkou mši svatou více rodiny s dětmi. V roce 1975 zavedl P. Jan Němec také nedělní večerní mši svatou. Tu ale vzhledem k nedostatku kněží a k potřebné výpomoci v sousední porubské farnosti musel v roce 1984 zrušit.

Ve všední dny sloužil kněz mši svatou brzo ráno. Pokud bylo ve farnosti více kněží, pak farář sloužil mši u hlavního oltáře a současně u bočních oltářů sloužili ostatní kněží tzv. tichou mši svatou. Pastorační důraz těchto „tichých“ mší nebyl kladen na laické účastníky bohoslužby, ale na osobní zbožnost kněze.

Změna pastoračních důrazů, iniciovaná na 2. vatikánském koncilu (1962–1965), se v našich podmínkách začala postupně prosazovat až v průběhu sedmdesátých let 20. století. Při mši je nyní více akcentováno téma společenství. To se projevuje změnou základního postoje kněze při mši svaté, a to jak vnějšího, tak vnitřního. Kněz nyní slouží mši na oltáři, který mu umožňuje, aby byl obrácen čelem k lidem, a celou mši spoluprožívá v komunikaci s přítomnými věřícími. Od nich se zase požaduje, aby se do bohoslužby podle svých možností aktivně zapojovali, a to jak dialogickou modlitbou, zpěvem, předčítáním příslušných biblických textů, modlitbou přímluv, přinášením obětních darů, tak i vnitřní spoluúčastí na tajemství mše svaté, která se dovršuje svatým přijímáním. Je doporučováno, aby se věřící zúčastňovali mše svaté nejen v neděli, ale i ve všední dny, a proto – pro lepší dostupnost – je její čas přesunován na večerní hodinu.

P. Jan Němec, který ve Svinově jako duchovní správce působil od roku 1958 do roku 1986, byl těmto změnám velmi otevřený. Mši svatou „čelem k lidu“ sloužil již v roce 1970 nejprve na provizorním „otočeném“ oltáři. V roce 1977 nechal presbytář kostela přebudovat ve smyslu nových pokynů. Vzhledem k tehdejší možnosti to byla změna nesmírně zdařilá a komplexní a je doposud využívána. Je ale pravdou, že je tato rekonstrukce „jen“ dočasná, protože se jedná o oltář dřevěný a nikoliv kamenný, jaký by měl podle církevních směrnic být.

P. Jan Němec během svého dlouholetého působení zavedl v sedmdesátých letech pravidelné večerní bohoslužby ve všední dny, zatímco za jeho předchůdce P. Františka Gavlasa bývala ve všední dny mše svatá jen ráno v 6,30 hod. Za jeho nástupce P. Miroslava Straky pak byly mše svaté ve všední dny obvykle v 17,30 hodin.

Specifické mše svaté a pobožnosti v průběhu liturgického roku

Pro rozvíjení zbožnosti laiků se konaly v kostele různé specifické mše nebo také pobožnosti. K výše popsanému nedělnímu dopolednímu slavení se ještě přidružovalo odpolední požehnání, mezi nejpobulárnější ale patřily rorátní mše svaté v adventní době, křížové cesty v době postní a májové pobožnosti v měsíci květnu. Konala se také různá procesí, jako například o „prosebných dnech“ do polí nebo průvod Božího Těla.

V souvislosti se zdůrazňováním spoluprožívání mše svaté se sice některé dosud obvyklé formy pobožností vytrácejí, na druhé straně se ale jiné nově objevují.

Nedělní svátostné požehnání

Nedělní svátostné požehnání doplňovalo křesťanské slavení neděle. V minulosti bylo hojně navštěvováno. Záleželo na duchovním správci, jak široký záběr vložil do této pobožnosti. Tato totiž mohla mít nejen modlitební, ale i vzdělávací charakter – kněz postupně opakoval s věřícími učení církve podle katechismu. Ve svinovském kostele začínalo požehnání ve 14,30 hod. Sestávalo z úvodních modliteb, z tématicky zaměřené litanie (podle liturgického období nebo svátku) a pak následovalo svátostné požehnání. Všechno bylo vhodně doprovázeno zpěvem kostelních písní.

Tyto pobožnosti byly ve Svinově zrušeny se zavedením nedělních večerních mší svatých v roce 1975 a v původní formě už nebyly obnoveny. V nové formě se opět zavedly v roce 2008, a to jako nabídka pro hlubší prožití doby adventní a postní, kdy v neděli odpoledne je v kostele možnost soukromé modlitby před vystavenou Nejsvětější svátostí. Tato hodinová adorace je zakončena svátostným požehnáním a modlitbou večerních chval.

Rorátní mše svaté

Rorátní mše nebo lépe a přesněji řečeno mše svaté v adventní době, sloužené brzo ráno ke cti Panny Marie, přitahovaly svou kouzelnou atmosférou děti i dospělé. „Díve narození“ vzpomínají na tajemnou předvánoční atmosféru těchto bohoslužeb, kdy se v sice studeném a jen svíčkami ozářeném kostele rozehrávalo lidské srdce tajemným očekáváním narození Božského dítěte. V Pořadu bohoslužeb je zaznamenáno, jak P. Ladislav Kubíček vyzývá farníky k hojné účasti: „Chodte hodně a rádi. Vzpomeňte, jak vaši předkové spěchali rádi na roráty až do Poruby často v blátě, nepohodě a závějích. Pošlete i své děti. Ať chodí Ježíškovi naproti.“ I dnes tyto rorátní mše svaté napomáhají dětem i dospělým hlouběji prožívat dobu adventního očekávání.

Pobožnost křížové cesty

Tato pobožnost se konala především v postní době, tj. v době od Popeleční středy do Velkého pátku vždy v neděli odpoledne místo svátostného požehnání a také v pátek večer. Smyslem této pobožnosti je vést člověka skrze rozjímání o utrpení Ježíše Krista k lítosti nad vlastními hříchy a snaze změnit se k lepšímu.

K tomuto účelu je v každém katolickém kostele zpravidla instalován cyklus obrazů Křížové cesty. Ve svinovském kostele je jedna z mnohých kopií známého díla Josefa Führicha.

V současnosti se pobožnost křížové cesty koná vždy v neděli dopoledne mezi ranní a velkou mši svatou a v pátek.

Mariánské pobožnosti (májové pobožnosti a mariánské večeradlo)

Také květnové „májové“ pobožnosti se těšily mimořádné oblibě a byly hojně navštěvovány. Konaly se obvykle v 18,30 hod. Děti – chlapci i děvčata – chodily na tuto večerní květnovou pobožnost slavnostně oblečeny, k mariánskému oltáři přicházely ve slavnostním průvodu, recitovaly mariánské básně, na pokračování byl každý den

čten nějaký motivační příběh, pak následovala modlitba mariánských litaní a svátostné požehnání. Děti jako odměnu dostávaly „svatý“ obrázek, tedy obrázek se zbožným námětem.

V důsledku silného protináboženského tlaku a také v souvislosti s proměnou mentality společnosti se v průběhu sedmdesátých a osmdesátých let slavnostnost těchto májových pobožností vytrácela. Dnes se sice v měsíci květnu „májové“ pravidelně konají po mši svaté, ale jejich současný charakter je výrazně prostší a jednodušší.

Na druhé straně se od roku 1990 každý čtvrtek v 16,30 hod. přede mši svatou schází modlitební společenství Mariánské večeradlo a podle vzoru Panny Marie, která se s apoštoly v jeruzalémském večeradle modlila, se toto společenství za naši farnost i za celou obec modlí.

Průvod Božího Těla

Velkolepou slavností býval v minulosti svátek Božího Těla (oficiální název svátku je Slavnost Těla a Krve Páně), který se slaví ve čtvrtek nebo také v neděli po slavnosti Nejsvětější Trojice. Ve Svinově se slavil vždy v neděli. Kostel byl pro tuto slavnost vyzdoben březovými ratolestmi. Po ranní mši se konal eucharistický průvod, tj. slavnostní průvod s Nejsvětější svátostí. Vpředu nesl ministrant kříž, pak šla jedna skupina dětí nesoucích symboly Ježíše Krista a za nimi druhá, která nesla v košíčcích natrhané květy a okvětní lístky a z nich sypala ozdobný „koberec“. Následovala hudba, chrámový sbor, ministranti, pak kráčel pod baldachýnem kněz nesoucí Nejsvětější svátost, který jako jediný mohl kráčet po ozdobném „koberci“, průvod uzavíral zástup věřících. Za zpěvu a modliteb procházelo toto procesí obcí a zastavovalo se postupně u čtyř oltářů, kde se konaly přímluvné modlitby za celou farnost i obec. Tyto průvody se konaly až do roku 1974, kdy – jak poznamenává P. Jan Němec ve farní kronice – „my jediní jsme na Ostravsku měli božítělový průvod venku“. V následujícím roce se tento průvod nesměl konat už ani ve Svinově. Kněz s Nejsvětější svátostí tehdy v průvodu ministrantů jen prošel kostelem a u otevřených hlavních dveří udělil požehnání.

Teprve po roce 1989 byly průvody před kostelem v jednoduché formě znovu obnoveny a v roce 1999 doplněny o jeden oltář umístěný ve vstupních dveřích kostela s tou změnou, že se průvod koná ve čtvrtek večer po slavnostní bohoslužbě.

Slavnost posvěcení kostela

Slavnost posvěcení kostela se připomíná každoročně a to vždy v neděli před nebo po konkrétní datu (23.června) jeho posvěcení, ale „kulatá“ výročí se zdůrazní vždy něčím navíc.

Při příležitosti 25. výročí posvěcení kostela, tj. v roce 1954, pozval tehdejší duchovní správce ke slavnostní mši svaté všechny kněze, kteří ve svinovském kostele působili, a také kněze, kteří ze svinovské farnosti pocházeli. Většina se jich této slavnosti zúčastnila. Byl přítomen i svinovský prvofarář a stavitel kostela P. ThDr. Ladislav Kubíček, který po propuštění z internačního tábora působil jako kaplan

v Neplachovicích. Naopak nepřítomen byl P. František Hadamčík, podle církevního práva stále právoplatný svinovský farář, který byl sice v únoru 1954 podmíněčně propuštěn z komunistického vězení, ale byl pod stálým dozorem Státní tajné bezpečnosti.

K 50. výročí posvěcení kostela se podařilo P. Janu Němcovi získat od církevního tajemníka povolení k vytisknutí 500 kusů pohlednic našeho kostela. Ty rozeslal jako pozvánky. V kronice pak poznamenal, že kardinál Tomášek, kterému byla tato pohlednice také zaslána (v našem kostele sloužil svou první veřejnou biskupskou mši svatou a náš kostel nazval svou katedrálou), zaslal pak jako svou odpověď fotografii, kde stojí se Svatým otcem Janem Pavlem II., a k níž připojil zvláštní věnování.

Když se v roce 2004 slavilo 75. výročí posvěcení kostela Krista Krále, byl v neděli 20. června celebrantem slavnostní mše svaté generální vikář ostravsko-opavské diecéze Mons. Marcel Tesarčík. Bohoslužbu doprovázel chrámový sbor z Krásného Pole. K této příležitosti byl vydán cyklus fotografií našeho kostela s doprovodným textem. V rámci oslav byla ve středu 23. června ostravsko-opavským biskupem Mons. Františkem Lobkowiczem posvěcena nová část místního hřbitova. Oslavy završil svým koncertem pěvecký sbor AVE Arcibiskupského gymnázia z Kroměříže.

V roce 2009 se 80. výročí posvěcení kostela slavilo společně s celou obcí. „Světská“ část oslav probíhala v sobotu 20. června před kostelem jako oživení zaniklé tradice svinovských poutí k patronům původní svinovské kaple svatým Janu a Pavlu. Byly zde přítomny nejen pouťové atrakce, ale proběhla také různá kulturní vystoupení jak svinovských dětí, tak profesionálních hudebních těles. V neděli 21. června probíhala „duchovní“ část oslav. Slavnostní mši svatou celebroid biskupský vikář Mons. Adam Rucki, hudebně bohoslužbu doprovázel chrámový sbor z Vřesiny, odpoledne proběhlo v kostele dramaticko – hudební pásmo Mojžíš, které připravily děti z farnosti pod vedením Mgr. Petry Nejedlé.

V následujících dnech ve spolupráci s místní základní a uměleckou školou proběhla postupně po jednotlivých třídách komentovaná prohlídka kostela pro školní mládež. Zároveň byl na prostranství před kostelem žáky vedenými panem učitelem Mgr. Ondřejem Langrem vytvořen z cca 50 000 uzávěrů plastových lahví barevný obrazec o velikosti 7 x 7 metrů. Oslavy byly završeny ve čtvrtek 25. června koncertem žáků a učitelů Základní umělecké školy Ostrava–Svinov. Při příležitosti těchto oslav byly vydány biografie čtyř svinovských farářů.

Dožínková mše svatá viz stať Dožínkové slavnosti

Svinovský krmáš¹

Každý kostel si připomíná nejen své posvěcení či lidově řečeno posvícení (viz výše), ale také svátek patrona kostela tedy pouť. Náš kostel nemá žádného „klasic-

¹ Krmáš z německého Kirche + Messe je možno přeložit jako farní mše. Používá se krajově ve Slezsku a na Lašsku pro označení slavnosti patrona kostela místně také pro slavnost posvěcení kostela.

kého“ světce, ale je zasvěcen Kristu Králi. Tento svátek byl v katolické církvi zaveden v roce 1925 a byl původně slaven v neděli před Slavností Všech svatých, tj. v neděli před 1. listopadem. Při reformě liturgického kalendáře po 2. vatikánském koncilu bylo slavení tohoto svátku posunuto na poslední neděli církevního roku, tj. neděli před adventem. Náš kostel se zasvěcením Kristu Králi byl v roce 1929 prvním kostelem v rámci Československé republiky, který nesl tento titul.

Připomínka tohoto zasvěcení se každoročně prožívá slavnostní bohoslužbou, je zván cizí kazatel a mši svatou „s plnou parádou“ doprovází sborový zpěv. Vzhledem k pozdní podzimnímu období však slavení tohoto svátku nemá svůj vnější společenský rámec jako v případě posvěcení.

Mezi významné kazatele, kteří na tuto naši slavnost byli pozváni, patřil v roce 1949 biskup ThDr. František Tomášek. Když v průběhu roku zval svinovský farář P. František Hadamčík svého přítele profesora katechetiky a pedagogiky na Cyrilo-metodějské bohoslovecké fakultě v Olomouci P. Františka Tomáška do Svinova na pouť netušil, že ho bude ve svinovském kostele vítat jako olomouckého pomocného biskupa. Krátce před touto návštěvou byl totiž František Tomášek v noci ze dne 14. na 15. října 1949 v utajení vysvěcen na biskupa v domácí kapli olomouckého arcibiskupství olomouckým arcibiskupem Karlem Matochou. Když potom 30. října přijel do Svinova, pak dle zápisu ve farní kronice: „Měl zde první svou pontifikálku (biskupskou primici). Rodák slezský, syn † řídícího učitele ve Studénce, byl šťasten, že může jako biskup začínat ve Slezsku. Řekl vtípem, že svinovský prostorný a krásný kostel se stal jeho katedrálou, do níž slavnostně vstoupil. ... *Bylo nutno, aby z trůnu při vítání farářem prohlásil, že je zde jako soukromý host pana rady místního faráře a jeho farnosti, že poslání nemá žádného úředního.* ... Odpoledne (byla) adorační pobožnost, při níž kázal nejdůstojnější pan biskup a měl pak při požehnání zásvětnou modlitbu.“(s.125)

Tato událost se hluboko vepsala do paměti svinovské farnosti, že při příležitosti 60. výročí této návštěvy v den slavnosti Krista Krále v neděli 22. listopadu 2009 byla u vchodu do kostela Františku kardinálovi Tomáškovi odhalena pamětní deska.

Primiční mše svatě

Když mladý muž v sobě cítí povolání ke kněžství a rozhodne se stát knězem, požádá diecézního biskupa o přijetí do kněžského semináře. Pokud biskup rozhodne kladně, pak dotýčný muž prožije první – přípravný – rok v tzv. teologickém konviktu. Hlavní náplň tohoto formačního roku spočívá v rozpoznávání pravosti Božího povolání být knězem.

Pak následuje pětileté studium na teologické fakultě a zároveň duchovní formace v kněžském semináři. Po dokončení tohoto období přijímá kandidát jáhenské svěcení a na biskupem určené faře prožívá pastorační rok. Po jeho úspěšném absolvování přijímá kněžské svěcení a ve své rodné farnosti slaví. primiční (z lat. prima = první) mši svatou, která je pro farnost velkou slavností. Říkávalo se, že pro primiční novokněžské požehnání si má poutník přijít třeba až z takové dálky, že cestou střevíce

prošlape. Druhou „primicí“ se novokněž obvykle rozloučí s farností, ve které působil jako jáhen. Pak nastupuje na své první kněžské místo.

Formace ke kněžství je sice tímto formálně ukončena, ale podobně jako u jiných povolání, např. lékařů, jsou kněží ještě pět let po vysvěcení vázáni zúčastňovat se formačních setkání, která jsou zakončena tzv. trienálními zkouškami.

Z naší obce vyšlo za posledních 250 let deset novokněží. Dva z nich slavili svoji primici v kostele sv. Mikuláše v Porubě, kam tehdy Svinov po stránce duchovní správy patřil. Po osamostatnění v roce 1931 zažila naše farnost čtyři novokněžské prvotiny, a to primiční mši svatou P. Leopolda Hampla 26. prosince 1939, P. Stanislava Honky 26. června 1949, P. Miroslava Pilcha 10. července 1949 a P. Bohumíra Vitáska 5. července 1980. Zbývající čtyři ze Svinova pocházející kněží v důsledku různých okolností svou první mši svatou prožívali na jiných místech.

V posledních dvaceti letech nastala v naší farnosti v tomto ohledu mimořádná situace. Vzhledem k úkolům duchovního správce P. Jana Larische na Biskupském gymnáziu v Ostravě posílá biskup do naší farnosti pro získání prvních pastoračních zkušeností bohoslovce nebo jáhny na výše zmiňovaný pastorační rok. Celkem tak od roku 1997 prošlo naší farností jedenáct bohoslovců a jáhnů. Prožili tady rok nebo dva, přijali jáhenské a později kněžské svěcení a s farním společenstvím před svým odchodem na nové působiště slavili „primiční – rozlučkovou“ mši svatou.

Z dosavadních jedenácti praxi konajících jáhnů mělo ve Svinově pro nás svinovské věřící primici devět novokněží, a to: P. Adam Mašek 2. července 2000, P. Przemysław Antoni Traczyk 30. června 2002, P. Pavel Moravec 13. července 2003, P. Paweł Grodek 26. června 2005, P. Martin Sudora 1. července 2007, P. Vojtěch Janšta 4. července 2008, P. Martin Kudla 10. července 2009, P. Pavel Jiřík 2. července 2010, P. Michal Jadavan 8. července 2011.

Neobvyklou událostí bylo jáhenské svěcení Martina Sudory, kterému biskup František Lobkowicz udělil jáhenské svěcení v mimořádném termínu přímo ve svinovském kostele 10. února 2006.

Průvod Božího Těla, kolem roku 1950

Průvod Vzkříšení, rok 2008

Návštěva biskupa Františka Tomáška ve Svinově 30. října 1949,
zleva: P. František Hadamčík, biskup František Tomášek, P. Václav Špunda, P. Alois Gillig

Průvod Božího Těla, rok 1930

Odhalení pamětní desky Františku kardinálovi Tomáškovi 22. listopadu 2009,
zleva: P. Jan Larisch, jáhen Pavel Jiřík, P. Miroslav Straka, P. Josef Gazda, jáhen Aleš Písařovic

Církevní pohřeb

Jan Larisch

Loučení s našimi zemřelými je sice smutná, ale přece velmi důležitá „povinnost“. Nese v sobě mnoho rozměrů, které jsou pro lidský život nesmírně významné. Je to především úcta k zemřelému a také vzájemná pomoc ve sdílení bolesti ze ztráty blízkého člověka. Při církevním pohřbu ještě navíc vyprošujeme zemřelému duchovní pomoc. Pozůstalým obřad poskytuje útěchu plynoucí z křesťanské naděje.

Dříve byl pohřeb velkou smuteční slavností. Loučení bylo zahájeno v domě zemřelého. Zde se shromáždila rodina, přátelé, sousedé i známí a odtamtud se po krátkých modlitbách kněze ubíral smuteční průvod s tělem zesnulého do kostela, kde proběhla smuteční mše svatá „requiem“, zvaná tak podle antifony *Requiem aeternam dona eis, Domine – Odpočinutí věčné dej jim, Pane*. Pak šel průvod na hřbitov a následovalo uložení těla do země.

Jak přesně probíhaly ve Svinově pohřby před postavením kostela, není známo. Víme, že svinovský hřbitov byl zřízen v roce 1911 a že předtím svinovští pochovávali své zemřelé na porubském hřbitově u kostela. Představa, že pohřeb začínal z domu smutku ve Svinově, následoval průvod do kostela v Porubě, kde proběhla mše svatá, a pak se průvod vrátil zpátky do Svinova na hřbitov, se zdá být našemu počítání času a prostoru hodně vzdálená, je ale pravděpodobná. Tato časová a místní náročnost pro rozloučení s blízkým člověkem nám může být signálem k trochu jinému nahlížení na náš vlastní život skrze hodnoty našich předků.

Po postavení a posvěcení našeho kostela v roce 1929 byla celá situace výrazně jednodušší a ne tak časově náročná včetně průvodu na hřbitov. Pouze v roce 1970 nastala komplikace, když tehdy doposud přímou cestu z kostela na hřbitov přehradila nově vybudovaná „Rudná“. Od té doby se průvody na hřbitov konají jen výjimečně.

Pokud se týká pohřbu spalněním těla zesnulého (kremace), který se postupně v Evropě prosazoval od konce 19. století, byl tento v počátečních obdobích prezentován jako způsob pohřbu vracející se k pohanským zvykům a odmítající víru církve ve vzkříšení mrtvých. Postupně se ale toto napětí překonalo a dnes jsou oba způsoby pohřbu běžně z kostela konány (tab. 9).

Tab. 9 Počty pohřbů konaných ve svinovském kostele od 23. 6. 1929 do 31. 10. 2011

1929	16						
1930	33						
1931	33	1951	35	1971	27	1991	34
1932	35	1952	38	1972	23	1992	30
1933	22	1953	14	1973	11	1993	23
1934	24	1954	26	1974	20	1994	19
1935	29	1955	28	1975	11	1995	32
1936	29	1956	26	1976	20	1996	30
1937	24	1957	37	1977	14	1997	35
1938	18	1958	40	1978	12	1998	27
1939	25	1959	38	1979	14	1999	26
1940	32	1960	27	1980	11	2000	17
1941	30	1961	26	1981	19	2001	18
1942	46	1962	24	1982	26	2002	19
1943	39	1963	33	1983	13	2003	33
1944	40	1964	27	1984	18	2004	25
1945	67	1965	16	1985	13	2005	24
1946	40	1966	21	1986	26	2006	12
1947	24	1967	25	1987	19	2007	27
1948	22	1968	28	1988	23	2008	39
1949	25	1969	29	1989	29	2009	25
1950	25	1970	21	1990	31	2010	20
						2011 ¹	30

Celkem 2162 pohřbů

Počty pohřbů v matrice zesnulých v letech 1966–1985 se od čísel uváděných v tabulce liší. V tomto období totiž P. Jan Němec v rozporu s pokyny zapisoval do matriky i pohřby, které provedl v krematoriu na Slezské Ostravě. Protože však uváděl i místo, kde se pohřeb konal, bylo možno rozlišit, které pohřby byly ve Svinově a které ve Slezské Ostravě.

¹ Leden–říjen 2011

Kříž na svinovském hřbitově z roku 1911 byl po rozšíření a rekonstrukci hřbitova ve středu 23. června 2004 nově posvěcen

Pohřební vůz

Kapitola druhá Provozní rozměr farnosti

Údržba, provoz, úklid a výzdoba kostela 44

Ministranti 56

Varhany a varhaníci 64

Chrámový sbor 72

Schola a scholka 77

Údržba, provoz, úklid, výzdoba kostela

Jan Larisch a Jaroslav Dluhoš

Kostel jako takový je centrem života farnosti. Je viditelným znamením farnosti, které má být a chce být znamením Boží přítomnosti. V něm se věřící scházejí pravidelně každou neděli na mši svatou, v něm prožívají jak chvíle radostné jako je křest, svatba či další rodinné i církevní slavnosti, tak i chvíle smutné, kdy se loučí s někým blízkým při pohřbu. Stává se, že i pro širokou veřejnost je kostel výrazným náboženským symbolem, který často přijímají za svůj i nevěřící.

Péče o kostel vyžaduje péči na několika úrovních a zahrnuje čtyři základní oblasti:

- a) péče o kostel jako celek, tj. velké opravy
- b) péče o běžný provoz kostela
- c) úklid kostela
- d) výzdoba kostela

Ad a) Péče o kostel jako celek zahrnuje tzv. velké opravy. Mezi ně je možno zařadit všechny činnosti, které každá stavba čas od času potřebuje. Od střešní krytiny a krovů přes okapové římsy, vnější a vnitřní omítky, vnější i vnitřní výmalbu kostela, protivlhkostní izolaci stěn kostela, podlahy v kostele, okna i dveře do kostela a také opravy mobiliáře kostela, tj. oltáře, lavic, zpovědnic, zvonů, varhan atd. Proto ve farnostech dříve existovaly kostelní konkurenční výbory, později vznikaly farní rady Katolické akce a dnes existují farní, pastorační a ekonomické rady, které napomáhají ve sdílení společné zodpovědnosti duchovního správce a farníků.

Ad b) Běžný provoz kostela v sobě obnáší nejen přípravu věcí potřebných k bohoslužbě, ale také obvyklou údržbu kostela vyplývající z jeho provozu, a člověk pověřený tímto úkolem se nazývá kostelník. Tato služba zahrnuje vše od odemknutí kostela, zapnutí či vypnutí světel, zapálení a zhasnutí i údržbu svíček, nachystání potřebných knih a textů, nachystání hostií a mešního vína, obětní misky a kalicha ke mši svaté, a také nutnost bdít nad ministranty, aby se na mši řádně oblékli, aby si rozdělili funkce pro mši svatou. Během mše „v týlu“ bdí nad zdárným průběhem bohoslužby a po ní nad řádným uklizením všech věcí na správná místa, dohlíží na ministranty, aby i oni své věci řádně uklidili. Kostelník je poslední osobou, která opouští a zamyká kostel. Kromě toho „musí“ kostelník zalévat květiny, vyměňovat nesvítilící žárovky, odmetat listí, popř. v zimě odhrabovat sněh před kostelem atd. Mezi úkoly kostelníka patří také příprava kostela na větší svátky nebo liturgické období, např. stavba betléma, instalování postního plátna, zprovoznění Božího hrobu, oltáře Božího Těla. Ke kostelnickým povinnostem také dle okolností patří či lépe řečeno patřila služba zvoníka.

Ad c) Čistý kostel pokládáme všichni za samozřejmost. Ale i zde platí, že se někdo musí o jeho čistotu postarat. Podobně jako doma se i v kostele musí provádět jak

„běžný“ úklid, tzn. pozametání, vytřít, vyluxovat, tak i „velký“ úklid, který se dělá většínou před většími svátky. Ten v sobě obnáší kromě výše vyjmenovaného také vymetení všech rohů, ometení všech pavučin, poutírání prachu, výměnu oltářních ubrusů.

Ad d) Výzdoba kostela v sobě obnáší obstarání květin (někdy ze zahrádek farníků, někdy jejich nákup ve speciálních prodejnách), práci při vytváření květinové výzdoby tak, aby všechno vytvářelo překrásné ladící celek k Boží oslavě.

Péče o kostel je dle církevního práva sice jednou z povinností duchovního správce, avšak z morálního hlediska má jistou míru zodpovědnosti dle svých možností a dovedností každý, kdo do farnosti patří. Výše uvedená povinnost duchovního správce spočívá spíše v koordinaci života farnosti včetně péče o kostel tak, aby každý z farníků mohl uplatnit svou hřívnou.

Jak se tedy toto všechno v naší farnosti v uplynulých osmdesáti letech realizovalo:

V době působení P. ThDr. Ladislava Kubíčka (1931–1945)

Celkovou starost o vybudování kostela nesla Kostelní jednota sv. Jana a Pavla (dále jen zkratka KJJaP), která byla za tímto účelem zřízena svinovskými katolíky. Jejím hybným motorem byl její místopředseda, porubský kaplan a pozdější prvofarář P. Ladislav Kubíček. Po ustavení farnosti ve Svinově 1. prosince 1931 byl zde dle starých a stále platných zákonů převzatých z dob Rakouska-Uherska v roce 1932 zřízen šestičlenný Kostelní konkurenční výbor (dále jen zkratka KKV). Úkolem tohoto výboru bylo podílet se na materiálním a finančním zabezpečení farnosti. Kostelní jednota sv. Jana a Pavla postupně předala své „kompetence“ novému výboru a sama v roce 1938 ukončila svou existenci. Kostelní konkurenční výbor byl po připojení Svinova k Německé říši zrušen. Veškerá tíha starostí o kostel tak padla na bedra duchovního správce. Nejtěžší pak dolehla po přechodu postupujících jednotek sovětské armády, kdy došlo k citelnému poškození kostela.

Kostel sice nebyl tak fatálně devastován jako například nedaleký husitský sbor, ale škody byly nemalé. Kostel dostal několik dělostřeleckých zásahů, socha Krista Krále byla sražena ze svého místa, všechna okna byla v důsledku tlakové vlny rozbitá, střepiny granátů poškodily kostelní lavice a také obrazy Křížové cesty, granáty byla zapálena kostelní věž, déšť ale požár uhasil, střešní krytina na mnoha místech proděravěná. Podobně na tom byla i farní budova. Bylo nutno toto všechno uvést do provozuschopného stavu. Opravy kostela i fary bezprostředně zahájil P. Ladislav Kubíček a po jeho odchodu na nové místo v nich pokračoval jeho nástupce P. František Hadamčík. Podíleli se na nich jak ochotní farníci, tak i odborné firmy.

Pokud se týká služby kostelníka, přijal tento úkol v novém kostele krejčovský mistr pan Augustin Pyš, který již předtím pomáhal ve svinovské kapli sv. Jana a Pavla.

O úklid kostela pečovaly paní Anastázie Strakošová, Marie Dvořáčková a Františka Piskořová. Posledně jmenovaná se také starala o čistotu bohoslužebných rouch,

oltářních plátů a věcí potřebných pro mši svatou. Kostelní konkurenční výbor zajišťoval pro tyto kostelní zaměstnance za jejich práci malý honorář.

Službu zvoníka po nějakou dobu konal kostelník pan Augustin Pyš a také rolník pan Alfons Kudělka.

V roce 1937 jmenoval duchovní správce z aktivních spolupracovníků farní radu Katolické akce (předchůdkyni pozdější farní rady a dnešní pastorační rady), jejímž úkolem na rozdíl od KKV byla pastorační spoluzodpovědnost za farnost. Kromě výše zmíněných osob pečujících o kostel patřili do ní farníci, kteří měli na starost další oblasti života farnosti, jako například charitu, mládež ve farnosti, starost o nemocné, tiskový apoštolát a další. Celkem tuto farní radu Katolické akce tvořilo 28 osob.

Po okupaci Svinova německými vojsky a jeho přičleněním k německé říši se situace změnila. Z blíže neupřesněných a dnes už nezjistitelných důvodů kostelník přestal pravidelně vykonávat svoji službu a v říjnu roku 1940 ji zanechal úplně. Jeho úkoly – přípravu věcí na mši svatou a úklid věcí po mši sv. – přebírají ministranti.

Ohledně úklidu kostela a praní kostelního prádla není situace úplně jasná. Je možno předpokládat, že vše nějak pokračovalo v nastavených kolejích, i když, jak naznačují některé zápisy v kronice, nebylo to úplně bez problémů.

V době působení P. Františka Hadamčíka (1946–1950)

Po odchodu prvofaráře P. Ladislava Kubíčka byl do Svinova pro své stavitelské schopnosti poslán P. František Hadamčík. Jak sám napsal ve farní kronice, generální vikář olomoucké arcidiecéze doprovodil jeho přeložení do Svinova slovy: „Buďte novým stavitelem kostela ve Svinově a dokončete opravy.“ (s. 92) Tak se také okamžitě pustil do práce. Hned v roce 1946 uvedl v život KKV a k tomu v kronice poznamenal: „Kostelní konkurenční výbor byl po dlouhém přerušení za okupace německé obnoven a novou volbou členů oživen.“ Pokud se ale týká spoluúčasti výboru při provádění potřebných oprav, v roce 1947 si farář v kronice stěžuje na nezáměr KKV o spolupráci. Proto došlo ke změně ve vedení KKV, funkci předsedy přebíral dle zákona předseda MNV Karel Sedláček, který „ihned projevil velkou ochotu a starost o opravy kostela. Pomohl mnoho!“ (s. 112)

Za dobu působení faráře P. Františka Hadamčíka se podařilo dokončit opravy válkou poškozeného kostela i fary. Proběhla definitivní oprava krytiny kostela, oprava venkovních zdí a nastříkání barvou, realizovala se parková úprava prostranství před a kolem kostela. Jeho posledním a pro jeho zatčení nedokončeným činem bylo ideové zpracování nových vitráží v oknech kostela: „Jak Kristus Král budoval království své na zemi a jak je buduje v nás“ a jejich částečná instalace.

A dále P. Hadamčík k zajištění kostelnických a ministrantských činností (s. 108): „Dlouhá léta zde kostelník není. Práci jeho vykonávají větší ministranti. Je to trýzeň pro faráře, který často musí vše dělat sám. Na mnohé výzvy nepřihlásil se nikdo. Mladých zájemců nenajde se a staří se báli chladu a zimy ve zdejších kostelech.... Krátce vypomáhal jako kostelník a zvoník pan Alfons Král.“

Co se týká úklidu, čistoty a výzdoby kostela není v kronice žádný zápis. Avšak ze situace a vzpomínek farníků bylo možno vyvodit, že o kostel se starala stejná skupina žen jako za jeho předchůdce P. Ladislava Kubíčka.

O existenci či neexistenci farní rady nemáme žádnou informaci.

V době působení P. Františka Gavlas (1950–1958)

V době, kdy do Svinova přichází jako nový duchovní správce P. František Gavlas, je celá společnost včetně církve víc a více masírovaná nastupujícím totalitním komunistickým režimem. To se mimo jiné ukazuje i ve farní kronice, kde z bezpečnostních důvodů jsou poznamenávány jen krátké zprávy obecného charakteru.

Na konci roku 1950 byl na základě zákona č. 218/49 Sb. zrušen KKV, takže duchovní správce musel vše organizovat sám a vše ještě navíc pod neustálým tlakem státního dozoru. P. František Gavlas dokončil instalaci vitráží započatou jeho předchůdcem. V roce 1958 naplánoval a realizoval výmalbu kostela, v němž podle návrhu prof. Jana Obšila akademický malíř Josef Drha vymaloval na vítězném oblouku české světce, tzv. české nebe.

Za působení P. Františka Gavlas nebyla obsazena funkce kostelníka. Kostelnickou funkci zastával vedoucí ministrant.

O kostel se starala skupina žen, vedená paní Marií Dvořáčkovou a později paní Anastázií Strakošovou a Amálií Strakošovou. Do této úklidové skupiny patřila i paní Ludmila Vašková. Tyto ženy se angažovaly ve Třetím řádu sv. Františka, který ve svinovské farnosti vznikl v roce 1937 a z charismatu tohoto společenství vyplýval úkol ochotné a pokorné služby všude, kde to je potřeba. I přes oficiální zrušení jejich společenství komunisty stále udržovaly vzájemné kontakty a farnosti sloužily touto nenápadnou, ale potřebnou službou až do své smrti. Kostel uklízely každý týden. Bylo-li potřeba, také chystaly ve spolupráci s farářem kostel pro velké svátky, tj. stavěly betlém, vánoční stromky, připravovaly oltáře pro průvod Božího Těla atd.

Když byla zapotřebí – v důsledku mimořádných okolností – větší brigády, byla tato ohlášena v kostele při bohoslužbách a farníci ochotně přišli pomoci.

V době působení P. Františka Gavlas se služby zvoníka ujal pan Antonín Komár. V paměti farníků je na jeho zvonění uchovaná hádanka: „Kde jsou nejlehčí zvony?“ A odpověď: „Ve Svinově, protože je rozhoupává komár!“

V době působení P. Jana Němce (1958–1986)

Nový duchovní správce P. Jan Němec přichází do Svinova z Moravské Ostravy pod hrozbou odebrání státního souhlasu. Byť situace pro něho osobně nebyla jednoduchá, uměl se v novém prostředí rychle zorientovat. Do farního společenství pro své společenské chování rychle zapadl a získal si mezi farníky mnohé spolupracovníky. Nemohl sice vytvořit oficiální farní radu, ale byl obklopen lidmi, kteří mu byli ochotni kdykoliv pomoci. Teprve v roce 1971 vytvořil ve farnosti „oficiální“ farní radu. Měla 18 členů a jejím vedoucím byl zvolen pan Alfons Kudělka. Avšak mohla vzhle-

dem k postupující normalizaci působit jen krátce, a tak se všechno znovu vrátilo do starých „neoficiálních“ kolejí.

K velkým opravám, které farníci spolu s svým farářem většinou svépomocí realizovali, patřilo v roce 1968 otlučení starých a nahození nových omítek na kostele, kostelní věži i faře a jejich natření, v roce 1972 pak pořízení naftového topení pro vytápění kostela; v roce 1977 provedení úprav v presbytáři podle nových pokoncilních směrnic podle návrhu ing. arch. Josefa Ulmana, v roce 1982 nová elektroinstalace včetně rozvodné skříně.

Ohledně obsazení funkce kostelníka se s příchodem P. Jana Němce situace mění. Nový duchovní správce přivádí sebou do farnosti také kostelníka pana Jaroslava Urbánka, hornického důchodce, který tuto službu doposud vykonával v kostele Božského Spasitele v Moravské Ostravě. Dle vzpomínek farníků byl jako kostelník nesmírně pečlivý a všechny věci měl v naprostém pořádku. Po dvou letech ale z rodinných důvodů rezignoval a z farnosti odešel. Jeho úkoly převzala od roku 1960 paní Ludmila Vašková, která ji vykonávala obětavě plných 20 let až do roku 1981, kdy ve věku 87 let na tuto službu rezignovala. V roce 1981 přijala na svá bedra kostelnickou službu paní Milada Uhlíková, které podle svých možností vypomáhal pan Jaroslav Dluhoš.

Úklid a výzdobu kostela obětavě zajišťovala stále táž skupina žen pod vedením paní Amálie Strakošové.

Zvoník pan Antonín Komár zvonil až do roku 1962. V tomto roce byl pořízen elektrický pohon zvonů a o toto zařízení se až do roku 2004 staral pan Bedřich Král. Pak došlo k jejich plné automatizaci a od té doby se o provoz zvonů stará odborná firma.

V době působení P. Miroslava Straky (1986–1997)

P. Miroslav Straka nastupuje do farnosti ještě v době totalitního režimu jako mladý a aktivní kněz pod přísným a sledujícím pohledem církevního tajemníka. Svinovští farníci nového kněze ochotně přijali a on se jimi podporován pustil do práce. Podobně jako jeho předchůdce nemohl bezprostředně vytvořit oficiální farní radu, ale farníci se mu snažili vždycky být ochotně nablízku jak radou, tak konkrétní pomocí. V technických a organizačních záležitostech mu kromě jiných pomáhal pan Vojtěch Macháček, který sháněl potřebné věci a organizoval brigády. Když otec Slávek – jak mu farníci říkali – jmenoval v roce 1992 farní radu, byla panu Vojtěchu Macháčovi naprosto přirozeně svěřena péče o tuto oblast života farnosti.

Už v roce 1987 se nový duchovní správce pustil do výmalby interiéru kostela. Úspěšné zvládnutí této náročné akce za vydatné pomoci farníků ho vnitřně ubezpečilo o podpoře farníků a v následujících letech realizoval další opravy na našem kostele: v roce 1989 byla provedena oprava střechy kostela, eternit byl vyměněn za krytinu z hliníkového plechu, v roce 1990 následovala oprava věže kostela, tj. výměna krytiny na věži a realizace nových omítek, v roce 1991 bylo opraveno a nově vytónováno průčelí kostela, v roce 1993 po oklepaní vnějších omítek dostal kostel novou vnější fasádu a následně i nátěr: velké plochy byly natřeny bílou barvou, ozdobné prvky barvou okrovou. Z drobných akcí je zde možno pro toto období vyjmenovat montáž

elektrického topení do lavic, nové ozvučení kostela, nové elektronické řízení zvonů.

Nový duchovní správce si už v období „ročního rozkoukávání se v nové farnosti“ přivedl do Svinova nového kostelníka či přesněji řečeno kostelníky. Stali se jimi manželé Vladimír a Jindřiška Žolnerčíkovi z Poruby. Od roku 1986 až do roku 1995 – tedy téměř deset let – dojížděli každodenně do Svinova a starali se zde o vše, co souviselo nejen s kostelem, ale také s farou a farní zahradou. Velkou pomocí „třetího do týmu“ se těmito obětavým manželům stala po smrti svého manžela paní Anna Holušová.

Když se 2. polovině roku 1995 manželé Žolnerčíkovi z rodinných důvodů odstěhovali do Hlučína, snažil se sice duchovní správce najít nového kostelníka, ale všechny pokusy vyzněly naprázdno. Veškerou starost o kostel převzala paní Anna Holušová. Ta se s velkým nasazením věnovala všemu, co bylo potřeba v kostele nebo kolem kostela udělat, jak úklidu či výzdobě kostela, čistotě oltářních ubrusů a kněžského oblečení a věcí potřebných ke mši svaté, tak o přípravu věcí pro mši svatou. Ochotně jí v rámci svých možností vypomáhali Martin Macháček s technickými věcmi a Radmila Paláčková s úklidem a výzdobou kostela. Příležitostně – většinou před velkými svátky – byla v kostele ohlášena brigáda na pomoc při generálním úklidu.

V době působení P. Jana Larische (1997–dosud)

Nastupující duchovní správce přišel do farnosti v situaci, kdy devastující povodně v roce 1997 zasáhly i Svinov. Kostel nebyl přímo poškozen, ale farní budova se ocitla ve stavu, který vyžadoval generální opravu. Ve spolupráci s firmou pana Ing. Miroslava Kaluse, s ochotnými farníky a pod technickým vedením Martina Macháče se podařilo během necelého roku uvést neobyvatelnou faru do provozního stavu. Tím si nový duchovní správce získal farníky a v rámci toho navázal na svého předchůdce a oživil činnost farní rady. Ta se schází jednou za čtvrt roku a s její pomocí se ve farnosti postupně realizovaly tyto větší rekonstrukční práce: oprava varhan, nové zvonění a hodiny, úprava farní zahrady, renovace prostranství před a kolem kostela, nové schodiště do kostela a do věže, modernizace ozvučení kostela a kompletní oprava vnější omítky včetně obnovení prvků z umělého kamene.

Po nástupu nového faráře se situace ohledně práce kostelníka nezměnila. Paní Anna Holušová ji pro farní společenství neúnavně vykonávala téměř ve dne v noci sedm let. Ve svém obětavém nasazení byla zastavena na přelomu roku 2000/2001 vážnou nemocí, které 19. dubna 2001 podlehl.

Po její smrti bylo nutno znovu řešit starost o provoz kostela. Každodenní kostelnickou službu, tj. přípravu kostela na bohoslužby přebrali mladí muži na civilní službě ve spolupráci se staršími ministranty.

Starost o kostel po stránce technické údržby, malých i velkých oprav a také přípravu kostela na velké svátky (Vánoce, Velikonoce, Boží Tělo) převzal pan Martin Macháček, svolávání a organizování pravidelných brigád na úklid kostela přijala jako svůj úkol Radka Paláčková, později Macháčová.

O výzdobu kostela se od roku 2002 stará paní Miroslava Malínková, které řadu let pomáhala paní Marie Vitásková.

Novostavba kostel, rok 1930

Kostel s farou, 30. léta 20. století

Sádrové modely pro sochy do kostela od Julia Pelikána

Kostel po opravě, rok 1949

Kostel po opravě , rok 1991

Oprava věže kostela, rok 1990

Oprava fasády a věže kostele, rok 1968

Interiér kostela po výmalbě v roce 1958

Výmalba interiéru kostela, rok 1987

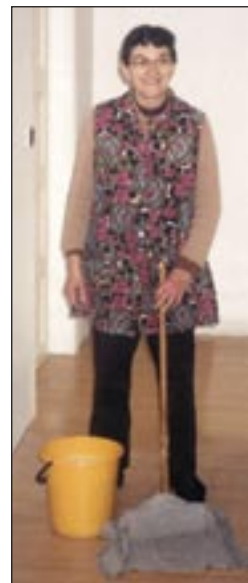
Interiér kostela po výmalbě v roce 2001

Manželé Vladimír a Jindřiška Žolnerčíkovi

Martin Macháč

Anna Holušová

Miroslava Malínková

Brigáda na úklid kostela – 2005, zprava Radmila Macháčová

Ministranti a ministrantská služba

Jan Larisch a Jaroslav Dluhoš

Ministrant je od slova ministrare, což se česky překládá slovem sloužit, a tedy ministrant znamená sloužící či služebník. Toto slovo má široké použití, mimo jiné se používá pro označení nejvyšších státních úřadů a úředníků – ministerstev a ministrů. V církevní oblasti se používání tohoto slova ustálilo pro označení těch, kteří pomáhají – posluhují – slouží knězi, když vysluhuje mši svatou nebo jinou bohoslužbu.

Služba ministrantů byla a je stálou součástí života každé farnosti. Ministranti vždycky patřili a patří vedle kostelníka k nejbližším a vlastně i nejviditelnějším spolupracovníkům kněze ve farnosti. Hlavním úkolem ministranta je pomáhat knězi, když slouží mši svatou či koná jinou pobožnost. V případě, že ve farnosti není kostelník, pak ještě patří k úkolům ministranta nachystat věci pro bohoslužbu a také věci po bohoslužbě uklidit na příslušná místa do sakristie.

Každý kněz kolem sebe přirozeně tyto spolupracovníky soustřeďuje. Každý kněz má ale trochu jiný přístup ke svým ministrantům. Některý se jim intenzivně věnuje a kromě bezprostřední ministrantské činnosti organizuje pro kluky schůzky, poutě, výlety atd. a pečuje o to, aby kluci vytvořili i dobrou partu a prožívali i mezi sebou pěkné mezilidské vztahy. Na diecézní úrovni se pro ministranty organizují a připravují ministrantské diecézní prázdninové pobyty, exercicie a také ministrantské poutě a návštěva kněžského semináře.

Ministranti za P. Ladislava Kubíčka (1929–1945)

Farní kronika na svých prvních stránkách, kde první svinovský farář Ladislav Kubíček popisuje základní rozdělení funkcí a činností v nově zřízené farnosti, uvádí počet ministrantů, tj. 12 chlapců. Jestli se jim více či méně někdo věnoval, jestli měli ministrantské schůzky, jak je to obvyklé v dnešní době, nevíme a už se to asi nedá nikde zjistit.

Na dobu P. Ladislava Kubíčka vzpomíná jeden z nejstarších svinovských ministrantů pan Antonín Urbaník:

„Ministroval jsem od roku 1937, bylo mi tehdy 10 let a na rozdíl od svých kamarádů, kteří obvykle ministrování ukončovali s ukončením měšťanské školy, já jsem ministroval až do svých osmnácti let.“

„Někdy ve čtyřicátých letech – bylo to v době války – se nám věnoval pan kaplan Josef Nowok. Byl velmi aktivní. Měli jsme pravidelné schůzky. Při nich jsme se učili porozumět mši svaté a také jsme prakticky nacvičovali, jak má ministrantská služba u oltáře vypadat. Zvláštní pozornost věnoval pan kaplan přípravám různých průvodů. Pořídil pro nás ministranty nové oblečení. Bylo velmi podobné oblečení pánů farářů. Tehdy bylo naše ministrování na vysoké úrovni. Za pana kaplana Josefa Nowoka narostl počet ministrantů. V sakristii na nástěnce visel rozpis služeb na neděle i všední

dny a určení ministranti tuto svoji ministrantskou povinnost zodpovědně plnili.“

Z dobových fotografií a vzpomínek starších farníků (tehdejších ministrantů) je možno vydedukovat, že skupina ministrantů v polovině čtyřicátých let čítala 10–15 chlapců.

Farní kronika zaznamenává také jednu téměř tragickou událost týkající se svinovských ministrantů: Každý den se v kostele konala „ranní“ mše svatá. Také v pátek 27. dubna 1945 časně ráno ministranti připravovali věci ke mši svaté a v tu chvíli bylo Rudou armádou zahájeno dělostřelecké ostřelování Svinova. Konání bohoslužby bylo samozřejmě odloženo, Sanctissimum odneseno do úkrytu ve farním sklepě a ministranti utíkali domů. Po cestě byl jeden z nich, Ladislav Vysocký, zasažen několika střepinami granátu. Jedna z nich mu způsobila průstřel hrudníku a zranila plíce. Zbývající nezranění ministranti se nerozutekli, ale donesli chlapce domů a odtud byl převezen do nemocnice v Moravské Ostravě. Podle vzpomínek jeho tehdejších kamarádů – ministrantů mu lékaři život zachránili.

Ministranti za P. Františka Hadamčíka (1946–1950)

O ministrantech za působení tohoto druhého svinovského faráře, který zde působil necelé čtyři roky, se ve farní kronice konstatuje v souvislosti s neobsazenou funkcí kostelníka: „Kostelnická služba leží na bedrech faráře a ministrantů.“ Z vyprávění pamětníků je možno konstatovat, že ministranti v té době byli dobrou klukovskou partou. Její jádro tvořili sourozenci bratři Paláčkovi (Karel, Eda) a Tvrzovi (Fanuš, Bohuš). Vůdčí roli mezi nimi postupně převzal Karel Paláček.

Služba ministranta v sobě obnášela nejen funkce při nedělní mši svaté a bohoslužbách ve všední dny, ale také výpomoc při udělování křtů, asistenci při svatbách a také ministrování při pohřbech. Ty byly asi časově nejnáročnější službou, neboť pohřby se tehdy začínaly v domě smutku, pak se šlo v průvodu do kostela, kde se sloužila smuteční mše – requiem, a pak průvod pokračoval přes křižovatku přímo (tehdy ještě Rudná nebyla) na hřbitov, kde bylo uložení rakve do země.

Ministranti za P. Františka Gavlase (1950–1958)

Pan Jaroslav Dluhoš na ministrantskou službu v době P. Františka Gavlase vzpomíná: „Ministrantem se mohl stát každý pokřtěný chlapec, který se slušně choval – v kostele, ve škole i na veřejnosti. V té době se konala „tridentská mše svatá“. To mimo jiné znamenalo, že probíhala latinsky, a tedy každý ministrant musel umět latinské odpovědi. Ministranti, kteří přísluhovali u oltáře – nazývali se hlavní – nosili misál, konvičky, zvonili, zavírali a otevírali mřížku, chodili s kadidlem, prodávali před kostelem v neděli po každé mši svaté Katolické noviny.

Protože v našem kostele nebyl kostelník, vykonával některé jeho funkce jeden z určených ministrantů. Ten se nazýval vedoucí ministrant. Do roku 1954 jím byl Karel Paláček, v roce 1955 Jan Vitásek a v letech 1956–1958 Jaroslav Dluhoš. Úkolem vedoucího ministranta bylo: chodit každý den do kostela, otevřít a po bohoslužbě zase zavřít kostel, nachystat bohoslužebná roucha (ornáty byly rozděleny na kategorie „I.“,

tj. nejkrásnější pro neděle a svátky, „II.“, pro běžné všední dny), připravit kalich, konvičky, misál, zapálit svíce na oltáři (sváteční – zpívaná mše sv. 12 svíček, feriální – tichá mše sv. 6 svíček) a také vybírat peníze do „pytlíčku“, což se tehdy dělalo i ve všední dny. Po zamčení kostela patřilo ve všední dny mezi povinnosti vedoucího ministranta zajít do mlékárny na křižovatce před kostelem (dnes se tam v letních měsících prodává zelenina) pro mléko pro pana faráře.

V té době bydlel ve Svinově emeritní pan farář a děkan P. Josef Blažek, který vypomáhal v duchovní správě a který denně ráno v 6.,15 sloužil mši svatou u bočního oltáře.

Celkem nás bylo 25 ministrantů, v neděli jsme chodili všichni, ve všední dny 1–4, nejvíce nás chodilo na májové pobožnosti, které probíhaly v měsíci květnu, přibližně 8–12.

Ministrantské schůzky se nekonalý, mladí i starší ministranti respektovali a dodržovali pokyny vedoucího ministranta. Víím, že nás pan farář zkoušel ze znalosti latinských textů, protože jsme mu museli při mši latinsky odpovídat.

Do party ministrantů patřili Jenda Paláček, Ludvík Krejčí, Stanislav a Vojtěch Macháčovi, Miroslav Kalus, Jan Skála, Mojmír Šolc st., Jiří Urbánek, Bohumil Prauzek, Ladislav Pudil, Petr a Pavel Wiesnerovi, Ladislav Lozert a další.

Při odchodu P. Františka Gavlasa bylo povinností vedoucího ministranta předat kostelní inventář (kalichy, monstrance, ciboria, kaditelnice, konvičky, zvonky, krompenky, svícny, komže, rochet, alby, ornáty, pluviály, antipendia) budoucímu kostelníkovi, kterého si přivezl z Moravské Ostravy nový pan farář P. Jan Němec.“

Ministranti za P. Jana Němce (1958–1986)

S příchodem nového pana faráře P. Jana Němce byla po dlouhé době obsazena i funkce kostelníka a to panem Jaroslavem Urbánkem. Dva roky se nový kostelník řádně staral o kostel. Všechno muselo být v dokonalém a precizním pořádku. K ruce mu byl ministrant Jaroslav Dluhoš. Musel se naučit, jak se ukládají bohoslužebná roucha („jako na vojně do komínku“), okrajovat svíčky, leštit svícny, dávat na oltář antipendia (ozdobné plachty, které zakrývají oltář z přední části, dnes se takto zdobí oltáře jen na největší svátky) a také se postarat, aby bylo vždy zameteno a čisto v presbytáři.

Na svátek Svatého Ducha měli ministranti s panem kostelníkem výlet do Polaneckého lesa, kde se smažila vaječinka a hrál fotbal. *„Byl to krásně prožitý den. Byli jsme ale smutní, že s námi nemohl být pan farář. Byla to tehdy hodně zlá doba,“ jak vzpomíná na tyto výlety pan Jaroslav Dluhoš, „pan Urbánek měl ministranty rád, i když to někdy dával najevo svérázným způsobem. „Radši bandu cikánů než jednoho ministranta,“ říkával.“*

Když pak po dvou letech v roce 1960 kostelník z rodinných důvodů odešel ze Svinova, převzala některé jeho kostelnické úkoly paní Ludmila Vašková, některé pan Jaroslav Dluhoš, který byl znovu určen jako vedoucí ministrant. Tento svůj úkol plnil do roku 1962, kdy ukončil základní školu a odešel do učení. Tím funkce

vedoucího ministranta skončila a všechny kostelnické úkoly vzala na svá bedra paní Ludmila Vašková.

Ministranti dále plnili nejen svoje ministrantské úkoly při bohoslužbách, ale také spolu prožívali hezké vztahy. Pan Miroslav Kalus napsal: „Mám hezké vzpomínky na fotbálky v prostoru mezi farou a kostelem. P. Jan Němec byl nejen dobrým brankářem (často přitom pokoušel), ale též skvělým útočníkem s dobrou střelou na branku. Vzpomínek je více. Podstatou asi bylo, to, že jsem měli dobrou partu a těšili jsme se na našeho pana faráře.“

Někteří ze starších postupně odcházeli a na jejich místa bohužel noví nepřicházeli. V polovině sedmdesátých let zůstali ve službě u oltáře v našem kostele z původní party ministrantů jen tři: Jaroslav Dluhoš, Jan Vitásek a jeho bratr Mirek, který se ale rozhodl pro kněžskou dráhu a odešel studovat do litoměřického semináře. Řady mladších ministrantů v té době doplnili tři chlapci, a to Mirek Strnad, Milan Glabazňa a Petr Uhliar.

Oživujícím impulsem nejen pro ministrantskou službu, ale i pro celou farnost byl rok 1978, kdy po administrativním přičlenění doposud samostatné obce Krásné Pole k Ostravě v roce 1976 a po následném rozšíření linek MHD začali do svinovského kostela na bohoslužby víc a více dojíždět věřící z této obce. To se projevilo v omlazení sboru ministrantů. Ze svinovských začali v té době postupně ministrovat Ivo Glabazňa, Mojmír Šolc ml., Martin Dluhoš a Petr Macháč, z krásnopolských sourozenci Cyril, Lukáš a Jan Hrazděrovi a sourozenci Radim a Karel Vytiskovi. Přirozenou autoritou se v této partě ministrantů postupně stal Mirek Strnad. Avšak náhlou smrtí P. Jana Němce a také odchodem Mirka Strnada na bohoslovecká studia do olomouckého kněžského semináře se „najednou nevědělo, co bude dál“.

Ministranti za P. Miroslava Straky (1986–1997)

V roce 1986 po smrti P. Jana Němce přichází do farnosti nový – mladý duchovní správce P. Miroslav Straka. Mezi jeho pastorační priority patřila i práce s ministranty, a tak hned po svém příchodu začal organizovat pravidelné ministrantské schůzky – vždy v sobotu dopoledne, začaly se pořádat společné akce se scholou, jako například fotbalová utkání na Přemyslově, poutní výlety na kněžská svěcení do Olomouce (jedna z mála možných oficiálních a komunistickým režimem tolerovaných „akcí“), po roce 1989 také společné pouti na Svatý Hostýn, zvláště na tamní půlnoční silvestrovskou mši svatou.

Stávající partu ministrantů doplnila další generace, sestávající především z mladších sourozenců současných ministrantů, a to: Martin Macháč, Jirka Dluhoš, Libor a Dominik Hlaváčovi a také skupina děvčat, kterou otec Slávek v adventu roku 1995 přijal do ministrantské služby. Byly to Marie a Kateřina Hlaváčovy, Jana a Petra Nejdlé a Hanka Valášková. Později byly přijaty mezi ministrantky také Jana Kořistková, Tereza Pšeníková, Jana a Irena Hlaváčovy a Katka Marečková.

Postupně se začala se zapojovat další generace chlapců: Jan Korpas, Petr Kořistka a Pavel Macháč, Pavel Kudela, David Canal, Luděk a Pavel Krejčí a také sourozenci Martin, Václav, Bohumil a Jan Neubauerovi.

Ministranti za P. Jana Larische (1997–dosud)

Nový duchovní správce P. Jan Larisch ve svém pastoračním působení plynule navazuje na svého předchůdce. Sbor ministrantů doplnil Vladimír Kružík a Matyáš Bajgar, příležitostně vypomáhal Vilém Holán ml. Vzhledem k tomu, že má ještě další úkoly na úrovni diecéze, jsou mu ku pomoci do farnosti přidělováni bohoslovci nebo jáhni, kteří zde prožívají rok nebo dva jako pastorační praxi před přijetím kněžského svěcení. Těmto mladým mužům je v naší farnosti svěřována péče o ministranty a ministrantky.

Postupně se tak o tuto skupinu ve farnosti starali dnes už kněží působící v různých farnostech diecéze, a to: Adam Malek (1999–2000), Przemysław Traczyk (2001–2002), Pavel Moravec (2002–2004), Paweł Grodek (2004–2005), Martin Sudora (2005–2007), Vojtěch Janšta (2007–2008), Martin Kudla (2008–2009), Pavel Jiřík (2009–2010) a Michal Jadavan (2010–2011). Dle svých sil a schopností organizovali pro ministranty a s ministranty pravidelné schůzky, nácviky před velkými svátky, výlety a další aktivity.

S koncem kalendářního roku 2002 učinil duchovní správce ministrování opět výhradní záležitostí chlapců. Generace ministrantů postupně dospívala a jejich zájmy šly jiným směrem a službu ministrování postupně opouštěli. S nástupem jáhna Pawla Grodka chlapců u oltáře přibýlo. Ten bez dlouhých příprav chlapce po dohodě s rodiči oblékl do ministrantského oblečení a se staršími ministranty šli rovnou k oltáři. Učili se ministrovat takřkajíc „za pochodu“. Ve skupině ministrantů takto přibýlo celkem 6 nových chlapců. Přes veškerou snahu se ale nepodařilo doplnit ministrantský dorost, malí chlapci ministrovali jen sporadicky a po odeznění prvotního nadšení chlapci u ministrantské služby nevytrvali. Ministrantskou službu zajišťovali starší ministranti, kteří v té době vykonávali civilní službu na svinovské faře.

Výrazný obrat nastal za jáhna Vojtěcha Janšty. V době jeho působení ve Svinově dorůstala do příhodného věku ve farnosti nová skupina malých chlapců. Chlapci i jejich rodiče byli osloveni a vyzváni a pod vedením jáhna Vojtěcha se chlapci Petr Macháč, Marek Macháč, Ivo Kolár, Jan Michálek, Lukáš Pleštil, Christian Hlaváč, Benedikt Chvátal, František Chvátal a Alexandr (Saša) Radmil připravovali na pravidelných schůzkách vždy o sobotách od ledna k ministrantské službě a před velikonočními svátky v úterý 18. března 2008 složili ministrantský slib. Při svátečních bohoslužbách již plnohodnotně sloužili u oltáře. Přes všechny výchovné radosti i starosti chlapci jako ministranti vytrvali ve své službě u Božího oltáře i pod vedením jáhna Martina, který je od jáhna Vojtěcha převzal.

Jáhen Martin až do svého odchodu velmi pěkně pracoval s ministranty jak na pravidelných schůzkách, tak na různých výletech a poutích. V podobném stylu se dařila práce s ministranty i jáhnům Pavlovi a Michalovi. Významným pomocníkem při této práci se posledně jmenovanému stal nový „velký“ ministrant Lukáš Gelnar. Mezi ministranty byli na podzim roku 2010 přijati další chlapci, a to Šimon Chvátal a Štěpán Tůma, mezi ministranty čekatele byli na jaře 2011 zařazeni Ondřej Šolc a Adam Tůma. Skupina menších ministrantů čítá celkem 13 chlapců, sbor ministrantů doplňují

tři starší ministranti. Ze starších ministrantů pomáhají při ministrantské službě pánové Jan Blažek, David Canal, Miroslav Kolár a Martin Macháč. Při pohřbech a svatbách vypomáhá jako ministrant a zároveň i jako kostelník pan Jaroslav Dluhoš.

Ministranti před sakristií, rok 1943

Ministranti před kostelem, rok 1943

Ministranti před slavnostní bohoslužbou, rok 2008

Ministranti při žehnání nové hasičské zbrojnice, září 2009, zleva jáhen Pavel Jiřík, biskup František Václav Lobkowicz

Ministranti na ministrantské schůzce, rok 2011

Varhany a varhaníci

Petr Macháč, Simona Horáková, Jan Larisch

Od nepaměti byly součástí křesťanských chrámů. Jejich užívání ve středověkých gotických katedrálách je historicky doložitelné. Umělecký vrchol jak po stránce konstrukční, tak po stránce tvůrčí nastal pro tento nástroj v době baroka. Také naše moderní doba oceňuje kouzlo tohoto mimořádného nástroje a téměř intuitivně jej umísťuje pro jeho monumentálnost do sakrálních prostor – chrámů jako nástroj, který dokáže člověku alespoň částečně přiblížit dotyk Božího majestátu.

Po stránce technické se varhany vyvíjely a zdokonalovaly po dlouhá staletí. Jako takový tento nástroj sestává z více tzv. strojů. Ty mívají různou velikost a jsou umístěny ve varhanní skříni. V přední straně této skříně jsou ozdobným způsobem umístěny píšťaly a tato část se nazývá prospekt. Obvykle je každý ze strojů ovládán jedním manuálem nebo pedálem z hracího stolu. Každý stroj má svoji vlastní vzdušnici, která nese píšťaly, popř. řady píšťal, které jsou vlastním zdrojem zvuku varhan. Vzduch, který tyto píšťaly rozeznívá, je vhnán buď elektrickým motorem nebo mechanickým šlapadlem nejprve do varhanního měchu. Zde se jeho tlak vyrovnává a potom je rozváděn vzduchovými kanály do jednotlivých vzdušnic.

Píšťaly mohou být buď dle fyzikálního způsobu vzniku zvuku retné nebo jazykové, nebo podle použitého materiálu dřevěné nebo kovové (cínové nebo zinkové) nebo dle mensury (průměru) normální, široké, úzké. Vzdušnice obsahuje ventily, které jsou ovládané hráčem prostřednictvím hracího stolu, ze kterého se pohyb kláves nebo pedálů přenáší do vzdušnic pomocí traktury. Ta může být mechanická (pomocí táhel), pneumatická (pomocí proudícího vzduchu) nebo elektrická (pomocí elektrických impulsů), popř. kombinovaná. Každá vzdušnice je konstruovaná tak, aby umožnila hráči zvolit, které řady píšťal – rejstříky budou v činnosti. Tuto volbu může provádět hráč i během hry rejstříkovými klapkami, které jsou umístěny na hracím stole.

Počet a různorodost rejstříků určují dispozici varhan. Rejstříky jednotlivých strojů se liší jak počtem, tak charakterem a tím se dosahuje hudební rozmanitosti při hře na různé manuály. Tónový rozsah varhan, nahlížený podle rozsahu manuálu, se může zdát malý, zpravidla obnáší čtyři, čtyři a půl až pět oktáv: od velkého C do tříčárkováného c. Tento rozsah se ale týká rejstříku v základní poloze, který měří 8 stop. Vzhledem k tomu, že varhany mohou obsahovat rejstříky od 64 stop až po 1 stopu, může být jejich celkový tónový rozsah 6–9 oktáv. Proto jsou varhany pokládány za hudební nástroj, který má největší tónový rozsah.

Právem se proto varhanám říká královský nástroj, neboť bohatostí a rozmanitostí zvuků předčí uměleckou dokonalostí všechny hudební nástroje.

Exkurz do historie varhan v kostele Krista Krále ve Svinově

Když se začal plánovat a v roce 1928 i stavět náš kostel, můžeme s jistotou říci, že

naši předkové s přítomností varhan v kostele samozřejmě počítali. Nebylo ale jasné, kdy se tak stane. Vše záviselo na zdárném průběhu vlastní stavby kostela a na finančních prostředcích. Stavba probíhala dle plánu a zdá se, že existovaly i finanční zdroje, takže již v 1. polovině roku 1929 začala jednání s varhanářskou firmou Bratří Riegerových z Krnova a na počátku roku 1930 byla podepsána závazná objednávka varhanního nástroje. Byl zadán nástroj o třech strojích – dva manuály a pedál disponující 16 rejstříky. Šest bylo situováno v prvním manuálu: Principál 8', Gemshorn 8', Kryt 8', Salicionál 8', Oktáva 4', Flétna příčná 2'; sedm rejstříků v druhém manuálu: Principál houslový 8', Flétna trubicová 8', Gamba 8', Kvintadena 8', Vox coelestis 8', Flétna dutá 4', Mixtura 3x 2 ²/₃'; pedál se třemi rejstříky: Subbas 16', Oktávbas 8', Cello 8'.

Pořizovací cena byla 74 773 Kč a dle kolaudační listiny byla počtem rejstříků a vybavením nejmodernějšími hracími prostředky přiměřená. Podle údajů ze svinovské farní kroniky byl obnos zaplacen částečně německými katolíky (na což upozorňuje pamětní nápis na levém boku varhanní skříně), firmou Válcovny Mannesmannových trub, a.s. a Kostelní jednotou svatých Jana a Pavla.

Varhany byly kompletně vyrobeny a smontovány v dílnách firmy Bratří Riegerové v Krnově, po odzkoušení byly rozmontovány, zabaleny do krabic a transportovány do Svinova na kůr našeho kostela. Zde byly jednotlivé díly opět na kůru kostela smontovány, varhany byly uvedeny do provozního stavu, naintonovány, naladěny a zkolaudovány. Veškeré práce byly provedeny během jarních měsíců první poloviny roku 1930 a na svinovský krmáš na svátek sv. Jana a Pavla v neděli 29. června 1930 byly varhany profesorem ThDr. Janem Martinů posvěceny.

Kromě drobných provozních oprav a běžné údržby, které prováděla dle náročnosti dílem odborná firma, dílem svinovští varhaníci, sloužily varhany bez zásadních oprav či rekonstrukcí až do počátku 90. let minulého století, tj. cca 60 let. Záznakem – naprosto bez úhony přežily varhany několik dnů těžkých bojů, kdy v dubnu roku 1945 v rámci Ostravské operace postupovala Rudá armáda přes Svinov do centra města Ostravy. Tehdy byl nejen náš kostel, ale celá obec citelně poškozena. Kostel dostal několik zásahů, jeden granát dopadl do těsné blízkosti varhan, ale varhanní stroj vyvážl bez poškození. Bylo sice nutné pro zprovoznění varhan vyčistit z každé píšťaly a z každé vzdušnice ohromné množství prachu a nástroj znovu naladit, ale varhany jako takové zůstaly neporušené.

V první polovině 90. let se začalo uvažovat o generální rekonstrukci varhan, v roce 1992 byla zahájena. Blíže nespecifikovaná varhanářská firma provedla do dispozice varhan množství neodborných zásahů, mezi nimiž je možno za nejtragičtější považovat výměnu rejstříkové hlavy v hracím stole. Firmou předložená „nová a moderní“ konstrukce zmíněné rejstříkové hlavy se ukázala jako nefunkční. V důsledku toho i aktuální využití dispozice nástroje bylo omezeno jen na základní rejstříky. Přes všechny urgencye nebylo v silách a schopnostech firmy uvést nástroj do plnohodnotného provozního stavu.

Celé této krajně nepříjemné záležitosti se energicky ujal varhaník Petr Macháč. Díky jeho nasazení byla v roce 1999 zahájena a provedena nová a zdařilá generální

oprava varhan. V první etapě došlo k opravě motoru, výměně motorové hřídele, výměně rejstříkové hlavy a umístění motoru do nové zvukotěsné skříně. Z důvodu zajištění stabilní teploty vzduchu a nefunkčnosti komínu, přivádějícího vzduch z půdy kostela do měchu varhan, byl přemístěn motor varhan z půdních prostor kostela do nové zvukotěsné skříně na kůru. Ve druhé etapě byly podle návrhu profesora Aleše Rybky z Klimkovic varhany rozšířeny o nový rejstřík Akuta a dispozičně upraveny 4 rejstříky: Mixtura, Seskvialtera, Vox celestis, Choralbas a bylo nainstalováno téměř 300 nových píšťal. Nástroj byl pečlivě vyčištěn, přeintonován a přeladěn. Toto provedli významní varhanáři bratři Alois a Jan Kosterovi ze Slavkova u Opavy. Celé dílo bylo završeno ve středu 16. června 1999 slavnostním varhanním koncertem profesora Vladimíra Svatoše z Ostravské konzervatoře.

V roce 2011 však bylo přistoupeno k další velké opravě. Ne že by předcházející práce byly nekvalitně nebo neodborně provedeny, ale varující upozornění na postupující poškození traktury se ukázalo vážné. Vlivem agresivního ostravského vzduchu olověné trubičky přivádějící vzduch od vlastní klaviatury z hracího stolu ke vzdušnicím varhanních strojů významným způsobem oxidovaly a v ohybech těchto trubiček se začaly objevovat praskliny. Těmi docházelo k úniku vzduchu a jednotlivé tóny začaly ztrácet na kvalitě. Proto byl v lednu roku 2011 odpojen hrací stůl od varhan a odvezen do dílny varhanního mistra pana Aloise Kostery do Slavkova u Opavy. Ten nejprve vyměnil olověné přívodní trubky v hracím stole za plastové a částečně za hliníkové. Po zpětné instalaci hracího stolu varhanní mistr dokončil výměnu kompletní olověné traktury varhan za plastovou. Celkem bylo vyměněno 665 kusů trubiček v celkové délce 1100 m. Současně provedl přeladění celých varhan, rozšířil přívod vzduchu do motoru a dodal účinnější tremolo. Rovněž byly svinovským stolařem panem Radkem Slovákem zrenovovány pedály, tj. byly zúženy, přefilcovány a přelakovány. Práce byly provedeny v 1. polovině roku 2011. Na Svatodušní svátky při ranní mši sv. se varhany slavnostně rozezvučely tóny písně „Kristus seslal Těšitele“ a v závěru mše svaté hřmělo kostelem slavnostní Te Deum.

Současná dispozice varhanního nástroje RIEGER Opus 2437 v kostele Krista Krále ve Svinově

Charakteristika: Moderní nástroj z 30. let minulého století. Varhanní skříň je celkem prostá. Je natřena a stejně i varhanní stůl světloužlutou olejovou barvou a pozlacen. Obloukovité seskupení prospektových píšťal velmi pěkně ladí s obloukem kůrové klenby.

Základní dispozici tvoří tři stroje, které jsou ovládány dvěma manuály a pedálem. Má pneumatickou trakturu, obsahuje celkem 1197 retných píšťal, které jsou vyrobeny částečně z cínu, zinku i dřeva. Varhany disponují 17 rejstříky. Šest je situováno v prvním manuálu: Principál 8', Kryt 8', Salicionál 8', Oktáva 4', Superoktáva 2', Mixtura 4x 2^{2/3}'. Druhý manuál obsahuje osm rejstříků: Principál houslový 8', Flétna trubcová 8', Kvintadena 8', Vox celestis 8+8', Flétna dutá 4', Flétna příčná 2',

Seskvialtera 2x 1^{2/3}', Akuta 2-3 x 1'. Pedál má tři rejstříky: Subbas 16', Oktábas 8', Choralbas 4'. Hrací stůl je vybaven čtyřmi pevně nastavenými kombinacemi, tzv. kolektivy: piano, mezzoforte, forte, tutti a jednou volnou kombinací. Varhany jsou ještě doplněny tremolem a žaluziemi.

Tento varhanní nástroj je plně dostačující pro koncerty menší a střední velikosti.

Zpěvníky kostelních písní

Z čeho se vlastně v kostele při bohoslužbách zpívalo?

Ve druhé polovině 19. století byl arcibiskupem Fürstenbergem pro celou olomouckou arcidiecézi jako společný zpěvník zaveden *Úplný kancionál arcidiecese olomoucké*. Ten se používal až do roku 1938, kdy byl zaveden nový společný zpěvník *Boží cesta, písně a modlitby katolického křesťana*. Tento zpěvník byl velmi dobře přijat a používal se ve svinovské farnosti více jak 50 let. Od roku 1973 byl pro české a moravské diecéze zaváděn nový zpěvník, tzv. *Kancionál*. Tradice používání Boží cesty ale dlouho přetrvávala i vzhledem k tomu, že tisk nových zpěvníků byl povolen jen ve velmi omezeném počtu. Až po roce 1989, kdy přestala platit omezující opatření totalitního režimu, nařídil olomoucký arcibiskup Jan Graubner jeho užívání. V naší farnosti se dle nového Kancionálu zpívá od 1. června 1992.

Varhaníci působící v kostele Krista Krále ve Svinově

Karel Starůstka – pan řídící učitel obecné školy a první varhaník ve Svinově. V kapli sv. Jana a Pavla hrál na harmonium a poté krátce také na varhany v kostele Krista Krále. Službu ukončil po odchodu do důchodu v roce 1930. Hrou na varhany vypomáhala i jeho choť Otýlie.

Josef Ševčík (1901–1951) doprovázel bohoslužby hrou na varhany od roku 1930 až do roku 1951, kdy na počátku roku těžce onemocněl a své nemoci podlehl. Dříve byl varhaníkem v Ostravě-Heřmanicích. Rovněž působil jako dlouholetý dirigent kostelního pěveckého sboru ve Svinově.

Vlastimil Grobař (1921–2007) získal hudební vzdělání v letech 1941–1946 na speciálním oddělení Masarykova ústavu hudby a zpěvu v Ostravě. Toto pětileté studium zakončil absolutoriem. Od 1. července 1946 nastoupil jako učitel na hudební školu v Bruntále, později vyučoval také v Krnově. Na obou místech působil i jako varhaník, zejména v kostele u minoritů v Krnově a v poutním kostele na Cvilíně. V roce 1948 se podrobil zkoušce učitelské způsobilosti ze hry na varhany a o dvě léta později také zkoušce ze hry na klavír. V dalších letech byl učitelem na hudebních školách v Butovicích, Bílovci, Klimkovicích a Porubě.

Funkci hlavního varhaníka a sbormistra v našem kostele obstarával od 1. září 1951 do 30. června 2004. V červnu 2004 při oslavě 75. výročí posvěcení našeho kostela obdržel jako výraz mimořádného uznání a ocenění děkovný list ostravsko-opavského biskupa Mons. Františka Václava Lobkowicze za dlouholetou varhanickou

službu. Funkci hlavního varhaníka pak po více než padesáti letech předal svému žákovi Petru Macháčovi. Hrál pak ještě při ranních středečních bohoslužbách. Jeho zdravotní stav se ale postupně natolik zhoršil, že i této výpomocné služby musel zanechat.

Antonín Novák (1912–1996) získal hudební vzdělání během svého studia na klášterním gymnáziu v České Lípě a na akademickém gymnáziu v Praze. Po maturitě absolvoval učitelský ústav ve Valašském Meziříčí. Hrál na varhany a angažoval se ve sborech ve Valašském Meziříčí, v Kozlovicích a v Brušperku. Přestože v roce 1950 vzhledem k politickým poměrům opustil učitelské povolání, hudba zůstala nadále jeho koníčkem. V roce 1958 se s rodinou odstěhoval z Brušperku do Ostravy-Poruby.

V letech 1960–1975 vypomáhal na zdejším kůru panu Grobařovi ve hře na varhany. Našeho Pána oslavoval nejen hrou na varhany, ale i nádherným zvучným basem obvykle na nedělní „desáté“ mši svatě. Mimo naši farnost doprovázel na varhany také bohoslužby v Ostravě-Polance. Od roku 1975 byl varhaníkem v kostele sv. Mikuláše v Ostravě-Porubě. V této farnosti se také podílel na liturgických a stavebních úpravách jak farního kostela, tak i kaple Andělů strážných v Ostravě-Pustkovci.

Marián Kováč (*1958) získal hudební vzdělání na Lidové škole umění (LŠU) v Ostravě-Porubě, kde absolvoval nižší i vyšší cyklus v oboru hra na akordeon. Protože si chtěl prohloubit vzdělání ve hře na varhany, rozhodl se studovat tento obor na LŠU v Ostravě-Vítkovicích. Po zakončení prvního roku se ale přihlásil na Lidovou konzervatoř v Ostravě. Zde absolvoval čtyřleté studium v oboru hry na varhany pod vedením profesora Aleše Rybky.

V našem kostele vypomáhal v letech 1975–1988 hrou na varhany. Roku 1975 založil v naší farnosti první scholu, kterou doprovázel hrou na kytaru.

Marie Krejčí, roz. Kučerová (*1958) získala varhanické vzdělání na Lidové škole umění v Ostravě-Vítkovicích, kde v letech 1979–1981 studovala obor hry na varhany.

Nejprve působila jako varhanice v kapli Nanebevzetí Panny Marie v Ostravě-Výškovicích, v letech 1988–1990 vypomáhala v naší farnosti při nedělních bohoslužbách v 10,00 hod. V tomtéž období zde také vedla scholu. Nyní působí ve farnosti Ostrava-Polanka.

Petr Macháč (*1972) po absolvování osmého ročníku hry na klavír začal studovat hru na varhany v Lidové škole umění v Ostravě-Vítkovicích u pana profesora Marka (současný varhaník v Ostravě-Zábřehu).

Od Vánoc roku 1990 začal vypomáhat jako varhaník v našem kostele. Nejprve doprovázel bohoslužby jen ve všední dny, ale pilným cvičením a za pomoci tehdejšího varhaníka pana Grobaře docílil pokroku a začal hrát samostatně také na nedělních

bohoslužbách, při svatbách a na pohřbech. Službu hlavního varhaníka převzal 1. července 2004 a vykonává ji dosud.

V letech 2001–2005 vedl scholu.

Od roku 2008 se ve spolupráci se středoškolskou profesorkou hudby Mgr. Olga Blažkovou každoročně podílí jak organizačně, tak i odborně na slavnostním provedení vánoční mše „Hej, mistře“ od Jana Jakuba Ryby při půlnoční mši svatě v našem kostele ve Svinově.

Peter Galvas (*1983) a Vítězslav Krátký (*1983) vypomáhali v první polovině roku 2004.

Lenka Šindelková, roz. Heverlová (*1979) se hře na varhany učila čtyři roky u prof. Svatoše na Základní umělecké škole (ZUŠ) v Ostravě-Svinově. Toto své hudební vzdělání prohloubila v době svého vysokoškolského studia v Brně, kdy absolvovala čtyřletý studijní obor hry na varhany se zaměřením na církevní hudbu na ZUŠ v Brně pod vedením P. PhDr. Karla Cikrleho.

Po dobu deseti let doprovázela nedělní bohoslužby v kostele sv. Anny v Ostravě-Polance. Od roku 2004 vypomáhá také v našem kostele.

V letech 2005–2006 vedla svinovskou scholu.

Kamil Štolpa (*1990) hru na varhany studuje pátým rokem soukromě u PhDr. Ingrid Silné v Prostějově. V rámci svého studijního pobytu na Vysoké škole báňské v Ostravě, kde dokončuje tříleté bakalářské studium oboru technologie provozu letecké techniky, vypomáhá v naší farnosti od podzimu roku 2010 při úterních a čtvrtečních bohoslužbách. Ve své rodné farnosti Přemyslovice a ve farnosti Laškov (u Prostějova) pravidelně hrává jako hlavní varhaník při nedělních bohoslužbách a slavnostech.

Prospekt varhan na kůru kostela

Lenka Šindelková

Josef Ševčík

Vlastimil Grobař

Antonín Novák

Petr Macháček

Chrámový sbor

Květoslava Světlíková

Začátky chrámového sboru sahají do první poloviny 20. století, kdy při místní skupině tělovýchovné jednoty Orel vznikl smíšený sbor s dirigentem panem Josefem Ševčíkem.

Sbor účinkoval pravděpodobně již při slavnosti svěcení kostela v roce 1929. Toto pěvecké těleso pak působilo současně jako kostelní sbor. Pan Josef Ševčík se stal po kolaudaci varhan v červenci roku 1930 i prvním varhaníkem v kostele Krista Krále. Z té doby se nedochovaly žádné fotografie ani záznamy a lze jen předpokládat, že po roce 1938, kdy začala německá okupace a došlo ke zrušení TJ Orel, působil sbor již výhradně jako kostelní.

V době okupace (1938–1945) byly ve Svinově slouženy bohoslužby v českém jazyce, jen v neděli a o svátcích byla mše svatá i v němčině. O Vánocích, aby byla zachována určitá rovnováha, byla na půlnoční mši svatě zpívána v jednom roce Česká mše vánoční Jana Jakuba Ryby a v příštím roce latinská Pastorální mše Karla Kemptnera. Obě byly doprovázeny orchestrem. Sbor nikdy nezpíval německy.

Za dobu působení varhaníka a sbormistra pana Ševčíka byly sborem nastudovány mše skladatelů Vojtěcha Říhovského, Pavla Křížkovského, Jaroslava Otčenáška, Zdeňka Fibicha, Franze Schuberta, Eduarda Marhuly, Karla Hradila, Františka Kolaříka, Víta Kmenta, Josefa Čapky Drahlovského, ale i kratší sborové skladby Wolfganga Amadea Mozarta, Antonína Dvořáka, Georga Friedricha Händela, Ludwiga van Beethovena a dalších, a to jak v českém tak latinském jazyce. Pro sbor byly upraveny doprovodné zpěvy k církevním slavnostem, jako „Vzkříšení“, „Boží Tělo“ či k májovým pobožnostem. O Květné neděli byly zpívány pašije. Bohatý výběr byl i ve sborcích, které bývaly provedeny při svatbách, pohřbech nebo jiných příležitostech. Pohřby se v té době vypravovaly z domu smutku, pak bylo rozloučení v kostele a na hřbitově. V 50. letech minulého století byly pohřební průvody zrušeny.

Od roku 1945 do roku 1948 účinkoval sbor na pozvání i při státních nebo obecních oslavách. Pro tyto příležitosti byla připravena menší díla Bedřicha Smetany, Antonína Dvořáka a také upravené národní písně. Na svátek Krista Krále 30. října 1949 slavil v našem kostele krátce po svém biskupském vysvěcení svou biskupskou primici P. František Tomášek, pozdější kardinál a primas český. Zpěváky byl při vstupu do kostela uvítán slavnostním sborem „Vítej nám, Otče, v šťastné té chvíli.“

Manželka pana Ševčíka Marie disponovala školeným sopránem a obohacovala sólovým zpěvem jak mše svaté, tak i jiné církevní obřady jako svatby, pohřby apod.

V roce 1945 po skončení 2. světové války se po odchodu starých (věkem) sboristů doplnil kostelní sbor mladými farníky a farnicemi. Ti byli svými staršími kolegy přátelsky přijati a brzy se utvořilo dobré společenství. Zkoušky byly dvakrát týdně a vět-

šinou byly bez zbytečných absencí. Ve sboru vládla dobrovolná kázeň, což se projevilo i na výsledcích jeho práce.

Sbor byl na vysoké umělecké úrovni a měl dobrou pověst i v širokém okolí. Při slavnostních bohoslužbách, zejména pak na půlnočních mších, byl svinovský kostel zaplněn nejen místními farníky tak, že lavice zdaleka nestačily pojmut všechny zájemce. Bylo velkým povzbuzením pro sbor i regenschoriho, že se o radost a nadšení, se kterými svá vystoupení připravovali, mohli podělit s účastníky bohoslužeb. Na jaře roku 1947 byl sbor pozván do Vítkova, kde působil jako farář P. Bohumil Zaňka, někdejší svinovský kaplan.

V březnu roku 1951 odešel po krátké těžké nemoci na věčnost pan Josef Ševčík v nedožitých padesátých letech. Byla to pro sbor velká ztráta. Vedení sboru se přechodně ujal pan Oldřich Mrázek, žák pana Ševčíka, který již předtím vypomáhal hrou na varhany. Běžný doprovod při bohoslužbách zajišťoval tenkrát teprve patnáctiletý syn zemřelého Vladimír.

Situace se vyřešila k 1. září 1951, kdy nastoupil na místo varhaníka pan Vlastimil Grobař. Měl k dispozici dobře sezpívaný sbor. Brzy se vzájemně sžili a mohli pokračovat ve své činnosti. První vystoupení pod novým „šéfem“ se uskutečnilo již na svátek Krista Krále, tedy na svinovský krmáš.

Hned o prvních Vánocích se na půlnoční mši sv. stala úsměvná příhoda, i když to tehdy moc k smíchu nebylo. Pan Grobař bydlel tehdy v Zábřehu u Dolního Benešova, doprava se nějak opozdila, takže pět minut před půlnocí na kůru ještě nebyl. Orchester měl naladěno, za varhanami byl Vláda Ševčík a dirigent nikde. Paní Ševčíková jenom zvolala: „Mírku, postav se za pult, musíš to oddirigovat, znáš to a my také, dobře to dopadne!“ Mirek Světlík shodil kabát, vzal taktovku, ministrant zazvonil a hudba spustila první takty „Hej, mistře“. Bez chyby se odezpívalo Kyrie z Rybovy vánoční mše. Mezitím přišel zchvácený pan Grobař a dále se vše odehrálo a odezpívalo, jako by žádný „nervák“ neexistoval.

Protože ve sboru bylo hodně mladých, nebylo divu, že se tam sblížily tři páry, které postupně začátkem padesátých let uzavřely manželství. Byly to Květoslava a Mojmír Světlíkoví, Anna a Václav Holušovi a Anděla a Jaromír Hejnovi. Svátost manželství jim udělil P. František Gavlas, tehdejší svinovský farář. Ten měl ke sboru velmi vstřícný vztah a nejednou přišel zpěváky povzbudit při zkouškách.

Sborem prošly za dobu jeho trvání desítky zpěváků. Bohužel se žádná evidence nevedla, takže jména zůstávají neznámá. Někteří, když zjistili náročnost požadavků, odešli po několika zkouškách, jiní se odstěhovali, další odešli na věčnost. Sbor však dále žil a zpíval. S vedením sboru panu Grobařovi pomáhali během let pan Rudolf Janáček a pan Antonín Král. Většinou však pan Grobař práci varhaníka i sbormistra zastával sám.

Počátkem roku 1989, kdy se zdravotní stav pana Vlastimila Grobaře zhoršoval a kdy pro něho bylo již obtížné řídit sbor od varhan, požádal pana Světlíka o výpomoc při řízení sboru.

Základ sboru tehdy tvořilo 14 členů, kteří v něm působili již od poloviny 40. let minulého století. Přišli však další, kteří se zapojili do práce sboru a naučili se postupně díla, která měl sbor v repertoáru. Nastudovaly se ale i nové mše Jaroslava Otčenáška, Charlese Gounoda a Maxe Filkeho a další drobnější sborové skladby.

V devadesátých letech utrpěl sbor ztráty úmrtím několika členů. Na výzvu P. Miroslava Straky a oslovením některých farníků samotnými členy sboru se rozšířil sbor o další zpěváky a zpěvačky. Byli také osloveni dospělí členové tehdy vzniklé scholy. Někteří se zúčastnili zkoušek, ale zřejmě pro celkovou náročnost časovou i uměleckou dali přednost pro ně jednodušší práci v podstatně mladším kolektivu scholy.

Úbytky členů postihly také kostelní sbory v Ostravě-Hrabůvce a v Ostravě-Vítkovicích, proto se dohodla vzájemná výpomoc. Stalo se pak na několik let pravidlem, že část sboru, která vypomáhala v Hrabůvce, odzpívala 24. a 25. prosince dvě mše sv. Ve Vítkovicích se vypomáhalo o svátku Petra a Pavla, v Hrabůvce o svátku Panny Marie Růžencové.

Pro půlnoční mši sv. v roce 1994 byla za obětavé pomoci kolegů z Hrabůvky a Vítkovic po více než čtyřiceti letech znovu nastudována latinská Pastorální mše Karla Kemptnera – obtížná, ale krásná. Provedení bylo zdařilé a ohlas účastníků půlnoční mše nebývalý. Zpěváci ji věnovali památce všech zemřelých členů sboru, kněží a varhaníků, kteří za uplynulých 65 let ve Svinově působili, a za které byly půlnoční mše tradičně obětovány.

Po náhlém úmrtí pan Mojmíra Světlíka v únoru 1997 se ujali pomoci při vedení sboru pan Drahoslav Štula a pak pan Rudolf Bala.

Po roce 1998 odešli ze sboru další zpěváci pro stáří nebo nemoci. Sbor pak účinkoval na slavnostních bohoslužbách jen o svinovské pouti na svátek sv. Jana a Pavla, na krmáši o svátku Krista Krále a na půlnoční mši sv. V té době ve Svinově vypomáhali členové sboru z Radvanic. Poslední takové vystoupení se uskutečnilo na svátek Krista Krále v roce 2003.

V letech 1997 až 2003 účinkoval při májových pobožnostech, svatbách nebo pohřbech ženský sbor v počtu 6–8 zpěvaček, který na začátku roku 2004 po odchodu pana Grobaře na odpočinek ukončil svoji činnost.

Tím skončila 75letá historie svinovského kostelního sboru.

Chránový sbor v Olbramcích, rok 1959

Schola a scholka

Jan Larisch

Chrámový sbor, kolem roku 1970

Chrámový sbor, červen 1995

Termín „schola“ má podle různých slovníků několik významů. Našemu pojednání nejbližší je ten, který vysvětluje toto slovo jako „chlapecký sbor interpretující latinský gregoriánský chorál nebo české jednohlasé liturgické zpěvy způsobem, který je vlastní chorálu.“ Tyto scholy bývaly samozřejmou záležitostí katedrál nebo klášterních kostelů a staraly se o patřičný lesk biskupské nebo opatské liturgie.

Současný fenomén scholy v kostelích je už novodobou záležitostí. Druhý vatikánský koncil (1962–1965) vnesl do slavení mše svaté nejen srozumitelný jazyk, ale také otevřel prostor pro uplatnění netradičních hudebních forem v liturgii, které si tak mohly začít postupně prošlapávat cestu do kostelů.

V českém katolickém prostředí se rytmická píseň poprvé objevuje při bohoslužbách v období Pražského jara v letech 1968–69, mimo jiné v kostele sv. Pavla v Ostravě-Vítkovicích. Po vstupu vojsk Varšavské smlouvy v srpnu 1969 do Československa a pod tlakem následující „normalizace“ musely sice veškeré veřejné snahy v tomto ohledu ustát, ale o to více se prosazovaly na utajovaných setkáních věřící mládeže, až se staly přirozenou součástí vyznávání víry mládežnických společenství. Později – v osmdesátých letech – se rytmická píseň nenápadně do kostelů opět prosadila. To se ale neobešlo bez výhrad, a to jak ze strany zavedených chrámových sborů, které často považovaly tento druh hudby v sakrálních prostorech za ne právě vhodný, tak také ze strany dozorujících církevních tajemníků, protože tato hudba přitahovala do kostelů mládež, zvláště když součástí hudebního doprovodu scholy nebyla jen kytara, ale i elektrická či basová kytara a bicí či další hudební nástroje. Po roce 1989 se situace mění a v současnosti je hudební a pěvecký doprovod scholy při nedělní mši svaté pokládán za samozřejmost.

Termín „scholka“, popř. „malá schola“ se používá pro sbor složený z malých dětí, které jsou vedeny, aby se podle svých sil a možností zpěvem a hudbou zapojily do mše svaté a aby se později staly členy „velké scholy“.

Pro výběr písní využívaly a využívají scholy různé zpěvníky.

První zpěvník rytmických písní „Hlaholík“ byl „pololegálně“ vydán v roce 1968 v kněžském semináři v Litoměřicích. Později byly v režimu přísného utajení vydávány a rozšiřovány různé cyklostylované zpěvníky rytmických náboženských písní, které se ale dostávaly jen k omezené skupině lidí.

V polovině osmdesátých let vytvořili bohoslovci v kněžském semináři v Litoměřicích nový, na svou dobu a na tehdejší možnosti velmi zdařilý zpěvník rytmických písní pod názvem „Cantate“. Podařilo se jim získat povolení k vydání několika set kusů tohoto zpěvníku s tím, že tyto byly určeny výhradně pro potřebu kněžského semináře. Přes veškeré kontroly a omezení se ale zpěvník dostával mezi katolickou mládež.

Teprve po roce 1989 bylo možné vydat odborně zpracovaný zpěvník „Hosana“, nazývaný podle barvy vnějšího obalu Modrá Hosana, který vyšel poprvé v roce 1993. Později vychází i další díly tohoto zpěvníku, a to Hosana 2, nazývaná „Zelená“, a Hosana 3, nazývaná „Oranžová“.

Schola ve svinovské farnosti

Za P. Jana Němce:

Zmínka o první schole v naší farnosti se ve farní kronice objevuje za působení P. Jana Němce v roce 1975. V kronice se jen krátce píše (s. 137): „Nějaký student, který uměl hrát na kytaru, pomohl mi zde založit scholu cantorum.“ Tím neznámým zakladatelem – jak se podařilo dle vzpomínek farníků dohledat – byl pan Marián Kováč, tehdy sedmnáctiletý student. Do Svinova se dostal nejprve jako varhaník na záskok, ale když se ukázala možnost práce s dětmi a s mládeží, aktivně zatáhl věřící i nevěřící děti na kostelní kůr, kde je učil zpívat. Běžně se jich scházelo kolem deseti až patnácti, ale byly doby, kdy schola měla i padesát členů. Při těchto setkáních nešlo jen o zpěv, ale také o vytváření určitého společenství, dobré party, ve které bylo možno vytvářet přátelské vztahy. Tak schola spolu prožívala i jiná společná setkání jako výlety, tábořáky, fotbalové zápasy.

Jedním z vrcholů činnosti této scholy byla účast na „Folkovém létu“ v Rožnově pod Radhoštěm. Tato akce – byť v době přísného státního dozoru a komunistické cenzury – byla jednou z možností, kdy se pod pláštěm provozování folkové hudby mohla sejít i hudební tělesa sestávající z mladých věřících. Činnost této scholy skončila někdy v první polovině osmdesátých let, kdy se vedoucí scholy Marián Kováč začal více angažovat v sousední porubské farnosti.

Schola za P. Slávka Straky:

V době velkých prázdnin roku 1988 byla P. Miroslavem Strakou oslovena tehdejší svinovská varhanice paní Marie Krejčí, zda by byla ochotna věnovat se práci s dětmi a ve Svinově vytvořit a vést scholu. Paní Krejčí měla již dlouholetou varhanickou praxi v kapli Panny Marie ve Výškovicích a měla zkušenosti s touto činností. Na farářovu nabídku zareagovala kladně a od září roku 1988 začala schola pod jejím vedením svou činnost. P. Slávek oslovil rodiče a ti z nich, kteří měli zájem zapojit své děti do života farnosti, začali své děti posílat na tato setkání.

Zpočátku se scházelo asi dvanáct dětí v kostele na kůru. První vystoupení scholy proběhlo 6. listopadu 1988 při nedělní mši svaté a dle vzpomínek vedoucí byl prvním zpěvem žalm č. 1 v úpravě P. Josefa Olejníka: „Děkujte Hospodinu, neboť je dobrý, jeho milosrdenství trvá navěky.“ Od té doby schola zpívala každou neděli při „velké“. Protože v době totality nebyla možnost kopírování textů písní, P. Slávek opisoval na psacím stroji přes kopírák texty i noty, aby schola měla z čeho zpívat. Teprve později se podařilo pro každého člena scholy získat výtisk zpěvníku Cantate. Pod vedením paní Marie Krejčí pracovala schola až do června 1990.

V září 1990 se ujala jejího vedení Jitka Neubauerová a vedla ji až do roku 1995. Schola se scházela ve středu odpoledne a v neděli dopoledne před velkou mší svatou, kterou pak svým zpěvem doprovázela. Do scholy se tehdy zapojilo asi patnáct mladých lidí, kterým nešlo jen o zpívání, ale snažili se vytvořit společenství, tj. být spolu, poznávat jeden druhého, vážit si jeden druhého a současně přitom využívat darů, které jim Bůh dal. Vždy v pátek toto společenství mívalo s P. Slávkem ještě biblické hodiny.

Vedoucí scholy paní Jitka Hrazděrová, roz. Neubauerová, vzpomíná: „Ve schole jsme měli bohatý hudební doprovod – malé varhany, dvě kytary, basu, flétnu. Tvořili jsme pěkné společenství. Myslím, že nám tenkrát spolu bylo moc dobře. Někteří z nás se v té době ve schole sblížili a později oženili či vdaly. Nyní máme rodiny, a tak vlastně vyrůstá další generace věřících. Společně jsme chodili na různé výlety – do ZOO, na koupaliště, pomáhali jsme při opravě kostela, zpívali jsme při svěcení základního kamene nového kostela v Krásném Poli nebo při Dni matek. Také jsme nějakou dobu jezdili vždy v sobotu odpoledne zpívat do Rehabilitačního ústavu v Hrabyni, kde P. Slávek sloužil pro pacienty mši svatou.“

V květnu 1991 se konala soutěž schol v kostele sv. Josefa v Moravské Ostravě. Svinovská schola tady předvedla své umění a tuto soutěž vyhrála.

Schola za P. Jana Larische:

S příchodem nového duchovního správce se na činnosti scholy nic nezměnilo, snad jen to, že se schola jako taková začala považovat za skutečnost patřící přirozeně a samozřejmě k životu farnosti. Její členové se scházeli a scházejí někdy více a někdy méně pravidelně, někteří „odcházejí“ a jiní zase „přicházejí“ podle toho, jak se odvíjejí a odvíjejí jejich životní cesty. Někdo se do činnosti scholy zapojuje jen příležitostně, někteří nesou zodpovědně námahu pravidelných nácviků i doprovodů při mši svaté.

Ve vedení scholy se v různých dlouhých obdobích postupně vystříдалo několik vedoucích: Monika Macháčová, Dalibor Chvátal, Lukáš Klezla, Lenka Heverlová, Petr Macháč, Dominik Hlaváč a Radka Maleňáková a v současné době Karolína Brumovská a Jana Hlaváčová. Schola má své pravidelné zkoušky vždy v pátek a v neděli, kdy také při „velké“ mši svaté zpívá.

Scholka ve svinovské farnosti

Scholka za P. Slávka Straky:

Protože do scholy občas přišly se staršími sourozenci i mladší děti, vznikla potřeba věnovat se mladším zvlášť, protože potřebovaly k nácviku delší čas a jiný způsob práce. Jitka Neubauerová se těmto dětem začala věnovat a vytvořila z nich speciální skupinu, tzv. malou scholku. Ta se většinou scházela v sobotu a nacvičovala nejprve jednodušší a později i složitější písničky.

Na práci s touto skupinkou dětí vzpomíná: „Scholka byla složená z malých dětí, které mívaly zkoušky v sobotu odpoledne a zpívaly někdy v neděli při mši svaté. Dva-krát za rok jsme s dětmi jeli na chalupu do Malenovic, kterou nám ochotně zapůjčili

manželé Žídkovi. Pamatuji si, že jednou jsme tam jeli někdy na podzim, byla už velká zima a museli jsme topit v kamnech. Až na chalupě jsme zjistili, že moc neumíme vařit, ale hladý jsme neumřeli a poradili jsme si.“

V roce 1995 začala postupná generační obměna. Děti z malé scholky plynule přešly do velké scholy a s malými dětmi se začalo pracovat jiným způsobem. V hodinách náboženství začal P. Slávek s malými dětmi nacvičovat jednu, popř. dvě rytmické písně. Dětem, které možnost zpívání při mši svaté zaujala, nabídl setkání v sobotu dopoledne, při kterém se píseň secvičila i s doprovodem někoho ze scholy. Pravidelně vždy první neděli v měsíci při velké mši svaté tato skupinka dětí připravenou píseň zazpívala.

Scholka za P. Jana Larische:

Jak nejmenší děti odrůstaly, postupně jich ubývalo, některé přešly do scholy, některé daly přednost ministrování, takže malá scholka se nakonec pro malou účast dětí přestala scházet. Po nějaké době se objevila myšlenka scholku znovu oživit. Na konci roku 2000 na svátek sv. Štěpána byly děti z farnosti pozvány na dětské vánoční dopoledne na faru. Zde pro ně Lukáš Klezla a Petra Nejedlá připravili pěkný program a při této příležitosti byly děti a také rodiče informováni o tomto záměru.

Na základě pozitivní reakce rodičů se děti začaly scházet vždy v pátek odpoledne a později také v neděli a nacvičovaly písně ke mši svaté. Do malé scholy chodilo v různých obdobích více či méně dětí ve věku od 5 do 12 let. Pravidelně se scházelo kolem sedmi dětí, ale občas mívala i sedmnáct členů. Děti zpívaly dvakrát týdně, a to v pátek při dětské páteční mši svaté a v neděli při „velké“ mši svaté. Na kytaru je doprovázel Lukáš Klezla. Vzhledem k nízkému věku dětí ve škole byly zkoušky rozděleny na dvě části – v první části se zpívalo a ve druhé části si děti hrály různé hry. Později si také připravovaly přímluvy na dětskou mši svatou. Několikrát proběhlo vánoční pásmo – hrané divadlo. Děti postupně vytvořily pěkné společenství, které kromě zpěvu vyráželo na společné výlety, poutě i pobyty a od roku 2001 také na společné farní tábory.

Když v roce 2005 Lukáš Klezla úspěšně ukončil studium na Vysoké škole báňské a Petra Nejedlá odjela do zahraničí, ujali se vedení scholky Libor Hlaváč a Helena Snášelová a podle svých časových možností se dětem věnovali a připravovali zpěv písní ke mši svaté.

Po návratu Petry Nejedlé ze zahraničí v září roku 2008 dostala činnost scholy nový impuls. Spolu s Karolínou Brumovskou se dětem věnovaly a vstupy scholky při mši svaté v pátek i v neděli se staly opět pravidelností. Scholka se tak postupně plynutím času přirozeně stala velkou scholou, ve které někteří ze starších dle svých schopností a možností vypomáhají. Po opětovném odchodu Petry Nejedlé do zahraničí v září 2010 nese tíži starosti o celou scholu Karolína Brumovská. Mladší děti a tedy nová „malá“ schola má zkoušku vždy v pátek a zpívá při páteční večerní mši svaté a také v neděli, kdy spolu s „velkou“ scholou doprovází zpěvem mši svatou v 10 h.

Svinovská scholka a vlastně dnes už schola se několikrát zúčastnila přehlídky os-
travských schol v kostele v Radvanicích. Když se v sobotu 12. října roku 2005 konal

první ročník této přehlídky, tzv. „Radvanický superschol“, zúčastnila se ho i naše scholička. Prezentovala se zde tak skvělým způsobem – jak je psáno na www.superschol.ic.cz: „zvláště malá děvčátka ze Svinova sklidila mohutný aplaus za svůj nebojácný výkon“ – že pro ni porota vytvořila a udělila speciální cenu. Podle svých možností se naše schola této přehlídce zúčastňuje dál, a to jak druhého ročníku v sobotu 28. října 2009, tak i čtvrtého ročníku v sobotu 8. října 2011.

Schola, rok 1975

Schola, červen 1989

Schola, září 2011

Schola, červen 1994

Scholička, rok 2009

Kapitola třetí

Společenský rozměr farnosti

Náboženské a katolické spolky 86

Společenské a charitativní aktivity 91

Farní knihovna 97

Divadelní aktivity 100

Výstavy 106

Poutní zájezdy 109

Farní tábory 115

Sportovní aktivity 123

Koncerty a pořady s duchovní tematikou 127

Politická angažovanost 131

Věřící z Krásného Pole 132

Katolické a náboženské spolky

Jan Larisch

Kostelní jednota sv. Jana a Pavla

Nejnámějším katolickým spolkem ve Svinově byla Kostelní jednota sv. Jana a Pavla. Účelem tohoto spolku – jak se píše v jeho stanovách – je zřízení samostatné duchovní správy pro katolíky ve Svinově. Spolek vznikl v roce 1911 a jeho protektorem byl až do své smrti pozdější olomoucký arcibiskup Antonín Cyril Stojan. V době 1. světové války spolek nefungoval, v roce 1920 oživil svou činnost a začal znovu na svém záměru pracovat, ale chyběl patřičný impuls. Teprve v roce 1925 nastal radikální obrat, když se místopředsedou spolku stal porubský kaplan P. Ladislav Kubíček. Ten se systematicky pustil do práce a už 23. června 1929 byl kostel ve Svinově hotov a posvěcen. Bylo nutno ještě kostel vybavit a kostelní spolek se v tomto angažoval.

Spolek pracoval až do roku 1938, kdy po vyrovnání všech dluhů vázoucích na stavbě kostela a fary a po předání veškerého majetku římskokatolické farnosti ukončil svou činnost.

V Knize protokolů Kostelní jednoty je poslední zápis datován 13. března 1938.

Chudinský fond

V každé farnosti – vzhledem k tomu, že stát dříve nepřebíral tak výrazně sociální úkoly – byl obvykle zřizován tzv. Chudinský fond. Z tohoto fondu se čerpaly peníze pro pomoc potřebným. Správci fondu byli tzv. otcové chudých, kteří v kooperaci s duchovním správcem poskytovali finanční pomoc tam, kde to bylo potřeba. Fond získával peníze jednak z občasných, k tomu účelu v kostele konaných sbírek, jednak ze speciální pokladničky, která byla v kostele trvale umístěna. Často tato pokladnička byla provázána se sochou sv. Antonína, který rozdává chleba potřebným, a nazývala se Chléb sv. Antonína, protože nasbíranými penězi se hradily poukázky na bochníky chleba od místního pekaře.

Tento fond v době válečných událostí zanikl a byl znovu oživen nařízením olomoucké konzistoře v roce 1949. Dle dochované účetní knihy z tohoto roku byly finance poskytnuty: chudým přímo ve Svinově, na arcidiecézní charitu, pomoc chudým školákům na knihy a jako pomoc řeholním řádům, které se zabývaly prací s mládeží, jako např. salesiánům. V 50. letech Chudinský fond zanikl.

Tělovýchovná jednota Orel

Jedním z významných katolických spolků byla tělovýchovná organizace Orel. Ta se začala formovat na počátku 20. století. Tehdy se totiž původně všenárodní tělovýchovná organizace Sokol stávala pro své křesťansky orientované členy kvůli protináboženským útokům postupně nepřijatelnou. Z této nespokojenosti se postupně vygenerovala nová organizace, která chtěla tělovýchovu postavit na křesťanských

a národních základech, a tak v roce 1909 vznikl Orel. Činnost členů Orla byla zaměřena především do oblasti tělovýchovy, ale mnohé jednoty měly odbory, které se věnovaly sborovému zpěvu nebo také divadlu.

Ve Svinově byl Orel založen již v roce 1911, ale bližší informace o životě Orla v tomto období se nedochovaly. Během války však jeho činnost ustala a jednota zanikla. Teprve v roce 1921 byla činnost orelské jednoty ve Svinově obnovena. Vedle sportovního odboru (podrobněji viz kapitola Sportovní aktivity ve farnosti) měla jednota také odbor pěvecký, který se stal základem pro pozdější chrámový sbor při nově postaveném kostele (podrobněji viz kapitola Chrámový sbor), a také odbor divadelní (podrobněji viz kapitola Divadlo ve Svinově).

Strukturálně patřila svinovská orelská jednota spolu s jednotou třebovickou, porubskou a klimečickou do IV. okrsku Kadlčákovy župy.

V roce 1938 byly orelské jednoty v Sudetech nacisty zrušeny. Po válce byla 30. listopadu 1945 místní jednota Orla znovu obnovena (byť na celostátní úrovni byl obnoven v důsledku obstrukcí ze strany prokomunisticky laděných ministerských úředníků až 12. dubna 1946). Orli se věnovali především sportovním a divadelním aktivitám. Když bylo po únoru 1948 zřejmé, že Orel bude zrušen a jeho finanční prostředky budou muset být převedeny do nového komunisty ovládaného Československého svazu mládeže, rozhodlo se vedení svinovské orelské jednoty spolufinancovat dvě vitráže v kostele, a to: „Kristus – Dobrý pastýř“ a „Kristus – vysmívaný a tupený Král“. Obě vitráže jsou opatřeny dedikací: „Věnovala katolická mládež svinovská“.

Československý Orel byl výnosem Národní bezpečnosti ze dne 15. června 1950 na více jak čtyřicet let zrušen. I když byla jeho činnost na celorepublikové úrovni v roce 1990 obnovena, na místní úrovni se už nenašel nikdo, kdo by se o toto třetí obnovení Orla ve Svinově zasadil.

Společenství Živého růžence

Živý růženec je modlitební společenství. Vznikl v r. 1826 ve Francii z podnětu Pauline Jaricot, která hledala způsob, jak se zapojit do misijního působení církve, a to nejen směrem k dalekým krajinám, ale přímo v místě, kde se člověk nachází. Založila společenství, které podporovalo misie modlitbou i týdenním finančním darem. Postupně se pro toto společenství stala typickou modlitba růžence.

Růženec jako modlitba se skládá ze čtyř celků po pěti desátcích (dříve ze tří po pěti desátcích), ve kterých se postupně rozjímá život Ježíše Krista. Nejprve události spojené s Ježíšovým narozením, pak jeho veřejné působení (nově přidáno papežem Janem Pavlem II. v roce 2002), následuje Ježíšovo utrpení a smrt a nakonec vzkříšení a dovršení všeho. Členové Živého růžence se zavazují k modlitbě jednoho předem určeného desátku, který se po měsíci mění. Skupinka dvaceti členů Živého růžence, kteří se takto denně pomodlí celý růženec, vytváří tzv. růži.

Existence společenství Živého růžence je ve Svinově dle knihy Seznam členů zbožných bratrstev doložitelná od roku 1931. Je ale pravděpodobné, že toto společenství existovalo již dříve, ale teprve se vznikem farnosti ve Svinově se osamostatnilo.

Zdá se, že toto modlitební společenství existovalo nepřetržitě až do padesátých let. Farář František Hadamčík se v kronice zmiňuje, že propagací tohoto společenství na podzim roku 1946 přibýly další tři růže, takže jich nyní ve Svinově existuje osm. Toto společenství mělo 105 členů.

Třetí řád svatého Františka z Assisi

Řeholní řád sv. Františka vznikl v roce 1220. Nebyl to jen klášterní způsob života, ale lidé ve světě cítili povolání žít jeho ideál ve svých rodinách a na svých pracovištích. Z této potřeby vznikl tzv. Třetí řád sv. Františka (dnes se někdy používá označení Sekulární řád sv. Františka).

Tento byl založen ve Svinově 28. října 1937 a navazoval na již existující tradici františkánské skupiny v Porubě. Členové tohoto společenství skládali tzv. přísliby, měli svého představeného a kněží z františkánského řádu toto společenství pravidelně navštěvovali a po duchovní stránce formovali. Charismatem tohoto společenství bylo vést prostý způsob života podle vzoru svatého Františka a takto šířit poselství evangelia v běžných situacích lidského života. Kromě toho patřilo k úkolům společenství nasadit se všude tam, kde je potřeba. Proto si také členové tohoto společenství vzali jako svůj úkol starost o čistotu a krásu svinovského kostela.

Toto františkánské společenství, byť po únoru 1948 nemohlo mít oficiální status, se scházelo pravidelně jednou za měsíc v kostele k modlitbě. Stále pečovalo o čistotu a výzdobu svinovského kostela. Společenství mělo v době svého největšího rozkvětu asi 50 členů. S postupujícím časem ale jeho počet klesal. V osmdesátých letech tvořilo společenství 10 členů. V roce 1989, kdy zemřela dlouholetá duše tohoto společenství paní Amálie Strakošová, se přestalo společenství scházet a svou činnost už neobnovilo.

V devadesátých letech minulého století byl Třetí řád sv. Františka pod názvem Sekulární františkánský řád v rámci města Ostravy obnoven. Jeho sídlem se stala fara v Ostravě-Heřmanicích. Do tohoto společenství vstoupili a na jeho životě se podílejí také někteří farníci z naší farnosti.

Charita

Ludmila, farní odbor Charity byl ve Svinově zřízen v neděli 23. dubna 1933. Impuls k založení vyšel z olomouckého arcibiskupství. Požadovalo totiž, aby jednotlivé farnosti organizovanou charitní práci reagovaly na stále trvající hospodářskou krizi. Olomoucká arcidiecéze si ještě navíc připomínala 10. výročí smrti olomouckého arcibiskupa a zakladatele Charity Antonína Cyrila Stojana.

Mezi základními úkoly tohoto nového spolku byla pomoc potřebným. Spolek spolupracoval s Chudinským fondem, finančně podporoval jak jednotlivce, tak celé rodiny. Arcibiskup Prečan například napomáhal zmírnění krize tím, že každoročně věnoval 42 vagónů dřeva na pomoc chudým. Jeden z těchto vagónů dostal i odbor Charity ve Svinově. Toto otopové dřevo na zimu bylo rozděleno 33 chudým rodinám ve Svinově. Takto pomáhal arcibiskup až do roku 1934 a 1935.

Nacistická okupace Svinova v roce 1938 činnost tohoto spolku zastavila, ale nikoliv charitní činnost, tedy pomoc potřebným. Po válce byl 2. prosince 1945 odbor farní Charity obnoven. Na jeho činnosti se podílelo 40–60 členů.

V důsledku poválečných personálních změn, kdy k 1. lednu 1946 svinovskou farnost opouští dosavadní duchovní správce P. Ladislav Kubíček a až k 1. září 1946 nastupuje nový duchovní správce P. František Hadamčík, byl tento spolek nečinný. Teprve na konci roku 1947 se objevují snahy spolek znovu aktivizovat. Farní odbor Charity provedl několik veřejných sbírek pro Českou sociální pomoc, např. tzv. „dušičkové“ v kostele a na hřbitově 1. listopadu, naposled v roce 1948.

Byť spolek stále existoval, nedochovala se o jeho činnosti žádná další zpráva. K 10. březnu 1953 byla formálně provedena jeho likvidace a byl vymazán ze spolkového katastru na příslušném úřadu.

PS: Ve farnosti existovaly i další spolky, jako například Armáda Svatého Kříže, Bratrstvo Panny Marie Matky Dobré Rady, místní pobočka Svazu katolických žen, Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, Dílo šíření víry a také Apoštolát modlitby. Tyto existovaly buď jen velmi krátce, nebo se o jejich činnosti nedochovaly kromě drobných zmínek v kronice žádné další informace a zanikly při všeobecném rušení náboženských spolků státem v roce 1950.

Stanovy Jednoty sv. Jana a sv. Pavla

Společenské a charitativní aktivity

Jan Larisch

Život farnosti je přirozeně propojen se životem obce. Farníci jsou zároveň i svinovskými občany, někteří se více a někteří méně angažují na různých úrovních života obecní pospolitosti. A také kostel je jednou z přirozených dominant obce, která do své blízkosti přitahuje konání různých akcí. V tomto smyslu se nikdy nedá život farnosti od života obce oddělit. Farnost je součástí života obce a obec je zase obohacována životem farního společenství.

Rozsvěcování obecního vánočního stromu

Před kostelem se od roku 2001 koná na počátku adventní doby rozsvěcování vánočního stromu. Akci připravuje Úřad městského obvodu Ostrava-Svinov, doprovodný program zajišťují ZUŠ a MtŠ ve Svinově. Děti vystupují ve vstupní loggii kostela. Po kulturním programu a krátkém proslovu starostky a duchovního správce se slavnostně rozsvítí světla na jednom ze smrků před kostelem. Této slavnosti se zúčastňuje velké množství svinovských občanů.

Povánoční putování k jistebnickým rybníkům

V roce 2001 z myšlenky trochu si po vánočních svátcích vyvětrat hlavu a spálit přebytečné kalorie se zrodil nápad povánoční procházky na Jistebnické rybníky. Koná se většinou na svátek sv. Jana Evangelisty 27. prosince. Nejprve se tohoto celodenního výletu zúčastňovala jen mladší generace farníků, ale postupně se stal výletem všech věkových skupin z celé farnosti. Vyráží se ráno kolem 8,30 h. od svinovského kostela a různými cestami se prochází zimní přírodou k Jistebnickým rybníkům. V restauraci na Košatce je cílová meta s posezením a příslušným občerstvením. Pak následuje zpáteční cesta vlakem domů.

Svatodušní vaječina

Mezi slezské lidové tradice patří smažení vaječiny, které se konalo vždy na Boží hod svatodušní, tj. padesátý den po velikonočních svátcích. Výklad této tradice není přesně jasný jak z pohledu teologického, tak sociologického. V každém případě to ale byla tradicí daná příležitost k setkání s blízkými lidmi při společném jídle někde venku v přírodě, kde se pokrm pro všechny najednou připravoval na otevřeném ohni.

Prožívání této tradice patřilo také ke svinovským zvyklostem. Z doby počátku svinovské farnosti nemáme o této tradici žádnou informaci. Teprve v 2. polovině 20. století je možno prokázat, že se různé skupiny ve farnosti při této příležitosti tajně scházely. Udržovatelem této tradice mezi svinovskými katolíky byla především MO ČSL, která tato pololegální setkání pro své členy organizovala i v době totalitního režimu. Po roce 1989 se v těchto setkáních pokračovalo. V roce 1998 se smažení vaječiny

Matriční knihy katolických spolků

vzhledem k provedeným úpravám farní zahrady poprvé konalo ve spolupráci mezi MO KDU-ČSL a farností. Účast na této akci bývá vždy velmi hojná.

Svinovská pouť

Vždy na konci června od roku 2001 společně s obcí slavíme „svinovskou pouť“. Tradice svinovské poutě byla propojená s původní svinovskou kaplí sv. Jana a Pavla, která stála na křižovatce Polanecké a Bílovecké ulice. Svátek těchto světců se slavil a slaví vždy 26. června. Po posvěcení kostela 23. června se svinovská pouť ocitla tak trochu „bokem“, ale protože termín posvěcení kostela a termín původní poutě byly velmi blízko sebe, udržovalo se pojmenování „svinovská pouť“ dál, i když se striktně církevně vzato slavilo posvěcení kostela či lidově řečeno posvěcení. V období čtyřicetileté komunistické totality byly zvláště ve městech tyto tradice cíleně vymazávány z povědomí veřejnosti, což se stalo i ve Svinově.

Když došlo ke společenským změnám v roce 1989 a byly odmítnuty nátlakem udržované socialistické a komunistické svátky, začaly se postupně tak trochu „intuitivně“ hledat staré tradice – prvky, které by pomohly utvářet obecní pospolitost, mezi něž patří i společné slavení nějaké události. Tak došlo v roce 2001 k oživení tradice svinovských poutí a zdá se, že se toto oživení daří. Většinou předposlední (někdy poslední) sobotu a neděli v měsíci červnu se tato pouť koná. ÚMOb Ostrava-Svinov připravuje před kostelem bohatý program pro širokou veřejnost. V neděli v dopoledních hodinách se v kostele konají slavnostní bohoslužby.

Dožínkové slavnosti

Významnou tradicí ve farnosti byly dožínky, které se konaly obvykle některou neděli koncem srpna či začátkem září. Dopoledne proběhla slavná mše svatá na poděkování za úrodu (lidově se někdy nazývala „dožínková“), při které byl posvěcen dožínkový věnec. Odpoledne se všichni sedláci shromáždili na statku „U Kudělků“ a odtamtud se slavnostní průvod za doprovodu dechové hudby ubíral na místo vlastní oslavy. Ta se konala podle situace buď v restauraci U Hurníků nebo v restauraci U Slunce. Zde bylo připraveno posezení s kulturním programem.

Tyto dožínkové oslavy se nepřetržitě konaly až do konce osmdesátých let minulého století. Pod tlakem nové politické garnitury po roce 1948 ale došlo k „malým“ organizačním změnám. Dopolední slavnostní mše v kostele se svčením dožínkového věnce nemohla být oficiálně součástí oslav, slavnostní průvod obcí byl zrušen a odpolední posezení bylo organizováno pod hlavičkou místního Jednotného zemědělského družstva. Na to reagovali muži ze starých svinovských selských rodů tak, že stále ministrovali při této „neoficiální“ dožínkové mši svaté i přes nelibost komunistického režimu. Další připomínkou této tradice je vitráž v kostele, na které je znázorněn „Kristus – rozséváč“ s dedikací: „Věnováno rolnictvem svinovským“, kterou rolníci ještě před násilnou kolektivizací financovali.

Dožínkové slavnosti se i přes proměnu sociální struktury obce držely až do rozpadu JZD, kdy se po roce 1989 ze společenského života obce vytratily. V kostele se sice

každoročně vždy na podzim většinou kolem svátku sv. Václava slaví „dožínková“ mše svatá, ale společenské zviditelnění selského stavu a vlastně připomenutí současné samozřejmosti dostatku jídla a pití a vděčnosti za tuto skutečnost neexistuje.

Bazar knih s náboženskou tematikou

Od roku 2006 v kostele probíhá prodejní bazar knih s náboženskou tematikou. Koná se pravidelně v měsíci listopadu a trvá dva až tři týdny. Není to však prodejní bazar v pravém slova smyslu, ale společně vytvořená nabídka k prohloubení náboženského vzdělání.

Princip tohoto bazaru spočívá v tom, že každý může dle vlastního uvážení darovat ze své knihovny odložené a nečtené knihy, tyto umístit na připravené stoly v zadním prostoru kostela a takto je nabídnout ke koupí eventuálnímu zájemci. Ten, kdo si knihu vybere a koupí, zaplatí do připravené pokladničky symbolický poplatek. Výtěžek tohoto bazaru či vlastně sbírky se pak odesílá na účet Katolického biblického díla, které z těchto peněz financuje misijní programy pro šíření bible do celého světa.

Adopce na dálku

Od roku 2004 je farnost zapojena do projektu Adopce na dálku, který realizuje Středisko humanitární pomoci Diecézní charity ostravsko-opavské na Zakarpatské Ukrajině. Cílovou skupinou tohoto projektu jsou děti ze sociálně slabých rodin. Těmto mají zasílané finanční prostředky ze strany adoptivních rodičů pomoci získat nejvyšší možné vzdělání a pozvednout hmotnou a duchovní úroveň jejich rodin. Základní částka pro podporu jednoho dítěte na jeden rok se pohybuje kolem 7 000 Kč.

V rámci akce Adopce na dálku jsme od roku 2004 přispívali Ivanu Mikuljancovi. Protože se ale rodina přestěhovala a koordinátor s ní ztratil kontakt, přijala farnost od ledna 2006 nové adoptivní dítě Vitalije Kubaryče. Tohoto chlapce jsme podporovali jeden rok. V roce 2007 jsme adoptovali Aničku Midjanko z obce Tarasivka. Již dvakrát – nejprve v roce 2008 a později 2011 – výprava farníků ze Svinova toto naše adoptivní děvčátko navštívila. Děvčátko je polosírotek, jeho otec Jurij byl při práci v lese těžce zraněn a zemřel. Maminka Nataša se kromě Aničky stará o další tři děti: starší Mariju a Vasilu a mladšího Ruslana.

Každoročně se o 3. neděli adventní při bohoslužbách koná finanční sbírka pro podporu Aničky Midjanko a celé její rodiny.

Farní časopis Svinovníček

Na přelomu roku 2000–2001 se zrodil nápad vytvoření farního časopisu. Po zvážení náročnosti celého projektu byl nápad duchovním správcem P. Janem Larischem přijat. Hlavní redakční práce se ujala dvojice Lukáš Klezla a Petra Nejedly. Pro farní časopis byl vybrán název „Svinovníček“ a zvolen formát A5. V rámci sil a možností se periodicita vydávání časopisu ustálila na jednom čísle za čtvrt roku o rozsahu 16 stránek. Počet vydávaných kusů se pohybuje v rozmezí 350–500. Při význačných příležitostech vychází mimořádné číslo: 60. výročí konce 2. světové války v dubnu

2005 nebo František kardinál Tomášek v listopadu 2009, některá čísla Svinovníčku jsou doplňována speciální přílohou: soubor biografií čtyř svinovských farářů v roce 2009 a biografie deseti novokněží pocházejících ze Svinova v roce 2010. V polovině roku 2007 se hlavních redakčních prací ujal Jan Korpas, který se o časopis staral až do konce roku 2010. Nyní je redaktorem Svinovníčku Martin Lojek.

Internetové stránky

S nápadem zřídit internetové stránky farnosti Ostrava-Svinov přišel v roce 1999 ministrant Vladimír Kružík. Po konzultacích s duchovním správcem stránky vytvořil a uvedl do provozu. K tomu autor stránek doplnil: „První web svinovské farnosti vznikl na přelomu let 1999 - 2000. Šlo tenkrát o velmi jednoduché stránky programované v HTML kódu (pomocí programu HTML Doctor editor), nesrovnatelné se současnými trendy v publikování na internetu. Na druhou stranu je třeba poznamenat, že šlo pravděpodobně o první webové stránky farnosti v ostravsko-opavské diecézi. S postupem času docházelo k budování lepší grafické podoby webu a později došlo k nasazení prvního redakčního systému (phpRS), s jehož pomocí mohlo web spravovat několik osob najednou, každá pod svým uživatelským účtem. Při tvorbě webu byly vždycky potěšující reakce jeho náhodných nebo pravidelných návštěvníků, většinou se jednalo o pozitivní ohlasy.“

Do roku 2004 tyto stránky podle hlášení webmastera navštívilo 4100 čtenářů. V roce 2008 se o stránky staral Jakub Blažek. V druhé polovině roku 2009 se stránek ujala paní Simona Horáková, která se o ně stará do současnosti.

Adresa našich farních stránek: <http://www.farnostsvinov.cz/>

Smažení vaječiny na Boží Hod Svatodušní, rok 1992

Adoptivní holčička farnosti Anna Midjanko v náručí tatínka
v Tarasivce na Zakarpatské Ukrajině, rok 2008

Návštěva zástupců farnosti u rodiny adoptivní holčičky
na Zakarpatské Ukrajině, rok 2011

Farní knihovna

Eva Korpasová, Věra Štverková a Hana Želazková

Smažení vaječiny na Boží Hod Svatodušní, rok 2008

Farní knihovna byla ve svinovské farnosti založena z podnětu a za velkého přispění svinovského faráře P. Miroslava Straky. Ten pokládal vzdělání farníků za důležitou část farní pastorace. Sám ve svém mládí v době vlády totalitního komunistického režimu zažil naprostý nedostatek jakékoliv náboženské literatury a moc si přál, aby prostřednictvím farní knihovny byla náboženská literatura zcela bezplatně zpřístupněna co nejširší veřejnosti.

Pro samotnou realizaci, která byla zahájena v prázdninových měsících roku 1994, byly osloveny farnice paní Eva Korpasová, Věra Štverková a Hana Želazková.

Poprvé se sešly v červenci a na stole ve farní kanceláři byla pro ně připravena velká hromada knih. Pustily se do práce, scházely se jednou až dvakrát za týden vždy odpoledne na dvě až tři hodiny a katalogizovaly knihy.

Každá kniha dostala své pořadové – přírůstkové číslo. Číslo 1 obdržela kniha Romana Guardiniho „O modlitbě“. Knihy byly uspořádány podle tematických oblastí s příslušným označením: beletrie (BE), biblistika (BI), dogmatika (DO), encykliky (EN), filozofie (FI), historie (HI), katechetika (KA), liturgika (LI), manželství (MA), morálka (MO), právo (PR), spiritualita (SP) a životopisy (ŽI). Pro lepší orientaci čtenářů byly hřbety knih označeny barevnými pásky (zeleným, modrým nebo červeným) a římskými číslicemi I, II, III. Toto označení napomáhalo při výběru „dětem – mládeži – dospělým“. Signatura každé knihy se tedy výsledně skládala z římské číslice označující příslušnou čtenářskou věkovou kategorii, pořadového čísla, zkratky tematické oblasti, u vícedílné literatury i arabskými číslicemi. V případě duplikátu byla základní signatura doplněna ještě písmeny a, b, c atd. Do každé knihy byl vložen knižní lístek s uvedením signatury, autora a názvu knihy. Ten byl v případě výpůjčky z knihy odebrán, bylo na něm zaznamenáno datum a čitelný vlastnoruční podpis vypůjčovatele a lístek byl uložen do obálky čtenáře. Každý čtenář obdržel čtenářský průkaz, ve kterém měl uvedeno datum výpůjčky a počet vypůjčených knih. Při vrácení knihy bylo na tento lístek opět uvedeno příslušné datum a lístek byl pak vložen zpět do knihy. Souběžně byl s pomocí kartotéčních lístků vytvářen jmenný a názvový katalog. Nejprve byly knihy baleny ručně do průhledných igelitových fólií, později bylo zakoupeno zařízení na jejich svařování.

Pan Bedřich Král zhotovil knižní regály, na které pak ušila závěsy paní Anna Holušová. Počet knih, které byly takto za dobu existence knihovny zaevidovány, dosáhl počtu 965 kusů. Většinu nakoupil farář, část byly dary farníků.

Na druhou neděli v měsíci říjnu, tj. 9. 10. 1994 byla knihovna, která byla umístěna ve farní kanceláři, posvěcena a slavnostně otevřena. Pro farníky byla přístupná každou neděli po velké mši svaté a v týdnu rovněž po mši svaté každou středu. Pro překonání případného počátečního ostychu či jiných zábran pro zahájení „života“ farní

Výlet na jistebnické rybníky, rok 2008

knihovny neopomněl P. Miroslav Straka její existenci a otevírací dobu vždy na závěr každé nedělní mše svaté ohlásit.

Zájem farníků byl zpočátku velký, průměrně si přišlo vypůjčit knihy v půjčov-
ní době vždy 3–5 čtenářů. Celkem bylo za dobu fungování evidováno 82
čtenářů. Vše bylo děláno bezplatně a spočívalo na bedrech a vstřícnosti ochotných
knihovnic.

Díky jejich obětavosti a ve spolupráci s P. Miroslavem byla v květnu 1997 pro pro-
hloubení zájmu o studium náboženské literatury a využívání farní knihovny uspořá-
dána soutěž „pro všechny malé i větší čtenáře“ – žáky 1.–9. tříd základní školy. Soutě-
žilo se ve znalostech Písma svatého o ceny ve třech věkových kategoriích. Dětem byla
nabídnuata možnost, aby při vyhledávání odpovědí použily literaturu z farní knihov-
ny. Celkem se zúčastnilo 20 dětí.

V červenci téhož roku došlo ke katastrofální povodni. Ta – mimo jiné nevyčísl-
itelné škody nejen ve Svinově, ale v celém toku řeky Moravy a Odry – zdevastovala
celé přizemí farní budovy. Tehdy byla knihovna na více jak půl roku mimo provoz.
Knihy sice nebyly vodou bezprostředně zasaženy, ale musely být v době rekonstrukce
poškozených prostor uloženy v krabicích ve farní kapli. V té době došlo ke zhotovení
nového nábytku pro farní knihovnu. Knihy byly na jaře roku 1998 za podpory nového
duchovního správce P. Jana Larische umístěny v nových prosklených skříních farní
kanceláře. Při příležitosti kolaudace zrekonstruované fary v květnu 1998 byla i far-
ní knihovna opět otevřena pro veřejnost. Fungovala v podobném režimu jako před
povodněmi a to přibližně tři roky. Postupně ale zájem farníků o četbu slábl. Knihov-
na zůstala sice stále v pohotovostním stavu, její fond je také příležitostně doplňován,
neexistují však stabilní výpůjční hodiny a knihy jsou zapůjčovány dle individuálního
zájmu čtenářů.

Farní knihovna

Knihovnice: Věra Štverková, Eva Korpasová,
Hana Želazková

Knihovnice: Věra Štverková, Eva Korpasová

Divadelní aktivity

Jan Larisch

V letech 1929–1945

Mezi činností a aktivity prostupující život svinovské farnosti patřilo a patří ochotnické divadlo. Jak již bylo řečeno na jiném místě, iniciativa k této činnosti vyrůstala z prostředí tělovýchovné jednoty Orel, která měla svůj divadelní odbor.

Když se v letech 1929–1930 stavěla ve Svinově vedle kostela také farní budova, byla do plánů stavby zahrnuta i místnost pro katolické spolky. Ta se nacházela vpravo při vstupu do farní budovy (dnes farní kaple), byla vybavena potřebnými židlemi a lavičkami a měla také svůj samostatný vchod z farního dvora. Konaly se v ní nejen schůze katolických spolků, ale každou neděli po požehnání se tu hrálo i loutkové divadlo pro děti. Dle vzpomínek starších farníků všechny přítomné vždy přivítala loutka Kašpárka a pak se hrálo něco z bohatého, tehdy běžně dostupného repertoáru loutkových her. Bylo zde vždy plno.

V září roku 1933 nastoupil do farnosti kaplan – katecheta P. František Krist. Jeho hlavním úkolem byla sice výuka náboženství na svinovských školách, ale věnoval se i jiným pastoračním činnostem, mezi které patřila i práce s katolickými spolky. Pořádal se mu získat nadšence mezi členy Orla a pod jeho vedením tato skupina divadelních ochotníků secvičila Pašijové hry, tj. dramatické ztvárnění utrpení a smrti Ježíše Krista. Premiéra se konala v neděli 1. dubna 1934 a následně také ještě v neděli 8. dubna. Divadelní soubor čítal cca 50 členů a byli v něm zastoupeni dospělí i děti. Nejen pro farnost, ale i pro širokou veřejnost bylo provedení pašijových her událostí, která se setkala s mimořádně kladnou odezvou.

O dalších divadelních aktivitách se nedochovaly bližší informace kromě toho, že soubor veřejně hrával jednou až dvakrát za rok v sále U Hurníků, že hostoval v okolních obcích a že spolupracoval s jinými katolickými divadelními soubory. V září 1936 navštívil Svinov divadelní soubor chlapců ze Salesiánského ústavu (střediska) v Ostravě a v sále hostince U Hurníků předvedl dva divadelní kusy: operetu *Zlatý květ* a komedii *Ukradená husa*. Tato představení byla hojně navštívena a vybraný obnos ze vstupného byl věnován na rozvoj další činnosti salesiánského domova.

Změna nastala po připojení Svinova k Německé říši v říjnu 1938 tzv. „za Hitlera“, kdy bylo pořádání jakýchkoliv loutkových či skutečných divadelních představení zakázáno.

V období 1945–1989

Teprve po konci 2. světové války se orelští ochotníci opět sešli a pustili se do divadelní práce. Loutkové divadlo ve spolkové místnosti na faře už sice obnoveno nebylo, ale divadelní soubor čítající cca 20 členů začal v průběhu roku 1947 připravovat své první poválečné vystoupení. To se uskutečnilo 24. října 1947 v hostinci U Slunce. Ve

velkém sále tohoto hostince orelští ochotníci s velkým úspěchem provedli operetu Franze Lehára *Kde skřivánek zpívá*. O dalším poválečném veřejném vystupování tohoto divadelního souboru se nepodařilo nalézt žádné informace. Je však jisté, že nástup komunistů k moci v únoru roku 1948 znamenal zrušení Orla a přerušení divadelní tradice ve farnosti na 41 let.

V období 1989–doposud

Za první náznak obnovy divadelní tradice ve farnosti bylo možno pokládat dvě paralelní iniciativy, které se za doby působení P. Slávka Straky vyvinuly – obě vyrostly ze snahy zapojit do aktivního prožívání liturgického roku hlavně nejmladší generaci.

Na období vánoc schola každý rok připravila pásmo vánočních koled a jiných písní s vhodnými texty, které bývalo propojeno někdy více, někdy méně dějovým textem.

Na Květnou neděli se místo čtení pašijí třemi dospělými interprety předčítaly pašije rozdělené podle jednotlivých postav evangelia, přičemž kromě vypravěče a Ježíše je čtyři děti.

Z těchto skromných začátků po několika letech vyrostla myšlenka pokusit se o skutečnou dramatizaci pašijí Janova evangelia. Nejednalo se o divadlo v pravém slova smyslu, text pašijí včetně textu vypravěče byl důsledně zachován, ale rozdělení textu na jednotlivé postavy a jejich herecké ztvárnění probíhajícího děje určitě umocnilo prožívání popisovaných událostí. První provedení v roce 1995 vyznělo ještě trochu nespěle, ale repríza následujícího roku pod vedením Petry Nejedlé byla fantastická, a to zejména díky tomu, že na rozdíl od nenápadné role římského vojáka v původním provedení, byl tentokrát, původně pro svůj asketický zevnějšek a dlouhé vlasy, do hlavní role Ježíše obsazen Honza Blažek. Jeho přesvědčivý výkon, ale stejnou měrou i nadšení a opravdovost ostatních účastníků, se nesmazatelně vryly do srdcí všech, kteří do kostela na Velký pátek zavítali. Následujícího roku byly pašije provedeny do třetice, tentokrát pod vedením Jitky Neubauerové. Pro ty, kteří se do realizace zapojili a snad i pro ty, kteří pašije shlédli, to znamenalo další prohloubení jejich porozumění této klíčové události dějin spásy.

Za působení P. Jana Larische, který nastoupil na faru do Svinova v červenci roku 1997, pokračovala tradice vánočních pásem. V roce 1999, 2001 a 2008 se pod vedením Petry Nejedlé uskutečnila dramatická ztvárnění vánočních událostí, které hrály děti navštěvující výuku náboženství. Představení se konala v kostele vždy 26. prosince, na svátek sv. Štěpána. Hudební doprovod zajišťovala velká schola.

V roce 2005 se ujal režisérské práce jáhen Martin Sudora, který vykonával na faře dvouletou pastorační praxi a už měl s touto činností zkušenosti. Zvolil nebiblické téma Pinocchio o chlapci „... co chtěl se vyhnout škole, co se Frederikem nechal zlákat, co šel do Kraje zábav, co potkal Čokohlídku, co ho v noci unesli, co změnil svůj život, co našel otce, zachránil Frederika, a byl přítelem, co neutíká...“. Byla to moderní pohádka o přátelství pro malé i velké. Měla premiéru 12. února 2006 v Katolickém domě

v Porubě. Úspěch byl mimořádný, následovaly reprízy v Kozlovicích u Frenštátu, ve Frýdlantě, v Těškovicích a těsně před velkými prázdninami také na Základní škole ve Svinově.

V době prázdnin Martin Sudora připravil další divadelní hru pod názvem Otevřít a hned po prázdninách začaly zkoušky a nácviky. Hra měla premiéru v neděli 25. února 2007 v Katolickém domě v Porubě. Dnes už inženýr Jan Černý na tuto dobu vzpomíná:

„Na faře ve Svinově jsem jako student bydlel od září roku 2006 do července roku 2008. V tu dobu byl na faře jáhen Martin Sudora a chystal s dětmi již druhé divadlo. Protože zjistil, že mám s divadlem zkušenosti, hned mě angažoval. Připravil jsem text a melodii písní, které se během představení zpívaly, a krátkou choreografii. S mladší mládeží ve farnosti jsme se ještě moc neznali, proto byly začátky zkoušek docela úsměvné a trochu i složité. Svou roli sehrála i probíhající puberta některých zúčastněných a možná i mé velké požadavky. Divadlo se jmenovalo Otevřít. Text písní byl velmi dobrý, ale na ztvárnění hodně těžký. Tanečníci se však s mými nápady poprali velmi dobře a konečný výsledek byl nad naše skromné očekávání výborný.“

Po vysvěcení jáhna Martina Sudory na kněze v červnu 2007 se funkce režiséra ujal Jan Černý. Přišel s biblickým námětem příběhu o bohatém mladíkovi, který hledal Boha. V představení pod názvem Je to zvláštní si zahrál i P. Vojtěch Janšta, tehdy ještě jako jáhen, který ztvárnil postavu Ježíše. Jan Černý vzpomíná:

„Druhý rok, za jáhna Vojtěcha Janšty, jsem si vzal na starost celé divadlo. Nebyl to oříšek, ale přímo ořech. Po předešlých zkušenostech jsme museli nejprve prolomit ledy, které po jistém tření nakonec skutečně povolily. Pro ten rok jsme vybrali hru navazující na evangelijní příběh o bohatém mladíkovi, který hledal Boha. Zapojili jsme do hry i jáhna Vojtěcha a vyrobili kulisy a převleky, které hercům pomohly více se vcítit do rolí. Někteří herci se až szili se svou rolí. Bylo vidět, že herecké výkony některých mladých ve farnosti jsou rok od roku lepší. Celé představení dopadlo opět výborně, což mě ale po předešlých zkušenostech nepřekvapilo. Byl jsem rád, že mě mladí z farnosti docela brali, i když jsem nebyl jejich.“

Divadlo mělo velký úspěch a po premiéře 1. března 2008 se hrálo ještě několikrát. Na přelomu roku 2008–2009 přišla Petra Nejedlá s nápadem provést hudebně dramatické pásmo Mojžíš a tento svůj nápad začala realizovat. Vzpomíná:

„Myšlenka dramatizace životního příběhu této biblické postavy vyšla z textů z učebnice náboženství pro čtvrtou třídu. Původně měly v Mojžíšovi hrát pouze děti, ale postupně přišla myšlenka udělat z Mojžíše muzikál a použít písnné skupiny Učedníci, kteří pro jeho realizaci poskytli souhlas s autorskými právy. Hudebně a textově náročné písnné Učedníků skvěle v hlavní roli zahrál a zazpíval tehdy dvanáctiletý Petr Macháč mladší. Vzhledem k velkému počtu rolí se divadlo rozšířilo o další herce. Téměř všechny děti z farnosti hrály Izraelity, mládež hrála Egyptany a dospělí zajistili hudební doprovod – kytary, basa, zpěv. Za tímto účelem se sešla po mnoha letech opět schola, která se ve farnosti scházela v 90. letech.“

Nácvik Mojžíše trval půl roku, zkoušky probíhaly každý týden rozdělené na tři skupiny – děti, mládež a dospělí, později společně. Bylo to překrásné období, kdy se všichni při nácvicích skvěle bavili i přes jisté věkové rozdíly. Zpestřením byly nádherné kostýmy od paní Hanky Trtílkové, které pomohly hercům vžít se do rolí. O svinovské pouti v neděli odpoledne 21. června 2009 proběhla za ohromné účasti diváků ve svinovském kostele premiéra. Herci předvedli skvělý výkon. Mojžíš se pak hrál v následujícím roce i v okolních farnostech: v září v Krásném Poli, v říjnu v Hrabůvce, v březnu v Zábřehu a v dubnu v Porubě.“

Společenství, které se vytvořilo při zkouškách Mojžíše, se stalo sebranou partou. Téměř všichni souhlasili, když se vynořil nápad pustit se do nácviku nového muzikálu Josef Egyptský. Režisérské role se opět ujala Petra Nejedlá a k tomu vysvětluje:

„Zatímco v Mojžíšovi hrály hlavní role děti, v Josefovi si zahrála především mládež a dospělí. Hlavní role se ujal herecký talent Martin Lojek, jeho bratry a otce hráli dospělí muži, mládež hrála egyptský dvůr a děti znovu Izraelity. Hudební doprovod zajistila stejná schola dospělých jako v Mojžíšovi, hrálo se na kytary, basu a foukací harmoniku. Nácvik trval od listopadu do června. Josef byl nesmírně náročný, jelikož jeho zkouškami prošlo asi 50 lidí. Pravidelně se účastnilo více než 30 lidí a na premiéře vystoupilo 34 herců a zpěváků. Premiéra se konala 20. června v kostele Krista Krále ve Svinově.“

Premiéra byla zároveň i derniérou, neboť hlavní režisérka Petra Nejedlá během velkých prázdnin odcestovala na dlouhodobější pobyt do zahraničí.

Divadelní soubor tělovýchovné jednoty Orel, rok 1947

Divadelní soubor farnosti s příběhem Pinokia, rok 2006

Divadelní soubor farnosti s biblickým příběhem Josef Egyptský, rok 2010

Vánoční pásmo, rok 2008

Výstavy

Jan Larisch

Rok 1999

První výstava byla v kostele instalována v červnu roku 1999. Podnětem k její realizaci byla připomínka 70. výročí posvěcení našeho kostela a snaha tuto událost farníkům blíže konkretizovat. Vznikla z dokumentů farního archivu, zápůjček farníků a z depozitáře farního kostela. I když byla výstava vytvářena tzv. „na koleně“ a „na rychlo“ a bez větších zkušeností, odvedl tým farních spolupracovníků pod vedením duchovního správce dílo, které je doposud při různých příležitostech pro informovanost návštěvníků kostela znovu instalováno.

Rok 2004

Na konci roku 2004 v rámci prohloubení prožívání vánočního období se konala v kostele výstava betlémů. Zorganizovaly a připravily ji paní Pavla Dluhošová a Jarmila Kořístková pod hlavičkou Unie katolických žen. Část betlémů bylo půjčeno od farníků a část poskytla paní Zdeňka Havránková, která coby členka Českého sdružení přátel betlémů měla možnost poskytnout pro výstavu ne zcela běžné betlémy. Celkem se shromáždilo 25 betlémů.

Rok 2005

V roce 2005 se připomínalo 60. výročí konce 2. světové války. Svinov byl Rudou armádou osvobozen po těžkých čtyřdenních bojích 30. dubna 1945. Úřad městského obvodu pro tuto příležitost připravil putovní výstavu fotografií zachycující naši obec právě v tomto období. Výstava byla ve dnech 6.–8. května instalována i v našem kostele a stala se viditelným mementem mše svaté, která byla v neděli 8. května obětována za všechny oběti této války a také na poděkování za život v míru.

Podobně jako v předcházejícím roce se i v závěru tohoto roku ve vánočním období konala další výstava betlémů, kterou opět připravila Unie katolických žen. Betlemářka paní Zdeňka Havránková i na tuto výstavu poskytla ze svých sbírek další exempláře. Bylo vystavováno 30 betlémů.

Rok 2007

Ve spolupráci se Základní školou ve Svinově byla v kostele v červnu 2007 při příležitosti svinovské poutě instalována výstava Naše historie a současnost. Tuto výstavu v rámci většího projektu týkajícího se poznávání historie obce vytvářeli v průběhu školního roku pod vedením svých učitelů žáci svinovské školy. Jednalo se o pětidílný oboustranný přenosný panel, na kterém byly umístěny dvojice fotografií těchto staveb. Jedna z fotografií byla historická a druhá, dle možností fotografována z téhož místa,

ze současnosti. Fotografie byly opatřeny doprovodným textem. Dvojice fotografií je možno dodnes nalézt a shlédnout na www.krajinazaskolou.cz.

Rok 2008

V roce 2008 v rámci kulatého 190. výročí založení Vítkovických železáren doputovala i do našeho kostela výstava o zakladateli těchto železáren olomouckém arcibiskupovi Rudolfu Janu Habsburském. Tato výstava byla vytvořena ve spolupráci PhDr. Přemysla Dvorského a P.Jana Larische Th.D. pod hlavičkou agentury ProArte 21 a v průběhu devíti měsíců prošla jedenácti ostravskými katolickými kostely, svou pouť pak ukončila o Vánocích v katedrále sv. Václava v Olomouci.

Rok 2009

Rok 2009 byl na výstavy bohatý.

V době postní a velikonoční (měsíce březen–květen) byla v kostele instalována putovní výstava o P. Richardu Henkesovi. Tento kněz, který působil v naší diecézi, se pro své protinacistické postoje ocitl v roce 1943 v koncentračním táboře v Dachau. V kritické situaci tyfové epidemie se dobrovolně nabídl pomoci při ošetřování nemocných vězňů. Sám se přitom tyfem nakazil a 22. února 1945 zemřel. V současné době probíhá proces jeho blahorečení.

V červnu byla při příležitosti 80. výročí posvěcení našeho kostela po deseti letech renovována a opět instalována výstava o historii našeho kostela i farnosti z roku 1999 a dva měsíce byla přístupna široké veřejnosti.

V závěru roku na svinovský krmáš v neděli 22. listopadu byla při příležitosti 60. výročí návštěvy biskupa Františka Tomáška ve Svinově nejen odhalena pamětní deska, ale i otevřena výstava o této mimořádné osobnosti české církve. Ta byla v kostele umístěna téměř celý rok a pak byla propůjčena do Bohušova u Krnova, kde byla umístěna v nově otevřeném památníku Františku kardinálu Tomáškovi, který v této obci od 1. ledna 1951 až do svého zatčení 23. července 1951 působil jako duchovní správce.

Panel výstavy-arcibiskup Rudolf Jan, zakladatel Vítkovických železáren, rok 2008

Panel výstavy-P.Richard Henkes, mučedník a kandidát blahořečení, rok 2009

Poutní zájezdy

Jan Larisch

Putování je odedávna součástí náboženské praxe a patří k životu jak jednotlivce, tak celého společenství. Společné putování patří ke konstantám života každé farnosti. Dříve se takové putování konalo pěšky, se zavedením nových dopravních prostředků se změnilo v poutní zájezdy vlaky, autobusy nebo také na cyklistických kolech či motorkách. Moderní doba znovu objevuje krásu pěšího putování. Putuje se na tradiční poutní místa, putuje se na různá modlitební setkání. Cílem není jen návštěva kulturního či historického místa, ale skrze setkání s Bohem najít kousek pokoje pro svou duši. To platilo a platí i o svinovské farnosti.

Poutě k Panně Marii na Hrabyň

Teritoriálně příslušel Svinov k opavskému Slezsku a pro česky mluvící část opavského Slezska byl ústředním poutním místem chrám Panny Marie na Hrabyň. V povědomí lidí je toto poutní místo svázáno s postavou faráře Böhma, který toto poutní místo výrazným způsobem pozvedl a proslavil, a také s postavou Petra Bezruče, který o svém vztahu k Panně Marii Hrabyňské napsal známou báseň Hrabyň.

Svinovští toto poutní místo navštěvovali od nepaměti. Hlavní poutě se konaly na svátek Nanebevzetí Panny Marie 15. srpna a na svátek Narození Panny Marie 8. září. Ze Svinova se organizovaly poutě mužů, žen a dětí, zpočátku se držela tradice společných poutí s porubskou farností, později se svinovští organizačně osamostatnili. V době nacistické okupace bylo poutní hnutí na Hrabyň utlumeno, v době vlády komunistů bylo organizování kolektivních poutí na Hrabyň znemožněno. Mnozí farníci však při příležitosti poutních slavností na bohoslužby přicházeli individuálně. Po roce 1989 se poutě na Hrabyň znovu oživují a k novodobým tradicím patří vypravení poutního autobusu ze Svinova v den slavení svátku Nanebevzetí Panny Marie v měsíci srpnu.

Slezská pouť na Svatý Hostýn a na Velehrad

Svinovští se pravidelně zúčastňovali Slezské pouti na Svatý Hostýn a na Velehrad, která byla 2–3 denní a konala se vždy v měsíci červenci. Tato tradice byla přerušena německou okupací. Jako náhradní byla ve stejném termínu v roce 1939 konána farní pouť do Králík na Horu Matky Boží.

Po válce byla v červenci roku 1947 tradice Slezských poutí na Svatý Hostýn a Velehrad oživena a svinovští se jí jak v roce 1947, tak v roce 1948 v hojném počtu zúčastnili. Pouť však mohla být oživena jen krátce, neboť po uchopení moci komunisty v únoru 1948 byly hromadné pouti zakázány. Postupně tyto společné Slezské poutě upadly v zapomenutí a po roce 1989 nebyly znovu oživeny.

Mimořádné poutní události

Celostátní sjezd katolíků ČSR byl mimořádnou událostí v době první Československé republiky. Konal se ve dnech 27. června až 1. července 1935 v Praze a zúčastnilo se ho dle různých odhadů až půl miliónů katolíků. Byl to jeden z vrcholů katolického života tohoto období, kdy po silných protikatolických tlacích po vzniku Republiky československé se podařilo československým katolíkům zvrátit tyto tendence a byli postupně akceptováni jako významná společenská skupina. Ze Svinova se tehdy vypravilo veřejně se přihlásit ke katolické víře 70 osob, vedených katechetou P. Františkem Kristem.

Dalšími mimořádnými poutními událostmi byly návštěvy papežů. Mnozí svinovští se těchto poutí zúčastnili, jak za tímto účelem diecézí vypraveným vlakem, tak autobusy při příležitosti návštěvy papeže Jana Pavla II. v roce 1990 na Velehradě, v roce 1995 v Olomouci a v roce 1997 v Praze. Obdobně to platilo i při příležitosti návštěvy papeže Benedikta XVI. v Brně a ve Staré Boleslavi v roce 2009.

Putování na poutní místa

Kromě těchto pravidelných a mimořádných poutí se někdy více a někdy méně organizovaly poutní zájezdy na různá poutní místa.

Za P. Františka Gavlas se jednou za rok společně putovalo na některé z významných moravských poutních míst, např. do Křtin, Sloupu, na Svatý Kopeček a na Svatý Hostýn, ke sv. Antonínovi na Blatnickou horu. Je pravděpodobné, že P. František Gavlás získal povolení církevního tajemníka a tudíž i možnost objednat autobus pro tyto zájezdy díky svým postojům vůči Mírovému hnutí katolického duchovenstva.

Jeho nástupci P. Janu Němcovi pro jeho „jiné“ postoje takovéto dovolení uděleno nebylo. Proto se za dobu jeho působení s výjimkou roku 1969 žádný poutní zájezd nekonal. V té době mohla organizovat poutní zájezdy jen MO ČSL pod oficiálním pojmenováním „exkurse“ či „poznávací zájezd po historických památkách“ a pro „jistotu“ se takových zájezdů ani pan farář Němec nezúčastňoval. Pouze v roce 1969 při příležitosti 1100. výročí smrti sv. Cyrila (Konstantina) farnost putovala na Velehrad. Vzhledem k tomu, že den poutě připadl na neděli, byl vedením poutě pověřen blízký spolupracovník pana faráře pan Jaroslav Dluhoš.

Za P. Slávka Straky se postupně poutní hnutí ve farnosti oživuje. Především jsou to výše zmíněné pouti při příležitosti zmíněných návštěv papeže Jana Pavla II.. Nově založenou poutní tradici se stala společná pout' děkanátu Ostrava k Panně Marii do Frýdku, která se koná jedenkrát za rok jako prosba za dobré křesťanské rodiny a nová kněžská a řeholní povolání.

Uskutečnily se také dva dětské poutní autobusové zájezdy organizované MO KDU - ČSL pro děti z farnosti. První se konal v letních měsících roku 1992 k Panně Marii na Turzovku a ke sv. Cyrilovi a Metoději na Radhošť, druhý v roce 1993 na poutní místo Cvilín u Krnova.

Za P. Jana Larische, který pokračuje ve výše naznačené poutní tradici, pak ještě přibyla výše připomenutá pout' na Hrabýň a také jednou nebo dvakrát za rok společ-

né putování na různá poutní místa, volená dle různých aktuálních okolností. Navštěvují se poutní místa jak doma, tak v blízkém i vzdálenějším okolí – Panna Maria ve skále (Mariastein) na Spálovsku, Stará Voda, Svatý Kopeček, Příbor, Uhlířský vrch na Bruntálsku, v zahraničí Mariazell v Rakousku v rámci Středoevropských katolických dnů v roce 2004, nebo v Polsku Třebnice v rámci diecézní poutě v roce 2001, do Krakova v roce 2002, Čenstochová, Kalvarie Zebrzydovská či rodiště papeže Jana Pavla II. Wadowice v roce 2005 a téhož roku také na Slovensku Šaštín, popř. Turzovka v roce 2007, a dokonce i Řím v Jubilejním roce 2000 v rámci Národní poutě.

Některé poutě se konaly cíleně po nových kostelích naší diecéze, jindy byla pouť spojena s účastí na primiční mši našich novokněží, kteří jako jáhni konali pastorační praxi ve Svinově. Pro připomenutí: Adam Malek 25. června 2000 Katovice-Josefovec, Pavel Moravec 5. července 2003 Bolatice, Vojtěch Janšta 29. června 2008 Opava, Martin Kudla 5. července 2009 Karviná, Pavel Jiřík 29. června 2010 Lubina u Kopřivnice.

Některé poutě byly tématické, jako například v roce 2005 návštěva moravských kostelů zasvěcených Kristu Králi, nebo po stopách olomouckých arcibiskupů 20. století v roce 2008. Většina těchto poutí se uskutečnila autokary, některé se ale konaly alespoň z části pěšky, cyklisticky nebo automobily.

Poutní zájezd na Horu Matky Boží u Králík a do Červené Vody,
třetí zprava P.Bohumír Vitásek, rok 1989

Poutní zájezd do Krakowa, rok 2002

Poutní zájezd na Turzovku, rok 1992

Poutní zájezd do kostela Krista Krále v Prakšicích,
první zprava P.Jan Larisch, rok 2005

Farní tábory

Petra Nejedly

Poutní zájezd do Čenstochové, horní řada zprava P. Jan Larisch a jáhen Pavel Grodek, rok 2005

Tradice prázdninových pobytů či táborů, popř. farních táborů začala v rámci celé společnosti vznikat v 1. polovině 20. století. To platilo i o katolickém prostředí. Byli to především Katoličtí skauti, kteří si organizovali svoje letní prázdninové tábory, a také katoličtí středoškoláci. Tito se v době prázdnin na tzv. Akademických týdnech setkávali a společně se věnovali kulturním, společenským a náboženským tématům.

Teprve po 2. světové válce se dvou až třítýdenní prázdninové pobyty coby pionýrské tábory ROH prosadily do života společnosti, ale bohužel jako cílený formační nástroj komunisticko-ateistické ideologie při výchově mladé generace. Jinak orientované setkávání dětí a mládeže bylo v lepším případě podezřelé, v horším pro vedoucí trestné.

V katolickém prostředí se zvláště po uvolnění v době Pražského jara, kdy se udělaly první zkušenosti s takovouto činností, začaly tiše a nenápadně organizovat prázdninové pobyty pro děti a mládež. Většinou to byla záležitost katolických rodičů, kteří se mezi sebou domluvili, “posbírali” děti a na nějaké chalupě “inkognito” spolu prožili týden či dva. Také salesiáni organizovali tzv. chaloupky. Obojí mělo kromě běžného táborového programu také svůj program náboženský a duchovní. Vše ale probíhalo v režimu utajení, informace o organizování takového pobytu se dostávaly jen k určitému okruhu farníků a často o nich nevěděl ani místní farář.

Teprve po roce 1989 společenská situace umožňovala organizovat prázdninové pobyty. Nejčastěji – podle vzpomínek farníků – k tomuto účelu jedna nejmenovaná svinovská rodina propůjčila svou chatu v Beskydech, kde chlapci a děvčata (většinou ministranti a děvčata ze scholy) jednou až třikrát za rok společně prožívali volné chvíle buď prázdnin, nebo aspoň víkendových pobytů, kterých se dle svých možností zúčastňoval i o. Slávek. Postupně však ve farním společenství dozrávala myšlenka nabídnout dětem skutečný farní tábor. Stalo se tak poprvé na počátku roku 2001.

Rok 2001

V roce 2001 se konal první farní tábor. Na počátku byla myšlenka umožnit dětem ze scholichy o prázdninách delší společný pobyt, aby se mohly lépe skamarádit, a ochota několika dospělých věnovat se dětem celý týden. Tohoto tábora se zúčastnilo 11 dětí, byl to spíše týdenní rodinný výlet. Děti byly ještě malé – všechny byly na prvním stupni základní školy. Vedení se ujal Lukáš Klezla, Petra Nejedly a Honza Blažek, kteří pak vedli tábory společně až do roku 2010. V kuchyni vařila Pavla Blažková, která se účastnila jako hlavní kuchařka i všech následujících táborů až do roku 2010.

Tábor se konal v týdnu od 23. do 28. července v Kunčicích pod Ondřejníkem. Celý týden přšelo, ale atmosféra byla bezvadná. Tenkrát ještě nebyla žádná celotáborová hra ani trička, ale děti rozdělené na dvě družstva soutěžily v různých činnostech a získávaly body. Poprvé se konala i strašidelná stezka odvahy.

Rok 2002

O prázdninách roku 2002 v týdnu od 27. července do 3. srpna se konal druhý farní tábor v Melči. Počet dětí se zdvojnásobil – tentokrát se ho zúčastnilo 22 dětí a tím také i počet vedoucích z řad farní mládeže. Byly rozděleny na čtyři družstva, každé družstvo mělo svou barvu táborového trička. První táborová trička byla ještě ručně malovaná.

Poprvé děti hrály celotáborovou hru “Hledání pokladu”. V programu nechyběla stezka odvahy, koupání v řece, výlety, hry, mše svaté. Všichni účastníci se vrátili nadšení, rozhodnutí pokračovat v tradici i v příštím roce.

Rok 2003

Od 9. do 16. srpna se konal třetí farní tábor na faře v Pohoří u Oder. Zúčastnilo se 24 dětí. Poprvé měly tištěná táborová trička. Tábor byl bezvadně připraven včetně rekvizit. Tématem se stala “Plavba kolem světa”. Každé ráno vedoucí zahráli scénku a děti podle ní poznaly, kde budou ten den žít.

První den se doplavily do Grónska. Honza Blažek přijel do herny na lyžích, ve sněžulích, v kožichu, beranici a rukavicích. O sněžulích tvrdil, že to jsou jeho letní boty a na konci scénky prohlásil, že je tam příliš horko a odchází do ledničky. Pak už soutěžily děti. Ač bylo léto, vozily se na sánkách a házely po sobě papírové (sněhové) koule. Na travnatém hřišti pak jezdily na lyžích.

Druhý den loď dorazila do Ameriky. Děti střílely šipkami do terče jako Indiáni, lovily bizona, vyráběly havajské květy a pak ověnčené tančily havajské tance. Naučily se taky country tance, v Mexiku střílely z vodní pistole, pak hrály moderní sport – softbal.

Třetí den v Africe se vydaly k Viktoriiným vodopádům – polévaly se kelímky s vodou. Večer šly všechny s karimatkami pozorovat hvězdy.

Čtvrtý den loď přistála v Itálii, pluli jsme na gondole, nechyběla mafie a koupání v moři (místní koupaliště.)

Následoval den ve Vietnamu – volba Miss Vietnam, přebírání rýže hůlkami a ochucování rýže. Nakonec návrat do ČR, tančila se polka, hrály se “staré pověsti české”, šlo se na výlet s ranečkem Honzových buchet. Tábor se velmi vydařil.

Rok 2004

V týdnu od 14. do 21. srpna proběhl čtvrtý farní tábor, tentokrát v salesiánském středisku v Hradci nad Moravicí. Téma bylo předem promyšlené – “Detektivní pátrání po ukradeném obraze”, ale když děti začaly hru hrát, všechny věřily, že je to skutečnost, takže ji hrály celý týden doopravdy. (Teprve o mnoho let později se děti dozvěděly, že to byla jen hra.) Místní policie byla velmi vstřícná a hrála hru s námi.

První den šly děti do zámeckého parku, kde visel na stromě vzácný obraz Panny Marie ze 16. století (ve skutečnosti od Blažků z obývacího pokoje). Druhý den jeden z vedoucích nenápadně obraz „ukradl“ a schoval na faře, děti šly kolem, zjistily, že ten obraz tam není a vedoucí vše oznámily policii. Všechno vypadalo tak skutečně! Červenobí-

lá páska v parku – označení místa činu. Když děti přicházely k faře, zároveň s nimi přijížděly dvě policejní auta a ochotní místní policisté se smyslem pro humor se vyptávali děti na různé podrobnosti. Pak paní starostka, která se přišla děti zeptat, zda neviděly někoho podezřelého. (Starostku nám hrála místní kamarádka a zloděje její syn. Na její otázku děti popsaly jejího “podezřelého” syna v nejhorších barvách.) Nechyběla ani předem domluvená návštěva policisty, který učil děti snímat otisky prstů a dalším pátracím technikám.

Jako odměnu za pomoc při pátrání dostaly děti od “starostky” trička s nápisem “detektivní pátrání” a s obrázkem Sherlocka Holmese. Trička byla předem vytištěná v Ostravě, ale jelikož děti hře věřily, museli jim vedoucí předat trička nenápadně. Ke konci tábora našly děti stopu – rám obrazu pohozený vedoucími do příkopu. Díky této stopě se povedlo vypátrat zloděje a děti odjely z tábora s pocitem dobře vykonané práce.

Rok 2005

Středisko v Hradci bylo nadstandardně vybaveno pokojíčky a dokonce i dvěma tělocvičnami, proto se tam od 30. července do 6. srpna konal další farní tábor.

Tentokrát se putovalo časem. Děti se jeden den ocitly v pravěku, vyráběly si kostěné a jiné nástroje, lovily bizona, který se předem naporcoval a rozvěsil po stromech (v sáčkách visely párky). Další dny nechyběla Trójská válka se soutěží o nejkrásnější Helenu, kterou pak děti na vozičku slavnostně vezly celým Hradcem.

Další den prožily v období rytířů a princezen, konaly se závody s dřevci a princezny se oblékly do krásných šatů a povzbuzovaly své prince ke statečnému boji. Jeden den na vlastní kůži zažily druhou světovou válku, jindy zase období komunismu – s rudými mašlemi ve vlasech si vyráběly lampióny, které pak večer nesly v lampiónovém průvodu po zámeckém parku za zpěvu budovatelských písní. Nechyběla spartakiáda a poutavé povídání o tom, jak se žilo věřícím dětem v tomto období.

Tábor skončil v budoucnosti – děti si vyzkoušely, jaké to asi bude jednou v nebi. Nikomu se nechtělo vracet se poslední den zase na zem a odjet domů, ale rozloučili jsme se s pevným předsevzetím, že se zase další rok sejdem na dalším táboře.

Rok 2006

V době jarních prázdnin v týdnu od 13. do 19. března zorganizoval jáhen Martin Sudora první a doposud jediný farní příměstský tábor pro děti a mládež. Zúčastnilo se ho 15 dětí. V programu nechyběla návštěva ostravského planetária a bohumínské aquacentra, dopoledne plné her a zábavy na farním hřišti. Po pěkně prožitém dni se děti vracely na noc domů, aby se ráno opět mohly zúčastnit připraveného programu.

Od 5.–12. srpna se konal další tábor opět v Melči. Téma tentokrát vymyslel jáhen Martin Sudora, který se tábora zúčastnil spolu s tradičním týmem vedoucích.

Vzhledem k popularitě filmů o Harrym Potterovi se Harry stal tématem i pro ten-

to tábor. Už před odjezdem dostalo každé dítě domů poštou dopis, co si má přivést do čarodějné školy v Bradavicích. Děti se první den proměnily v čaroděje, dostaly čarodějnou hůlku, naučily se kouzlit, říkat zaklínadla. Některé úkoly byly skutečně těžké – například sbíraly slimáky nebo musely vzít do ruky pavouka. Nechyběl dobrodružný výlet do okolí pro mladší děti a plazení se ve štolách pro starší děti.

Dobrodružný tábor provázela kouzelnická atmosféra. Mezi moderní prvky patřil i dabbing. Děti samy dabovaly některé scény z Harryho Pottera a vymýšlely pro film nové vtipné dialogy.

Rok 2007

Další tábor se konal od 28. července do 4. srpna v Potštátě, zúčastnilo se rekordních 34 dětí. Téma bylo opět originální: Putování vesmírem. Vedoucí si sestrojili raketu, pomocí které létali vesmírem. Každý den přistáli na jiné planetě a setkali se s místními obyvateli.

Ač to původně nebylo v plánu, tábor byl velmi duchovní, neboť téma donutilo děti přemýšlet nad různě handicapovanými lidmi a prožít jeden den tak jako oni. Jeden den prožily se zavázanýma očima, aby si vyzkoušely, jaké je být slepý, jiný den přistály na planetě Hluchavce a učily se znakovou řeč, kterou se pak měly dorozumět.

Nesmírně vtipným, ale také silným zážitkem byl pro všechny Den siamských dvojčat – dvě děti byly k sobě přivázány provázkem za zápěstí a musely spolu prožít celý den v těsné blízkosti. Jeden den probíhaly také závody na invalidních vozíčkách – děti se naučily jezdit na nich a vyzkoušely si, jak se žije lidem, kteří nemohou běhat a skákat. Po těchto zážitcích se nesmírně prohloubilo pochopení handicapovaných lidí a děti se za ně denně modlily.

Rok 2008

Další tábor proběhl od 28. července do 4. srpna Charvátch u Olomouce. Téma opět nezapomenutelné: Hrátky se zvířátky. Každý den měly děti možnost prožít jako jedno zvíře.

Postupně tak prožily den hada, den pavouka, jeden den si vyzkoušeli, jaké to je být psem a chodit na vodítku, dokonce se zúčastnily psí olympiády a musely se svým „páníčkem“ zdolávat různé psí překážky.

Ve dni tučňáka se rozdělily do párů – tučňák a tučňáče dostali jedno opravdické vajíčko, které museli uchránit před nájezdy ledních medvědů (vedoucích). Nejdříve si páry společně vystavěly u řeky hnízdo, uložily do něho vajíčko a pak je chránily. Nevinná hra se změnila v masakr ledních medvědů – vedoucí byli překvapení, jak jsou tučňáci bojovní, pokud jde o jejich potomky. Některé páry si k vajíčku vytvořily tak osobní vztah, že mu dokonce daly jméno. Když byly na konci hry vyzvány, aby vajíčka vrátily do kuchyně, hlasitě protestovaly: „To nééé, usmaží nám Alfréda!“

Vzhledem k tomu, že starších dětí neubývalo a mladších přibývalo, byly děti poprvé rozděleny na dvě mladší a dvě starší družstva a program se pro obě skupiny občas lišil. Každé odpoledne si starší děti otevřely pro mladší děti dílny, ve kterých

je podle svých schopností učily kreslit, vyrábět předměty z papíru i dalších surovin, zpívat, hrát divadlo. Zájem o dílny byl obrovský, podíl starších dětí na vedení tábora všichni ocenili.

Rok 2009

Poslední společný tábor tradiční party dětí se konal od 8. do 15. srpna v Budišově nad Budišovkou. Tábor byl organizačně velmi náročný, protože nejmladším dětem bylo pět, zatímco nejstarším 17 let. Vzhledem k odlišnosti programu a množství dětí byly tentokrát děti rozděleny na 6 skupin – dvě družstva mladších dětí, dvě středních a dvě nejstarších. Jelikož bylo účastníků tolik, že se na žádnou faru už nevešli, tábor se poprvé konal v Domě dětí a mládeže.

Téma tábora bylo „Z pohádky do pohádky“, a tak děti prožily každý den v jedné pohádce. Nejstarší děti se ujal ranních scének a podle svých možností se podílely na vedení, až nakonec poslední den prožili všichni „tábor naruby“, vedoucí hráli děti a vytvořili svůj tým „medvědích včelíků“, zatímco nejstarší děti vymýšlely program na celý den.

Organizačně náročný tábor si všichni užili, vedoucí tentokrát vymýšleli trojí program. Jeden den šli s Hloupým Honzou na celodenní výlet s ranečkem buchet. Starší děti měly možnost vyzkoušet si slaňování po skále, zatímco mladší děti měly svůj program v lese – princezny se oblékly do šatů a princové je zachraňovali před zlým drakem – museli přemoci draka, princezny odvézat od stromů a políbit. Nechyběla Perníková chaloupka – Jeníček s Mařenkou sbírající v lese borůvky, u čehož je obtěžoval bodavý hmyz – ostatní děti, které na ně z foukaček střílely kuličky. Se Sněhurkou lovily otrávená jablka z hrnce, poslední den prožily i Maxipsa Fika. Tábor byl skutečně pohádkový.

Rok 2010

Tábor se konal v Charvátch u Olomouce a poprvé byl rozdělen na mladší a starší děti i časově. Mladší děti do 12 let odjely v sobotu 31. července a zůstaly do další soboty. V pátek se přidala mládež – přijela na čtyři dny. Pátek prožili všichni společně, mládež se přidala do skupinek dětí a pomohla jim získat poslední body. Večer všichni společně zmokli při stezce odvahy. V sobotu odjely děti a mládež zůstala.

Tématem pro mladší i starší se stali „Superhrdinové“. Děti dostaly kromě tradičního táborového trička taky superhrdinský plášť, na který získávaly každý večer přížeňlovačky. Plášť se tak po celý tábor plnil různými ozdobami. Každý den musely děti splnit několik obyčejných úkolů a taky jeden superhrdinský čin, na který si musely obléct svůj superhrdinský plášť.

Mezi nejoblíbenější aktivity patřilo učit se létat – na kladce zavěšené na mostě létaly děti nahoru a dolů, zatímco ostatní je tahaly. Nechyběly silácké soutěže, ale také pomoc druhému – jak se na správného superhrdinu sluší a patří.

Mládež pak prožila své tři dny v Charvátch sama, účastníci se rozdělili na dvě družstva a společně prožili některé hry, které předtím zahrály děti. Podíleli se na pro-

gramu a aktivně připravili velmi vtipné scénky pro vedoucí. Zvláště povedená byla „Ordinace psychiatra“, ve které se postupně vystřídala spousta pacientů z řad mládežníků a doktor všem naordinoval nutelu jako účinný lék na všechny problémy. Vzhledem k organizačním problémům – do Charvát přijel další tábor – se poslední dva dny tábora staly příměstským táborem a mládež je prožila ve Svinově na faře, kde na zahradě opekla buřty a poslední den šla společně do kina.

Rok 2011

V roce 2011 se stalo něco, co se povede málokterým táborníkům – mládež, která se od roku 2001 účastnila táborů jako děti, se poprvé ujala vedení. Z tradiční party vedoucích zůstala jen Petra Nejedlá, ostatních funkcí vedoucích i kuchařek se ujala ochotná mládež.

Od 6. do 13. srpna vyrazilo 20 dětí pod vedením nových mladých vedoucích do Blahutovic u Nového Jičína. Tématem se staly Olympijské hry. Děti byly rozděleny do čtyř týmů a každé družstvo bojovalo za svůj stát: Austrálie, Izrael, Nepál a Česká republika.

Hry byly především sportovní – v lese, na hřišti, po vesnici, ale taky logické – řešení olympijských kvízů. Nechybělo pár bojových her v lese. Střílelo se z luky, točilo „olympijskými“ kruhy kolem pasu, „olympionici“ se zúčastnili řady štafet a závodů. Velmi povedený byl diskokarneval – roztančený, ale i soutěžní – děti zaujala romantická soutěž s pokličkou. Poslední večer byly všechny děti pozvány do „olympijské restaurace Interhotelu Blaho“, kde si mohly z jídelního lístku objednat podle své chuti z velké nabídky hotových pokrmů a nápojů a byly obslouženy kuchařkami, které se pro tuto příležitost staly i servírkami.

Na konci tábora všichni vyráběli medaile pro ty, kdo si je zaslouží. Odměňovali nejen vedoucí děti, ale také děti vedoucí. Rodinná atmosféra, která provázela celý tábor, jistě zahájila novou táborovou tradici – new generation, která bude pokračovat i v následujících letech v nádherné řadě farních táborů.

Krátký filmový klip z tábora je možno shlédnout na www.youtube.com/watch?v=lGdAvx8Stoc.

Tábor v Kunčicích pod Ondřejníkem, rok 2001

Tábor v Hradci nad Moravicí, vedoucí, rok 2005

Sportovní aktivity

Jan Larisch

Tělovýchovná jednota OREL

Orel byl jedním z katolických spolků, které se zabývaly sportovními aktivitami. Místní svinovská jednota Orla kromě jiného (podrobněji viz kapitola Katolické a náboženské spolky) každoročně organizovala veřejná vystoupení, kde kromě společných cvičení rozdělených dle stavů – muži, ženy, dorostenci, dorostenky, žáci a žačky – byl i kulturní a zábavný program. Mezi svinovskými Orly byla pěstována i házená (pravděpodobně jeden z kořenů současné svinovské házené) a také cvičení na bradlech a jiném nářadí.

Největší událostí v tomto ohledu byl 7. župní orelský slet Kadlčákovy župy, který se konal 24. června 1934 ve Svinově a kterého se účastnilo přes 4500 Orlů a Orlíc. Na prostranství před kostelem byla dopoledne sloužena pro účastníky polní mše, kterou celeb-roval P. Štěpán Herat, župní vzdělavatel a katecheta z Moravské Ostravy. Odpoledne se konal slavnostní průvod Svinovem a po něm veřejné cvičení na zahradě u Hurníků.

V roce 1938 byl Orel nacisty zrušen, po 2. světové válce byla v roce 1945 místní jednota Orla znovu obnovena a znovu se pustila do práce. 8. září 1946 uspořádala první poválečné veřejné cvičení. Ráno byla společná mše svatá, odpoledne svátostné požehnání a pak slavnostní průvod obcí na místo cvičení, kterým byla zahrada hostince „U Hurníků“. Podobně se orelské veřejné cvičení konalo ještě i v následujícím roce, ale tentokrát naposledy. V roce 1950 byl Orel opět zrušen a ve Svinově už nebyl nikdy obnoven.

Memoriál P. Jana Němce

Po smrti dlouholetého svinovského faráře P. Jana Němce 5. února 1986 se na přelomu roku 1986–1987 ve farním společenství vynořila iniciativa k uspořádání fotbalového turnaje s názvem „Memoriál P. Jana Němce“. Nápad se ujal a do čela realizace se postavili Jarek Dluhoš a Jan Vitásek. Už v jarních měsících roku 1987 se na travnaté ploše upravené pro fotbalové zápasy v Přemyšově setkala mužstva z Poruby, Pustkovce, Krásného Pole, Výškovic a dvě mužstva z farnosti Svinov. Svinovští farníci zajistili jak občerstvení, tak ceny pro vítěze.

Vzhledem k neustálému státnímu dozoru nad církvemi vše probíhalo utajeně a jen po linii laiků. Tehdejší farář P. Miroslav Straka byl na turnajích přítomen, ale kvůli tehdejší politické situaci se držel v pozadí, neboť už jen náznak práce s mládeží zaregistrovaný tehdejší komunistickou Státní bezpečností by znamenal riziko ztráty státního souhlasu k výkonu duchovenské činnosti.

Memoriál se konal i na jaře roku 1988 a ještě v roce 1989. Tehdy byl takovýto turnaj tak trochu nebezpečný, protože se jeho organizátoři pohybovali na hranici maře-

Tábor v Potštátě, rok 2007

Tábor v Blahutovicích, rok 2011

ní státního dozoru nad církvemi. Ale pro příležitost společného setkání toto nebezpečí riskovali. I když se nedochovala informace o tom, kdo vlastně vyhrál a co bylo první cenou, zážitek společně strávených odpolední přetrval. Po „sametové revoluci“ se vzhledem k novým možnostem a činnostem snaha pokračovat v započaté tradici vytratila.

Současnost

Ze spontánního zájmu farníků se staly součástí života farnosti dvě sportovní aktivity. Především to byly a jsou pravidelné středeční fotbalové, popř. florbalové zápasy. V letech 2000–2002 došlo totiž ke komplexní úpravě farní zahrady. Byly vykáceny staré ovocné stromy, terén srovnán a vytvořena rovná travnatá plocha. Ta přitáhla zájem sportovněji založených farníků, ke kterým se přidali i jejich kamarádi, byly pořízeny fotbalové branky a v letních měsících se pravidelně každou středu začala hrát a dodnes hrají fotbalová utkání. V zimních měsících si k tomuto účelu farnost pronajímá školní tělocvičnu a zde se pořádají fotbalová, popř. florbalová utkání.

Druhou sportovní akcí je každoroční adventní turnaj ve stolním tenisu, který probíhá odpoledne o 3. neděli adventní přímo na faře. Tento turnaj bude mít letos svůj jubilejní 10. ročník.

Pro děti se příležitostně organizují sportovní, popř. zábavná odpoledne, jako například Tečka za prázdninami, Den dětí nebo Drakyáda.

Taneční vystoupení při dožínkové slavnosti, rok 1947

Orelská jednota ve Svinově, rok 1927

Memoriál P.Jana Němce, rok 1989

Florbalový zápas mezi svinovskou a hukvaldko-rychlatickou farností, rok 2004

Adventní turnaj ve stolním tenise, rok 2009

Koncerty a pořady s duchovní tematikou

Jan Larisch

Je jisté, že hudba a zpěv byly součástí bohoslužeb od nepaměti. Nejen lidový zpěv, ale také orchestrální mezihry byly součástí tzv. figurálních („ozdobných“) mší svatých a místní chrámový sbor často rozšířený o profesionály se snažil co nejlépe dostát nejen požadavkům skladatele, ale především slavnostnosti bohoslužby. Koncerty jako takové se v sakrálních prostorách začaly konat až ve 20. století,

První zmínka o takovémto koncertu v našem kostele se objevuje v naší kronice v roce 1951. Tehdy se na svátek Krista Krále 28. října konal varhanní koncert profesora Josefa Černockého. Pak se na dlouhá desetiletí farní kronika o žádném dalším koncertu nezmiňuje. Můžeme opodstatněně vyslovit názor, že v té době kromě chrámových sborů, které zpívaly při bohoslužbách, byla církevní půda pro jiná umělecká tělesa „nebezpečným územím“. Vše totiž podléhalo přísnému dozoru totalitních úředníků a jakákoliv umělecká prezentace ve spojitosti s „reakční“ církví znamenala zpochybnění umělecké úrovně interpreta.

Po roce 1989 se situace změnila. Ve spolupráci s kulturními a společenskými institucemi se ve svinovském kostele konají různá kulturně společenská setkání místního i regionálního dosahu, a to jak koncerty, tak také pořady s náboženskou či duchovní tematikou.

Předvánoční koncert ZUŠ a ZŠ a MŠ Ostrava-Svinov

Z nich má zatím nejdelší tradici „Předvánoční koncert učitelů a žáků ZUŠ, ZŠ a MŠ Ostrava-Svinov“, konaný zpravidla v posledním týdnu před vánočními svátky. První koncert se konal již v roce 1990. Na tomto koncertu nejčastěji vystupují zdejší pěvecké sbory Zvonoklíček, Cantabo, komorní sbor DaJŠ, ženský komorní sbor Dobroslava Lidmily a folklórní soubor Opavička, sólovými vystoupeními přispívají také učitelé a žáci tanečního oboru místní ZUŠ.

Svatováclavský hudební festival (2006–2011)

Druhou tradicí je zapojení svinovského kostela do sítě koncertů Svatováclavského hudebního festivalu.

Toto se stalo poprvé v roce 2006, kdy vystupovali v našem kostele Monika Žáková, Alfréd Strejček a Jan Matěj Rak. Jejich interpretaci „Písně písní Šalomounových“ doprovázela projekce obrazů akademického malíře Karla Hrudý. Koncert navštívilo mnoho posluchačů.

V následujícím ročníku festivalu vystupoval v našem kostele Ensemble Inégal z Prahy. Provedl Monteverdiho „Slavnostní benátské nešpory“ a další díla barokních

italských skladatelů. Vystoupení bylo přenášeno televizí Noe a nahráváno Českým rozhlasem.

V neděli 19. října 2008 provedlo v našem kostele Collegium 1704 a Collegium vocale 1704 barokní mši Jana Dismase Zelenky „Missa votiva“. Podle hudebních kritiků bylo toto festivalové vystoupení vrcholem ostravské hudební sezóny. Bylo rovněž nahráváno televizí Noe a přenášeno Českým rozhlasem.

Tytéž soubory v následujících ročnících festivalu provedly 24. října 2009 pod vedením sbormistra Václava Lukse oratorium „La Resurrezione“ („Vzkříšení“) G. F. Händela a 4. října 2011 „Janovy pašije“ od J. S. Bacha.

30. září 2010 vystoupil v našem kostele Slovenský komorní orchestr Bohdana Warchala, vedený Ewaldem Danelem, se skladbami Händela, Bacha, Mozarta, Schuberta a Mendelssohna-Bartholdyho. Sólistou byl houslista Roman Patočka.

Čtvero ročních období 2008 - 2011

Do ostravského koncertního cyklu „Čtvero ročních období“ jsme se poprvé zapojili 29. března 2008 „jarním“ koncertem hebrejských a židš písní a „zimním“ koncertem 20. prosince 2008, kdy v našem kostele provedlo „Collegium 1704“ skladby Heinricha Schütze (1585–1672) a jeho benátských přátel.

V roce 2009 už to byly koncerty čtyři – „jarní“ 17. dubna (Moravský komorní sbor), „letní“ 27. června (komorní orchestr „Camerata Janáček“), „podzimní“ 12. září (Stadlerovo klarinetové kvarteto) a „zimní“ 11. prosince (sopranistka Eva Dřízgová-Jirušová).

Také v roce 2010 se konala v příslušných ročních obdobích vystoupení uměleckých souborů, vrcholem těchto koncertů bylo provedení Vánočního oratoria Camille Saint-Saënsa 11. prosince 2010 mužským pěveckým sborem a orchestrem „Canticum“ spolu s Pěveckým sdružením ostravských učitelů.

Letos v květnu u nás vystoupilo Pěvecké sdružení moravských učitelů a v září Škampovo kvarteto se sólistou na klarinet Igorem Františkem.

Další koncerty

Z kulturních akcí pořádaných v našem kostele také zasluhují zmínky koncerty, organizované Úřadem městského obvodu Ostrava-Svinov, při nichž vystupovaly mnohé ostravské soubory i sólisté, jako například smíšený sbor Pěvecké sdružení Slezská Ostrava, komorní sdružení Canticum, smíšený sbor Chorus či komorní sbor DaJŠ nebo významný varhaník prof. Vladimír Svatoš.

Kromě předvánočních koncertů pořádala ZUŠ Ostrava-Svinov příležitostně postní a velikonoční či jiná slavnostní vystoupení.

Velmi zdařilé bylo vystoupení oderského chrámového sboru a orchestru „Chorus Odry“, který 2. listopadu 2000 při „dušičkové“ mši svaté provedl Mozartovo Requiem. Také účastníci festivalu „Slezský trojok“, sbory „Polonia Harmonia“ z Piekar, „Harfa“ z Českého Těšína a „Chorus mieszany imienia Jana Pawla II.“ z polských Strumian nám zazpívali při bohoslužbách.

V našem kostele však nezní vždy jen „klasika“. Už tu zpívala svoje populární písně

s křesťanskou tematikou skupina „Paprsky“, která je tvořená mládeží z celé Moravy a Slezska. S pozitivními ohlasy mezi farníky se setkal také nezvyklý hudební projev rockové skupiny „PRO-LOK“ z Krásného Pole i spirituály skupiny „Marhory boys“, vedené Jiřím Koběrkým.

Duchovní pořady

V roce 1993 navštívil náš kostel pan Miroslav Částek, který se zaměřuje na prezentaci duchovních témat formou divadla jednoho herce. V březnu v rámci hlubšího prožívání postní doby vtáhl posluchače blíže k tajemství smrti Ježíše Krista křížovou cestou Paula Claudela. Napřed je potřeba unést kříž, aby pak kříž nesl nás. V měsíci květnu, který je v katolické tradici prožíván mariánskou zbožností, zazněla v jeho provedení perla české moderní mariánské poezie autora Václava Renče Popelka Nazaretská a v září téhož roku přiblížil životní hledání a konverzi jednoho z největších západních starověkých teologů sv. Augustina pořadem Na konci cesty stojí Bůh.

Politická angažovanost

Jan Larisch

Především je zde potřeba říci, že katolická církev je nejen svým názvem (katolický = všeobecný, univerzální), ale i svým charakterem všeobecnou. To platí obecně i pro každou farnost. Církev nechce a nemůže být spojována s nějakou politickou stranou či garniturou. Náboženství podobně jako například školství patří k oblastem života, které formují člověka v jeho lidství.

Je ale pravda, že díky konkrétnímu historickému vývoji se zvláště v době první republiky stala Československá strana lidová (ČSL) de facto jedinou obhájkyní práv katolické církve. V prvorepublikové ČSR se tehdy různé politické kruhy snažily vytlačit katolíky z veřejného prostoru. Tato tendence přetrvávala i za doby komunismu, byť v trochu jiné podobě.

ČSL, jejíž existenci a fungování komunistický režim loutkově, ale cíleně udržoval pro zdání demokracie, mohla na místních a okresních úrovních především díky aktivním věřícím – členům této strany přece jenom jistým způsobem realizovat některé farní aktivity, jako byly poutě, plesy, zahradní slavnosti atd. Po roce 1989 tyto tendence mnohde samozřejmě přetrvávaly a přetrvávají, a tak katolické farnosti a místní organizace dnes už KDU-ČSL mnohde intenzivně spolupracují. Neznamená to ale, že všichni věřící musí být členy nebo voliči této strany, nebo naopak že by členové jiných politických stran nemohli být aktivními členy farnosti, nebo že by členové jiné strany nepodporovali tu či onu církevní – farní aktivitu na místní či krajské úrovni.

Taková byla a je i situace ve Svinově. Historickým vývojem MO KDU-ČSL s farností na mnohých aktivitách spolupracovala a dodnes spolupracuje. Na druhé straně to ale neznamená, že by jiným farníkům nemohly být bližší přístupy jiných politických stran a že by nemohli být jejich členy a podílet se na správě farní obce za jinou politickou stranu.

V době první republiky, jak bylo výše naznačeno, bylo propojení farnosti a Lidové jednoty, jak se tehdy říkalo místní organizaci ČSL, velmi intenzivní. Právě z těchto skupin vycházelo aktivní vytváření katolického společenství ve farnosti včetně stavby kostela. Naopak v době komunistického režimu si například MO ČSL vzala jako svůj stranický úkol starost o údržbu celého prostranství před kostelem a tento svůj stranický „socialistický závazek“ poctivě plnila. MO ČSL po své stranické linii také organizovala oficiální exkurze, tedy ve skutečnosti poutní zájezdy.

Po roce 1989 tato spolupráce v různých formách přetrvávala a přetrvává. Farnost několik let organizovala ve spolupráci s MO KDU-ČSL poutní zájezdy. Smažení vajeciny v neděli o Slavnosti Seslání Ducha svatého, které bylo původně „jen“ lidoveckou akcí, se díky novým upraveným prostorům na farní zahradě koná ve spolupráci s farností. MO KDU-ČSL také finančně podporuje farní aktivity, jako je mikulášská nadílka nebo farní tábory.

Koncert z cyklu Čtvero ročních období: „Panova flétna a cimbál v proměnách staletí“ v provedení Liselotte a Jana Rokytových, červen 2010

Koncert v rámci Svatováclavského hudebního festivalu: „La Resurrezione“ G.F.Händela v provedení Collegium 1704 a Collegium vocale 1704 pod vedením Václava Lukse, rok 2010

Věřící z Krásného Pole

Jarmila Hrazděrová

Věřící z obce Krásné Pole neměli až do roku 2001 svůj kostel. Proto několik století putovali za svátostmi a Božím slovem do kostelů okolních obcí. Naším farním kostelem byl kostel sv. Václava ve Velké Polomi a tam chodívala polovina věřících z horní části obce, druhá část zase putovala do Plesné. Záměrně říkám putovala, protože jak děti, tak staří chodívali za každého počasí a v každé roční době pěšky pět kilometrů tam a zpět každou neděli, někdy i ve všední den. Otevřením tramvajové trati č. 5 se naskytla nová možnost navštěvovat kostel v Porubě. Tu využívali převážně věřící z dolní části obce.

V dubnu 1976 přestalo být Krásné Pole samostatnou obcí. Stali jsme se součástí města Ostravy a byli jsme připojeni k městské části Poruba. Ještě toho roku začala z Krásného Pole do Svinova jezdit autobusová linka č. 46 a podle pamětníků ji hned začaly využívat některé starší ženy k dopravě do kostela ve Svinově ve všední dny. Tato nová možnost se rychle uchytila a do svinovského kostela začaly jezdit celé rodiny. Představitelům komunistického režimu se tato možnost dojíždění věřících na bohoslužby velmi nelíbila, a tak často měnili jízdní řády. Na to však pohotově reagovali kněží, zvláště P. Miroslav Straka, který několikrát posunul začátek mše svaté tak, aby ji stihli i věřící z Krásného Pole.

Tato doprava přinášela také negativum v podobě jejich odchodu z kostela ještě před ukončením mše svaté, protože další autobus jel až za hodinu. Pochopitelně to velmi rušilo ostatní, a tak P. Slávek přišel s dalším nápadem – dal do kostela hodiny a snažil se dobou bohoslužby vejít do intervalu jízdního řádu. Myslím, že měl dost důvodů, proč tak postupovat. Do svinovského kostela totiž začali jezdit i staří o holích a nemocní, kteří by jinak pěšky nezašli, i ti, kteří neměli možnost dopravy autem, a také mladí rodiče s dětmi, protože v tomto kostele bylo místo i pro kočárky.

V té době přestali krásnopolští chodit do kostelů ve Velké Polomi a Plesné. Do Svinova podle pamětníků jezdilo 80–100 lidí, kteří se střídali jak na ranní, tak i na velké mši svaté. Byl to vždycky dlouhý průvod lidí, kteří vystoupili z autobusu a směřovali ke kostelu a po mši svaté zase zpátky na autobus. Postupně se začaly navazovat vztahy. Vzpomínáme s vděčností na kněze, kteří ve Svinově působili: P. Jana Němce, P. Miroslava Straku a na nynějšího P. Jana Larische. Děti z katolických rodin z Krásného Pole se začaly zapojovat do života svinovské farnosti, chlapci začali ministrovat a děvčata začala zpívat ve schole. Dospělí se zapojovali v brigádách kolem kostela, ženy pomáhaly při úklidu. Také jsme se scházeli při různých slavnostech, zájezdech a akcích pořádaných pro děti. Hodně dětí z Krásného Pole bylo ve svinovském kostele pokřtěno, některé zde přistoupily k první svátosti smíření a prvnímu svatému přijímání, mladí lidé zde před oltářem vstupovali do manželství.

Také jsme finančně přispívali a podle slov některých svinovských farníků se teprve v té době dařilo nasbírat nějaké peníze na opravu kostela. Zástupci z Krásného Pole byli přizváni i do farní rady. Svinov byl v té době pro nás „druhou farností“. Cítili jsme se ve svinovském kostele velmi dobře. Přitahovala nás rozevřená náruč Ježíše Krista Krále a na všechno rádi a s vděčností vzpomínáme.

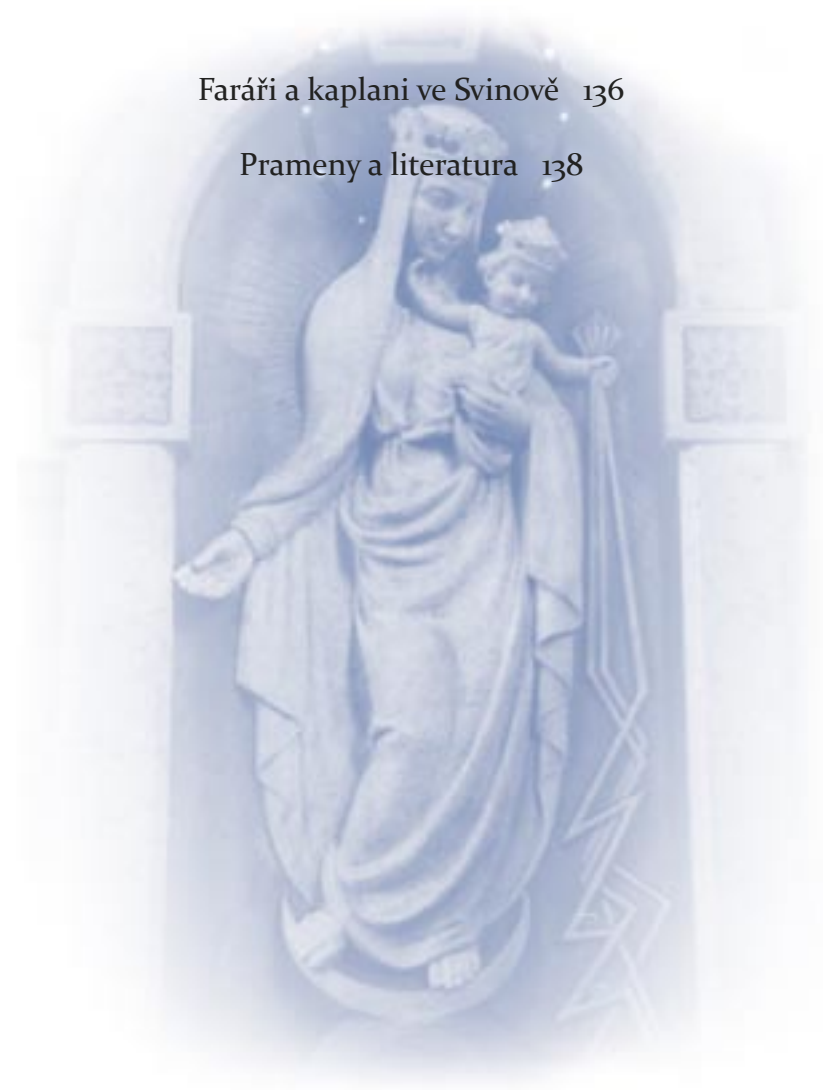
Od roku 2000 jsme měli až do vysvěcení našeho kostela sv. Hedviky pravidelné nedělní mše svaté v obřadní síni na hřbitově. Teď teprve oceňujeme výhodu mít kostel blízko, protože při dopravě autobusem jsme zažili také hodně ústrků a napadání od tzv. „zahrádkářů“ a ostatních „uvědomělých“ cestujících.

Děkujeme všem, kteří nás přijali jako bratry a sestry v Kristu.

Závěr

Faráři a kaplani ve Svinově 136

Prameny a literatura 138

Faráři a kaplani ve Svinově

Farář: Ladislav Kubiček (1.12.1931–31.12.1945)

Kaplan: František Krist (1.9.1933–23.11.1938)

Alois Vičar (15.12.1938–19.6.1939)

Johann Sczuka (1.9.1939–?.5.1940)

Josef Nowok (1.9.1940–?.5.1942)

Bohumil Zaňka (12.7.1943–3.11.1944)

Antonín Hlubek (? 1.1945–?. 8.1945)

Antonín Juchelka (1.10.1945–31.12.1945, po odchodu Ladislava

Kubička byl do 30.6.1946 administrátor farnosti)

Farář: František Hadamčík (1.7.1946–zatčen 2.2.1950, do své smrti † 24.2.1962 byl dle CIC svinovským farářem)

Kaplan: Bernard Homola (8.2.1947–30.9.1947)

Josef Hrazdil (1.10.1947–25.10.1948)

Farář: František Gavlas (15.9.1950–31.10.1958, dle CIC¹ provizor)

Kaplan: Antonín Uhlář (1.1.1951–10.6.1953)

Výpomocný duchovní: Josef Blažek, vsetínský děkan v.v. (1956–† 7.3.1967)

Farář: Jan Němec (1.11.1958–† 5.2.1986, do 25.2.1962 dle CIC provizor, po smrti právoplatného faráře jmenován administrátorem, v roce 1973 jmenován de iure farářem)

Výpomocný duchovní: Josef Blažek, vsetínský děkan v.v. (1956–† 7.3.1967)

Farář: Miroslav Straka (1.3.1986–30.6.1997)

Farář: Jan Larisch (1.7.1997–dosud)

Výpomocní duchovní: Antonín Hořák (kněz řeckokatolického ritu od 1997–dosud)
Miloslav Pilch, svinovský rodák a klimkovický farář v. v.
(1.7.2005– † 27.6.2007)

Bohoslovci, jáhni, kaplani působící ve Svinově v rámci své praxe:

Tomasz Stachniak (jako bohoslovec květen–červenec 1998)

Adam Małek (jako bohoslovec a jáhen 28.2.1999–30.6.2000)

Dariusz Gwarecki (jako bohoslovec 1.2.2001–30.6.2001)

Przemysław Antoni Traczyk (jako jáhen 1.7.2001–30.6.2002)

Pavel Moravec (jako jáhen a kaplan 1.8.2002–30.6.2004)

Paweł Grodek (jako jáhen 1.10.2004–30.6.2005)

Martin Sudora (jako bohoslovec a jáhen 1.7.2005–30.6.2007)

Vojtěch Janšta (jako jáhen 1.7.2007–30.6.2008)

Martin Kudla (jako jáhen 1.7.2008–30.6.2009)

Pavel Jiřík (jako jáhen 5.9.2009–30.6.2010), tragicky zahynul † 10.10. 2010

Michal Jadavan (jako jáhen 1.7.2010–30.6.2011)

Marcel Puvák (jako kaplan 1.7.2011–dosud)

¹ CIC = Codex iuris canonici = Kodex kanonického (církvního) práva je základní církevní právní dokument, který definuje a určuje vztahy v katolické církvi.

Prameny a literatura

Prameny:

Archiv Arcibiskupství olomouckého Olomouci:

Vizitační protokoly.

Hlášení o úkonech duchovní správy.

Archiv města Ostravy:

Fond Národní škola Svinov 1873–1953

Školní kronika obecné školy ve Svinově 1919–1945. inv. č. 2.

Fond Střední škola Svinov 1911–1953

Kronika měšťanské školy ve Svinově 1912–1941. inv. č. 1.

Kronika měšťanské školy ve Svinově 1945–1953. inv. č. 2.

Fond Římskokatolická farnost Poruba

Matrika confirmatorum (farnosti Poruba) 1922–1944. inv.č. 68.

Fond Římskokatolická farnost Svinov

Kniha protokolů Kostelní jednoty 1911–1938. inv.č. 17.

Matrika členů III.řádu sv. Františka 1937–1948. inv.č. 21.

Pořad služeb Božích 1944–1959. inv. č. 4.

Pořad služeb Božích 1930–1944. inv. č. 3.

Seznam členů zbožných bratrstev. inv.č. 19.

Zápisy ze schůzí farní charity. inv.č. 20.

Archiv Římskokatolické farnosti Ostrava-Svinov:

Matrika confirmatorum 1933 – dosud.

Matrika prvokomunikantů.

Matrika zemřelých farnosti Svinov 1950–1991.

Pamětní kniha Římskokatolické farnosti Krista Krále ve Svinově 1931–2005.

Pamětní kniha Římskokatolické farnosti Krista Krále ve Svinově od roku 2006.

Pořad služeb Božích 1975–1991.

Pořad služeb Božích 1991–1995.

Archiv ZŠ a MŠ v Ostravě-Svinově:

Školní kronika obecné školy ve Svinově 1945–2002.

Literatura:

KONVALINKA, Alois: *Bílovecký okres. Stručný popis geologický, zeměpisný, dějepisný a místopisný.* Přerov, 1936.

KUDELA, Jan: *Paměti Svinova.* Svinov, 1926.

LARISCH, Jan: *P. ThDr. Ladislav Kubiček, prvofarář ve Svinově 1931 - 1945.* Ostrava-Svinov, 2009.

LARISCH, Jan: *P. František Hadamčík, druhý farář ve Svinově 1946 - 1950.* Ostrava-Svinov, 2009.

LARISCH, Jan: *Prelát P. František Gavlas, třetí farář ve Svinově 1950 - 1958.* Ostrava-Svinov, 2009.

LARISCH, Jan: *P. Jan Němec, čtvrtý farář ve Svinově 1958 - 1986.* Ostrava-Svinov, 2009.

LARISCH, Jan: *Katoličtí kněží rodáci z Ostravy-Svinova.* Ostrava-Svinov, 2010.

LUBOJACKÝ Alfréd: *Svinov z kroniky obce.* Ostrava, 1965.

ŠVEJDA, Bohumír: *Svinov ve znamení kříže.* [s. l.], 1996.

ŠVEJDA, Bohumír: *Lidé ze starých časů Svinova. Album krojů, uniforem i osob.* [s. l.], 1996.

ŠVEJDA, Bohumír – VRBKA, Vlastimil: *Z minulosti Svinova. Pohledy a vzpomínky pamětníků.* [s. l.], 1996.

Památník sboru mistra Jana Husa církve československé ve Svinově. [s. l.], 1934.

**Římskokatolická farnost Krista Krále
v Ostravě-Svinově v letech 1931–2011**

Editor:

Jan Larisch

Autorský a redakční kolektiv:

Dluhoš Jaroslav, Horáková Simona, Hrazděrová Jarmila,
Korpasová Eva, Larisch Jan, Macháček Petr, Nejedlá Petra,
Světlíková Květoslava, Štverková Věra, Želazková Hana.

Grafická úprava:

Irena Foralová

Sazba:

Jozef Böhm

Tisk:

Tiskárna v Dubí, s. r. o.

Kniha vychází při příležitosti 80.výročí
vzniku Římskokatolické farnosti ve Svinově

Ostrava-Svinov 2011